

7096 AA 60090201
OSREDNJA KNJIZNICA
S. VILHARJA
TRG REVOLUCIJE 1 P.P. 132
66001 KOPER

D N E V N I K

UVODNIK

»V njegovih dneh bosta mir in pravičnost«

ALOJZIJ ŠUSTAR*

Stemi besedami so preroški v Stari zavezi napovedovali Kristusovo rojstvo. Besede so zapisane v 71. psalmu, ki so ga Izraelci vedno znova molili in izrazili hrepenenje in upanje, da bo prišel obljubljeni Odrešenik in da bosta v njegovih dneh zavladala mir in pravičnost.

V starozaveznem razumevanju pomeni mir ne le, da ni sovražstva, nasilja in vojne. Mir pomeni polnost vseh dobrin in vse sreče za posameznika in za družbo na gnojnem in duhovnem področju. Mir ima različne razsežnosti. Temeljnega pomena je mir v srcu, ki ima svoj vir v miru z Bogom. Odtod prihaja mir z ljudmi in mir med narodi. Ko Stara zaveza govori o pravičnosti, ima pred očmi ne le pravičnost med ljudmi, ki je pripravljena dati vsakemu svoje in zavrzuje krivice in izkoriščanje. V svetopisemskem pomenu je pravičnost urejenost življenja po božji zamisli in po božji volji. Take pravičnosti človek ne more uresničiti sam iz sebe, ampak je najprej božji dar. Med mirom in pravičnostjo obstaja tesna povezanost. Po prerokovi besedi je mir delo in sad pravičnosti; in tudi nasprotno je res: le kjer je mir, je mogoča tudi prava pravičnost.

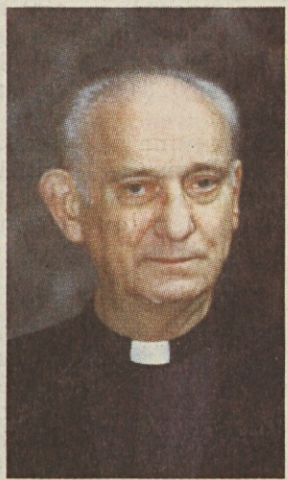
»V njegovih dneh bosta mir in pravičnost.« To spet oznanja Cerkev, ne le katoliška, ampak tudi vse druge, letos za božične praznike. Sporočilo velja vsem ljudem, za nas najprej v mladi državi Sloveniji, našim rojakom na Primorskem, v Furlaniji, na avstrijskem Koroškem in vsem Slovenkam in Slovencem drugod po svetu. Oznanilo velja tudi tistim, ki doživljajo vojno, lakoto in trpljenje, nasilje in krivice. Njim tako oznanilo zbuja se posebno močno hrepenenje in daje novega upanja.

Moje voščilo za božični praznik in za novo leto in moja iskrena želja je, da bi se besede »zavladala bosta mir in pravičnost«, uresničile za vse in za vsakogar, tudi tam, kjer nas ločijo državne meje. Kako lepo bi bilo, če bi ne pomenile ločitve in ne bi bile vzrok za nasprotovanja in sovražstvo, za krivice in izkoriščanje, temveč bi pomenile le priznanje različnosti narodov, jezikov, kultur in zgodovine, a v medsebojnem spoštovanju in v uresničevanju miru in pravičnosti med vsemi, ki živijo v teh krajih. Božično voščilo pa naj bi bilo za nas vse tudi iskreno izpraševanje vesti, kaj sami prispevamo k temu, da v teh dneh in na tej zemlji zavladata mir in pravičnost. Božični prazniki nam postavljajo vprašanje, ali smo pripravljeni premagovati ovire in jih odstranjevati, posebno nezaupanje in medsebojne očitke, ko slabo pripisujemo samo drugim, sami sebe pa opravičujemo ali se imamo celo za pravične. Spomin na rojstvo Kneza miru nas spodbuja, da nekaj več naredimo za življenje v miru in pravičnosti, in to že v zakonu in družini, kjer se srečujemo pri delu ali v prostem času.

Praznovanje božičnega praznika bo spet povezovalo ljudi, verne in neverne, Slovence in druge, ceprav bo vsak praznoval na svoj način. Vsi pa bomo božič praznovali v hvaležnosti in v veselju, da je na slovenski zemlji in v državi Sloveniji mir in vsaj kolikor toliko pravičnosti, in z iskreno željo, da bi tudi tam, kjer je še vedno vojna in toliko krivic, vendar zavladala mir in pravičnost.

Moje voščilo prinaša Republika, ki letos prvič doživlja božični praznik in ko božič prvič praznujemo v mednarodno priznani državi Sloveniji. Vsem bralcem Republike v Sloveniji, na Primorskem in v Furlaniji, na avstrijskem Koroškem in drugod želim blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto, v upanju, da psalmistove besede ne bodo ostale samo napoved, hrepenenje in pričakovanje, ampak da se bodo vedno bolj uresničevale v naših dneh in v naših krajih in med nami. Vsem želim miru in pravičnosti, ki presegata le človeške moči. Ker pa nas božič spominja, da se je Bog sklonil k človeškemu rodu, je to praznik novega upanja za boljše in lepšo prihodnost.

*Msgr. Alojzij Šustar, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit je napisal pričujoči uvodnik za Republiko. Primorski dnevnik ga povzema v celoti.

RIGELNIK PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA, KRISTAN SVETA

Parlament že deluje, predsednik prisegel

Zapleti pri kandidaturah za vodilne funkcije

Včeraj so se prvič sestali novoizvoljeni poslanci slovenskega parlamenta. V državnem zboru in državnem svetu so najprej izvolili mandatno-imunitetni komisiji, ki sta potrdili poslanske mandate. Za tem so se začela celodnevna zakulisna strankarska pogajanja o delitvi vodstvenih mest v parlamentu. Brez večjih zapletov so v državnem svetu izvolili za predsednika Ivana Kristana (LDS) in podpredsednika Poldeta Bibica. V državnem zboru pa so se na koncu odločili med libe-

ralnim demokratom Hermanom Rigelnikom in krščanskim demokratom Lojzetom Peterleto. S tajnim glasovanjem so stiri letni mandat z 48 glasovi zaupali Hermanu Rigelniku.

Zvečer je v novem parlamentu prisegel predsednik Slovenije Milan Kučan, ki je v uvodnem nagovoru med drugim dejal, da bi bilo zdaj, ko je demokratičnost oblasti zavarovana z novo ustavo, zaradi boja za oblast nevar-

no pozabiti na pomen človekovih pravic in utrjevanje pravne države. Nevarno bi bilo živeti z iluzijo, da sta človekova svoboda in njegove pravice sistemska lastnost demokracije.

Dogajanja in zapleti ob imenovanju novega vodstva parlamenta, so prav gotovo posledice dejstva, da se ni vladne koalicije in da dogovori očitno se ne bodo kmalu končali. Stranke, ki naj bi sestavljale novo vlado, so

namreč prekršile prvi skupni, po naših informacijah celo podpisani dogovor o delitvi vodstvenih mest v državnem zboru. Krščanski demokrati so kljub dogovoru, da bo predsednik liberalni demokrat, predlagali se Lojzeta Peterleta, ker »so izvedeli, da je kandidat Herman Rigelnik in ker na to niso mogli pristati.« Tretjega kandidata Franceta Bucarja so predlagali poslanci slovenske ljudske stranke in slovenske nacionalne stranke, ne pa tudi Demokrati, vendar Bucar na kandidaturu ni pristal. Pogajanja, ki so ves dan potekala za zaprtimi vrati in po parlamentarnih hodnikih, niso bila uspešna. Liberalni demokrati imajo tako tri ključne funkcije: predsednika vlade, parlamenta in sveta, krščanski demokrati pa bodo verjetno v nadaljnjih pogajanjih zahtevali večje število ministrskih mest. Kandidatov za mesto podpredsednika parlamenta je kar 12, najresnejši pa so po naših informacijah Lev Kreft (SDP), Miroslav Mozetič (SKD), Vitodrag Pukl (SDSS) in Tone Persak (DS). Dodatno bo sestavljanje vlade zagotovo zapletlo dejstvo, da se zele ni ne bodo vključili v nobeno vladno koalicijo, kar spet pomeni, da je matematično skoraj nemogoče sestaviti desno ali levo vlado. Nekoliko bolj spodbuden je sklep, da bodo zeleni vendarle konstruktivna opozicija in da bo torej vlada vsaj včasih lako računala tudi na njihovih pet glasov.

Izvedeli smo se, da bosta Liberalno demokratska stranka in Demokratska stranka kljub nesporazumom lahko nadaljevali pogovore o morebitni združitvi.

Milan Kučan je včeraj prisegel pred parlamentom kot predsednik države (TRIO)

RIM / ZDAJ BO TREBA ZAGOTOVITI PRAVOČASEN DOTOK DENARJA

Škedenjske železarne ne zaprejo: CIPI odobril jamstvo za posojilo

Kanček upanja za škedenjsko železarno (Foto S. Ferrari)

RIM - Medministrski odbor za industrijsko načrtovanje CIPI je včeraj končno izdal tolikanj pričakovano pooblastilo, s katerim lahko država jamci za bančno posojilo 34 milijard lir, ki ga potrebuje škedenjska železarna v Trstu za izhod iz krize. Kakor priznava sam izredni komisar livarne Giampaolo de Ferra, pa bodo ta sredstva, ki jih bodo posodili tri denarne ustanove, zadostovala samo za nadaljevanje jeklarske proizvodnje do konca junija prihodnjega leta oziroma za zapolnitev vrzeli, nastale zaradi tega, ker naročniki se niso plačali dobaviteljem izročenega blaga. Zdaj bo treba začeti torej stvarno izdelovati program o popolnem preustroju škedenjskega obrata, da bo lahko v letu 1993 spet polno zaviral.

Dejstvo, da je odbor CIPI celo kakšno uro pred predvidenim rokom odobril jamstvo za posojilo, je navdalo se-

veda z velikim zadovoljstvom vse, ki so se angažirali za rešitev tega zgočega problema, v prvi vrsti pa več kot tisoč neposredno zainteresiranih delavcev in sindikaliste iz vrst CGIL, CISL in UIL, saj bi brez njihovega odločnega in enotnega nastopa to težko dosegli. Vsekakor je bil narejen s tem samo prvi korak, nam je dejal Riccardo Devescovi (CGIL), kajti sedaj bo potrebno posteno pritiskati na ministrstvo za industrijo in za zaklad, naj posredujejo za takojšnje izplačilo kredita, da ne bo že spet kakšne zamude.

Tudi sicer pa bo kazalo krepko zavhati rokave, da se bo dolgotrajno vprašanje škedenjske jeklarne enkrat za vselej razresilo vsestranskim interesu.

Pa se grenka - in upravičena - pripomba iz sindikalnih vrst: vsa zadeva bi bila lahko urejena že pred časom, ko bi bile oblasti na Trzaskem pravočasno nastopile

Primorski dnevnik
vam vošči
vesele božične praznike

Primorski dnevnik
izide spet
v nedeljo,
27. decembra

Danasnja božična številka Primorskega dnevnika izhaja z božično prilogico. Ker na božic in na stefanovo dnevnik v Italiji ne izhajajo, bo prihodnja številka Primorskega dnevnika izšla v nedeljo, 27. decembra. Vsem bralcem in naročnikom želimo se enkrat vesele božične praznike.

VESEL BOŽIČ

NOVA GORICA

V teh prazničnih dneh naj lepe misli zasejejo vse dobro za leto, ki prihaja

Danilo Kovačič
generalni direktor

KOMENTAR

Praznina za zidom

TONE HOCEVAR

Pred letom je bil svet prav tak, kot je danes. Čakali smo sneg, ki nekako sodi k božičnemu drevescu ali novoletni jelki, pa ga nismo docakali. Zmanjkovalo je denarja za božična in novoletna darila, veselili smo se, ker smo se pretolkli skozi leto, ki je bilo, vsaj prepričani smo bili tako, prelomno. Ob lanskem Božiču smo bili v našem delu Evrope vsi zadovoljni, ker smo se poslovlili od časov, ki so nas postavljali na drugo stran, za nekakšno zaveso.

Lani železne zaveso ali kakorkoli so se rekli nevidni ogradi, ni bilo več, zato smo bili veseli, da nismo več izobčenci v svojem naravnem evropskem prostoru.

Moralo je miniti leto, priti nov Božič, da smo začeli razmišljati o cisto novih razseznostih lastne realnosti, o drugacnih zavedanjih, usodnejših koprenah na mestu, kjer je prej stala zdaj se porušena železna ograja.

Za porušeni berlinski zidom je zazijala grozljiva praznina. Nemci, ki jim je zgodovina za skoraj pol stoletja namenila vlogo vzhodnih, so v resnici postali vzhodni Nemci sele, ko jih od drugih Nemcev, ki so jim prej rekli zahodni, ni več delila bodeča zica. Zdaj so revni bratje, bogatim sorodnikom v napoto, skoraj sramoto. Svet se jim je postavil na glavo, ko jim je bilo usojeno, da kot Nemci, kot ena sama Nemcija, postanejo del združene, tako rekoč ene same Evrope. Sele zdaj se počasi zavedajo, da svet velike, enotne Evrope ni njihov svet. Samo pol stoletja življenja v drugacnem, dolgo navidez obetavnem svetu je med Nemce na tej in oni strani postavilo zgodovinsko ločnico.

Prepad med nekoč vzhodnim in zahodnim delom Nemčije je vsaj tako grozljivo globok, kot je bil prepad med svetovnim severom in jugom v casih, ko nam je bilo za jug se kaj mar in se nismo ukvarjali sami s seboj, ker smo se zavedali zaostalosti revnega svetovnega juga, svoje pa ne.

Za ves tisti del Evrope, ki je nekoč sodil na drugo, takrat tudi našo stran, berlinski zid pravzaprav pada sele zdaj. Ko se bo do konca polegel prah nekoč trdnega betona, bomo sele prav opazili, da na drugi strani zidu ljudje razmišljajo drugače kot mi, da nas ne razumejo, ker smo drugačni, zanje do konca iracionalni.

Ne razumejo Bosne, ker po njihovem krvavi plemenski boji ne sodijo na konec drugega tisočletja po Kristusu, ne razumejo Čehov in Slovkov, ki se razhajajo v trenutku, ko se celina na drugi strani nekdanje zaves, sedanje koprene, združuje. Ne razumejo in najbrž jim tudi ni treba razumeti, da se za Tatrami, za Karpati in za Karavankami ljudje pripravljajo o lastnini, ki je bila doslej vseh in nikogaršnja, zdaj pa bi vsi radi, da bi bila njihova in nikogar drugega. Ne morejo doumeti, da se dober del njihove stare celine hote ali nehoče vrača v case, ki so jih sami preživeli in preboleli morda že na prelomu prejšnjega stoletja. Tuje in nenavadno se jim zdi opazovati svet na drugi strani, ki se ne uci iz njihove sedanosti, ampak se skoraj pozabljen preteklosti.

Te dni, ob Božiču, se poslavlja leto, ki smo ga vsi tako željno pričakovali. Evropejci z druge, ne naše strani, ker naj bi dokončno spoceli veliko Evropo, nekakšno Združeno državo Evrope, silo prihodnosti, Evropejci s te, zal se zmeraj kar prevec naše strani, ker naj bi dokončno prebili zid in se zliili s svetom davnih sanj.

Do Združenih držav Evrope je se daleč, celo dlje kot ob lanskem Božiču, najbrž tudi zato, ker so se velike sile v zgodovini redko rojevale v miru, brez orožja in vojn, nas, revni del Evrope pa se bolj formalno kot zares vrača v svoje naravo okolje. Zares se bo brzkone sele, ko se bo otresel lastne zato-hlosti, hkrati pa se spomnil, da razvita Evropa ni trganje koskov nikogaršnje lastnine, sodobni, napredni kapitalizem pa tudi ne pehanje v revščino.

V nedeljo, 24. decembra 1944, so v tiskarni Slovenija na Vojskem natiskali božično številko časopisa Partizanski dnevnik, glasila OF za Primorsko in Gorenjsko. Kar je bil ta časopis neposredni predhodnik Primorskega dnevnika in s tem posredno tudi Republike, je mogoče prav, da se v letosnjih božičnih dneh spomnimo tega nekoliko nenavadnega dejstva. Nenavadnega zato, ker se pogosto misli, da v partizanih in pod komando brezbožnih komisarjev božica sploh niso praznovali. Omenjena številka Partizanskega dnevnika pa je polna člankov, ki pričajo o nasprotnem - o tem, kako so o božicu 1944, sredi vojne vihr, hrepneli po miru.

Edvard Kokolj, partizanski casnikar (1911-45) je tedaj podpisal uvodnik z naslovom Mir ljudem na Zemlji! Zacenja ga takole: »Dasirano je bilo življenje pred sedanjo vojno težko in polno

skrbi, cetudi je bilo pomanjkanje za mnogo ljudi naravnost brezmejno, so z velikim veseljem pričakovali božičnih dni. Po vseh slovenskih domovih so skrbeli, da bi cimlepse pripravili praznovanje tega družinskega praznika. Zene so pričakovale svoje mož, matere svoje sinove, sestre svoje brate. Ljudje, ki jih je življenje zvabilo proč od lastnega doma, so z velikim veseljem prihajali domov. Ob domacih omizjih, pri svojih zenah in otrokih, so v miru in veselju pretresali svoje misli, se tolazili v tezhavah in kovali nove nacerte ... In bilo je celo tako, da si ni nihče mogel predstavljati časov, ko bomo praznovali Božič v takih prilikah, ko ne bo pri družini očeta, ko ne bo sina, ne brata, ko bo vse raztepeno in pregnano, dom, to človeško najdražje pribelazice pa požgan in porusen.«

Avtor navedenih besed božičnega miru ni docakal v svobodi. Prvega aprila

PARTIZANSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA PRIMORSKO IN GORENJSKO

STV. 343. - 345. - LETO II

NEDELJA 24. DECEMBRA 1944

CENA 500 LIT

MIR LJUDEM NA ZEMLJO!

1945, med zadnjjo in najhujšo nemško ofenzivo, se je (na Vojskem) njegovo življenje koncalo. Ob svojem posle-

dajem božiču najbrž ni pomislil, da bo to starodavno praznovanje potem, ko bodo njegovi tovarisi na oblasti, izri-

njeno iz javnega življenja. Vse dokler ga ne bo partizanski tovaris in casnikarski kolega Joze Smole - Božicek spet

spustil v medije in s tem v javnost.

Zdaj, ko božič praznujemo v miru, se sprasujemo, ali v sebi in med seboj dose-gamo resnični mir. Tak, kot je, na primer, po svetopisemskem pojmovanju ali v hebrejski besedi «šalom». Nam je omogočeno mirno uživanje dobrin, sreče in zdravja? Nam je zdaj, ko ni več vojne in družbenih prevratov, omogočeno mirno življenje v lastni deželi? Gotovo smo si edini v spoznanju, da to ni vedno tako.

»Ze iz davnine je znana miroljubnost jugoslovanskih narodov in slovanskih narodov sploh.

In kadar že je nastal med nami spor, tedaj so ga vnesli k nam zunanji sovražniki nasega naroda prek naših domacih nevednih ljudi oziroma pravih izdajalcev. Dovolj takih primerov kaže preteklost južnih Slovanov. Kako si je tudi mogoče zamisljati spor med kmeti iz Srbije in onimi s Hrvaske ...«

Ce bi Kokolj se zivel, se mu pol stoletja pozneje, v starosti 81 let, krvavega spora med brati ni bilo treba izmisljati; doživljal bi ga v neposredni blizini in ne le med kmeti, tudi med obubožanimi delavci in razočarano inteligenco.

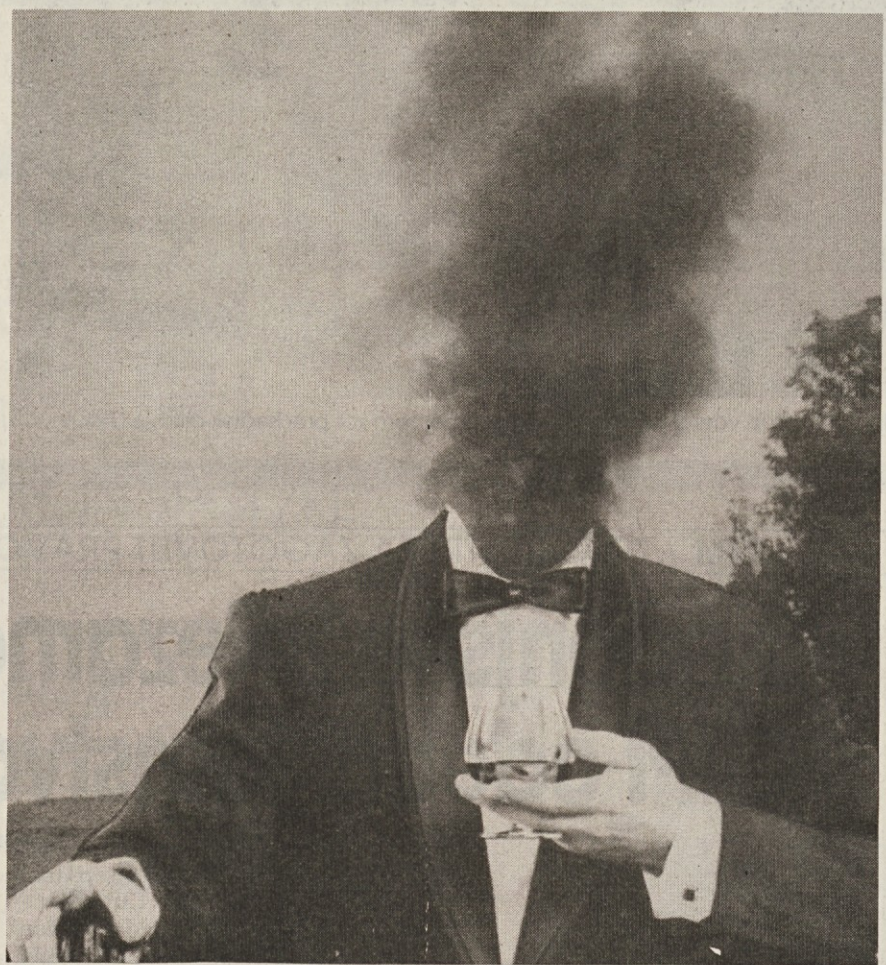
Sicer pa: mar ni že Victor Hugo zapisal, da je vojna vojna ljudi, mir pa vojna idej? Komaj smo preziveli vojno med ljudmi, ki jugozahodno od nas divja naprej, že smo zapleteni v vojno idej, ki se kresejo v gospodarskem, socialnem, političnem in kulturnem življenju. Na jugu govori orožje, med nami in v odnosih s severnimi in zahodnimi sosedmi, pa se kot prva violina oglasa zvonko »nadmudrivanje«.

Zato bo se najbolje, če v dneh med božicem in svetimi Tremi kralji, vse to se enkrat premišlimo in se oborimo z novimi idejami. Da se bodo po praznikih iskriale v vsem sijaju.

POGLED

Dva bregova različnih rek

SIMON BIZJAK

Slovenski povolilni zapleti se vlečejo kot zvečilni gumi in nič ne kaže, da se bodo levi in desni kmalu dogovorili, kdo bo zgoraj in kdo spodaj. V tem trenutku je zagotovo najtežje zmagovalcu, saj se brzkone zaveda, da je politika kot sfinga, ki zre vse tiste, ki na rešijo njenih ugank. Politični pragmatiki iz vrst zmagovalne stranke so v se bolj nezavidljivem položaju, kot je bilo pričakovati, saj se je bipolarizacija slovenske politične scene začela se pred začetjem modernega »dvodomnega« parlamentarizma. Povedano drugače, strankarstvo se je znašlo v vrtincu prepletajočih se kontrapunktnih situacij - na eni strani gre za poskus zagotovitve dovolj močne vladne koalicije, na drugi pa za združevanje na levi in desnici. Ker sta si pragmatičnost in ideološkost v nasprotju in ker pri dogovarjanju marsikdaj odločajo ne le strankarski, pač pa tudi osebni interesi, je položaj

zelo zapleten. Krščanska demokracija zagovarja tezo, da neideološkost vodi v enotnost in zato zavrača sodelovanje z »zgodovinsko kompromitiranimi preoblecenimi komunisti«. Brzcas pa je v ozadju velikih besed le strah pred morebitnim neuspehom na prihodnjih volitvah ob spajdanju z dovčerašnjimi nasprotniki in celo sovražniki. Krščanska demokracija zahodnega tipa, ki ne gradi na preteklosti, ampak se zna prilagajati trenutnemu razmerju politične moči, tako ostaja le želja, ki je bolj prisotna pri ambicioznih strankarskih liderjih kot pri množici članov in simpatizerjev. Ker pa je tudi levica presibka za učinkovito vladanje (se posebej po očitnem razkolu v nekaterih, pogojno receno, levih strankah), je usoda vlade se vedno negotova. Močne stranke z leve in desne so tako potisnjene v kot, užete v labirint osebnih, ideoloških in stran-

karskih nesoglasij. Na boljsem so manjše (porazene) parlamentarne stranke, ki lahko mirno cakajo na razplet boja velikih, prizadevajoc si za cim večji kos povolilne pogace. Utopenjci pač ne plavajo proti toku ...

In kaj bi pomenila združitev na levi in desni za prihodnost Slovenije? Stabilnosti, ki je značilna za večino demokracij z dvema prevladujočima strankama, zagotovo ne. Se posebej zato, ker gre za povezovanje strank, ki niso le okrasnega, to je obrobnega značaja. Težko si je na primer predstavljati tesno sodelovanje SKD in SLS, strank, ki sta si programsko in populacijsko sicer zelo sorodni, očitno pa se razlikujeta v samem dojemanju političnega boja. Če dodamo k temu se neizmerno oblastizelnost njihovih voditeljev, je kaj malo možnosti za trajnejšo uspešno navezo.

Tudi levica je razklana, ne glede na enodusno priseganje na zgledovanje po

evropski socialdemokraciji. Poleg tega njen najmočnejši vlečni konj in pobudnik združevanja nosi s seboj negativno dediscino, ki je v obeh mnogih, zaslepljenih s preteklostjo, se ne bo mogoče hitro preseči.

Prve volitve v neodvisni državi so sicer ponudile izhodišče za trdno in uspešno vlado, vendar le, če se bodo znale stranke izviti iz političnega anal-fabetizma, ideološkega primeza in zaverovanosti v lastno nezmotljivost. Pa ne le z nivelizacijo na videz podobnega in z združevanjem, katerega temeljni cilj bi bil promocija njihovih veljakov. Vse to namreč privede do se večjega prepada med levo in desno opcijo, kar je sicer politično legitimno, vendar vodi k ruse-nju vlade se pred njenim ustoličenjem.

Bojim se, da nismo na pravi poti. Kako dolgo bomo se igrali v različnih rekah in privoscljivo čakali na to, da bo nasprotnik potonil?

GLOSA

Zlom mita - katarza

MILAN MEDEN

Ugledni švicarski Luzerner Zeitung je decembra izbrpno poročal o vojnih grozotah na območju nekdanje Jugoslavije. Poročevalci resnih casopisov pišejo le se o nasilju nad ljudmi in odgovornosti.

Po zadnjih podatkih Organizacije združenih narodov je na območju nekdanje Jugoslavije 3 milijone beguncev. Samo v dvajsetih občinah v Srbiji je od 10 do 50 odstotkov beguncev.

Zakaj bežijo celo v Srbijo, kjer je arhaično samopotrjevanje istoznačnica za krivolocnost?

Volilni rezultat med Panicem in Milosevičem odlično izraza srbsko polarnost. Katera arhaična družba v zgodovini je doživela vzpon le s pomočjo parlamentarne demokracije?

Ali je bil Marx zmeden, ko je zapisal, da bo prihodnost človestva - ali komunizem ali barbarstvo?

Ostane vprašanje, kako preurediti svet v domovne svobodnega, produktivnega in srečnega človeka?

Božič 1993: vsak osmi

državljan nekdanje Jugoslavije je brez doma.

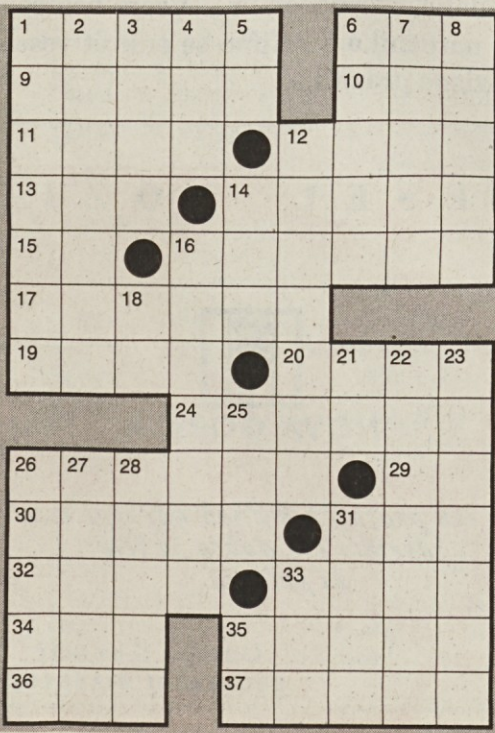
S tem močnim sokom so zdaj impresionirani vsi.

Doživljanje strahu in sočutja je predpoved katarze.

Ali imajo najodgovornejši politiki nekdanje Jugoslavije čiste roke in mirno vest?

Slaviti, pri tem pa ne misliti preteklosti, je kajpak zgolj taktična poteza.

Francoski zgodovinar Max Gallo je v eseju Zloraba mita ironično zapisal, da je imela pariska komunna po sto letih samo se prijatelje.

Vodovavno: 1. slovenski pisatelj s pravim imenom Kumbatovic (Filip, »Veseli veter«), 6. ime več papežev, XI. je z Italijo leta 1929 sklenil lateransko pogodbo, 9. jezero v severozahodni Rusiji, 10. babica v meščanskem okolju, 11. grška filozofska sola, ki jo je utemeljil Zenon, 12. konj rjave barve, 13. spanje, 14. stanje brez prepirov, nasprotovan, 15. angleška kratica Združenih narodov, 16. ime treh papežev, XIII. je izobiljal koleadar, 17. oprsje, prsni kos (anagram STROKA), 19. zacimba rastlina ostrega, pekočega okusa, 20. urejen prostor za sportno taborjenje, 24. vrezovalec crk, navadno v kovino, 26. naprava za segrevanje in hranjenje vode, grelnik, 29. zacetnici priimka in imena pisatelja Zormana, 30. ime francoskega dirkaca Prosta, 31. divja macka, 32. sredisce Cetinske krajine, znano po alki, 33. japonska filmska igralka (Yoko), 34. starorimski pozdrav, 35. ime treh papežev, VI. je koncal delo drugega vaticanskega koncila,

36. skalnat greben v steni, 37. Puccinijeva opera.

Navpicno: 1. vodja madzarskega narodnega gibanja v 19. stoletju (Lajos), 2. trojanski junak v Homerjevi Iliadi, ki je predlagal vrnitev lepe Helene Grkom, 3. ime mnogih papežev, za časa IX. je prišlo leta 1054 do preloma z vzhodno cerkvijo, 4. turški zemljiški gospod, 5. kemijski znak za natrij, 6. posmehovanje, 7. odrasla, populoma izoblikovana žuželka, 8. speleolog, 12. soboslikar, 14. kratek pozirek, 16. živčni voz, 18. kemijski znak za renij, 21. avtomobilska oznaka Avellina, 22. najmanjši prst, 23. prisiljevanje, 25. veletok v zahodni Evropi, 26. slovenski pridigar, jezuit (Jernej, anagram SABRA), 27. plod oljke, 28. ime papežev, XXII. je utrdil papestvo v Avignonu, 31. pretep, 33. počelo taoizma, 35. kemijski znak za platino.

Simon Bizjak

Danes bodo v Postojnski jami že tretje leto zapored inscenirane žive jaslice v režiji Grega Tozona

Zamrznjeno gledališče

ALDO MILOHNIČ

Stik cerkve in gledališča je vedno »spodletelo srečanje«, oziroma - kot je pred kratkim zapisal nek kritik - »tisto, kar teater (kot variabla) zahteva, tega si cerkev (kot konstanta) ne zeli«. To je torej zgoreni ljubezenski odnos, ki se ni bistveno spremenil od srednjeveške cerkvene drame do danes. Na začetku je to bil odnos difamacije, nesprejemljivosti. Tako se je npr. leta 692 zgodila drastična skofovska prepoved gledališča. Potem je prišlo obdobje sprejemanja gledališke umetnosti in uporaba v propagandistične namene. Na koncu pa tretje obdobje, ko je popular-

nost cerkvenih parateatskih form postala že prenevarna za cerkveno institucijo samo, prinese dokončno izločanje vsakršnega gledališča oziroma cerkvene drame iz sakralnega prostora v mesto (trg).

Propad liturgične drame se začne ob prihodu humanizma in renesanse. Nasproti novemu ustvarjanju družbe/sveta, ki ga je najti npr. pri misterijih, humanizem zastavi kot svoj cilj človeka. Nasproti misterijski »gesamtkunstwerkost« (umetnostni celovitosti) postavi humanizem preprosto analizo, nasproti cutnosti pa razum. Renesansa je s svojo razuzda-

nostjo unicila srednjeveško nacelo trpljenja, solz in bolečine.

»Problem vsake liturgije je problem njene teatralizacije«, pravi Alfred Simon. Duhovnik se namreč mora pojaviti v vlogi igralca. Gre kajpada za vizualizacijo, ali kot pravi isti avtor, »misterij ustreže temeljni potrebi, da svetnikom podamo vidno obliko. Ta forma je podaljšek freske, vitraza in kiparstva v katedralah, tega prekrasnega okamnelega gledališča na zidovih«. Vizualizacija dogme oziroma teatralizacija liturgije izhaja iz

miselnosti takratnega časa, je družbeno pogojena, in ne naključna, kot to pokazuje Huizinga, ki meni, da je »osnovna poteza duha poznega srednjega veka njegov prenašanje vizualni značaj«. Ko sociolog gledališča Jean Divignaud z bombastično aroganco pikolovskega znanstvenika zagovarja tezo, da je bila vizualnost čelo »srednjeveške estetike«, morda niti ne ve, da ob enem podpira popularno mnenje o »cikličnosti (ali spiralnosti) zgodovine«. Danes o »vizualnem gledališču« in »vizualni kulturi« sčebetajo že napol zamrznjeni ljubljanski vrabci.

Tukaj ne gre več za trend, vendar za kar »zeiteistovski« estetiko. In ravno zato se zdi konceptualna odločitev Grega Tozona za paragledališko formo »žive slike« (kar je kajpada citat srednjeveške »tableau vivant«), edini možni poskus sprave dveh skreganih ljubimcev. Jaslice so pravzaprav naslednice stare božične dramatike in si zato z njihovim postojnskim podzemeljskim (»underground«!) upodabljanjem Tozon prizadeva za združitve dveh časovno zelo oddaljenih vizualizacij. Nje-

gove jaslice, ki jih upodabljajo živi, vendar nemi in negibni ljudje vzbujajo vtis obstalega dogajanja, slike, čiste vizualije, kar ni nič drugega kot - z besedami Rudolfa Berlinerja - »zamrznjeno gledališče«.

Gledališče gotovo vsebuje magično komponento. Pa vendar, če na odru izvajajo dogodke iz svetopisemske mitologije, ce Kristusa uprizarja človek »iz krvi in mesa«, je ta magičnost okrnjena. Tozonova odločitev, da Kristusa označi le s svetlobo, z difuznim materializiranim znakom,

ni nič drugega kot dosledno upoštevanje »zakonitosti zanra«, ali kot pravi Divignaud, »izbrati nekega človeka, ki naj bi igral vlogo Jezusa, pomeni nekakšno novo utelesenje, pomeni živo predstaviti in utelesiti tisto, kar bi moralo biti nevindno«.

Problem vizualnosti je seveda misljen na formalni ravni. Kar pa zadeva vsebinske konotacije, je duhovna drama, kot meni Njko Kuret, avtoritativni slovenski raziskovalec tega področja, religiozno »angazirana«. Prizadeva si namreč doseči »duhovni dvig in poglobitev, ter krcansko očiscenje (katharsis) gle-

dalcev«. Tozonove postojnske jaslice so vsekar blize tej opredelitvi, kakor kakšni klasični drami z religiozno tematiko (Wilde, Giraudoux itd). »Zamrznjeno gledališče« v tem smislu gotovo ne more zdržati resnejšega posega, na primer, materialistične umetnostne kritike, je pa njegova prednost v, prvič, odkritem priznavanju, da so jaslice vendarle predvsem »devocionalija« (torej, pripomoček za pobožnost vernikov) in drugič, da (spet) zavestno producirajo presežek. Ali s Tozonovimi besedami, »ne gre za prisilo religioznosti - gre za car atmosfere«.

NOVICE

Pierre Cardin član Francoskega inštituta

Francoski krojac Pierre Cardin, »človek z zlatimi rokami«, kot ga je predstavljal stalni sekretar Akademije lepih umetnosti Marcel Landowski, je postal član Francoskega inštituta v sekciji svobodnih članov. Marcel Landowski je med uvodnim nagovorom v čast novemu akademiku poudaril izjemno pot Pierra Cardina in izrazil naklonjenost do obseznega dela krojaca in njegovega sprejema na Institut, ki pomeni tudi sprejem »te oblike umetnosti, ki si kot visoka moda zasluži svoje mesto med plemenitimi umetnostmi«.

»V veliko zadovoljstvo mi je bilo, da sem si sam skrojil svojo akademsko obleko, saj sem bil nedvomno prvi za Davidom, ki si je tudi sam oblikoval kroj,« je povedal Pierre Cardin v uvodnem nagovoru. Jean-Bernard Raimond, francoski veleposlanik in nekdanji minister, je predal Pierru Cardinu njegov meč, za katerega je sam naredil osnutek in nosi vse simbole njegovega poklica.

Pierre Cardin je kot sin benecanskih priseljencev, rojen v Italiji leta 1922, ustanovil svojo hišo leta 1950. Krojac, poslovnež,

in mecen Pierre Cardin je vsekakor pred svojim časom. Bil je prvi, ki je lansiral svojo modo za takojšnje nošenje (pre-à-porter). Prvi je ustvaril pojem moske mode za široke množice. Veliki potnik Cardin, ki ga zanima vse, je leta 1957 obiskal Japonsko in ze so v Parizu stopili na modno pisto prve japonske manekenke. Sklenil je pogodbe s Kitajsko in nekdanjo Sovjetsko zvezo. Kot vsestranski ustvarjalec se je lotil designa in vanj vpletel elemente vsakdanjega življenja, se lotil pohistva, tkanin za opremo stanovanja, avtomobila, cokolade in celo letala. Leta 1970 je odprl Espace, kraj, kjer je zbral različne zvrsti umetnosti - gledališče, ples, glasbo, slikarstvo, razstave. Deset let kasneje je postal lastnik Maxima, najbolj znane restavracije na svetu. Kmalu zatem so odprli podružnice Maxima v Rio de Janeiru, Pekingu, New Yorku, Mexico in Tokiu. Pomebne retrospektive so pripravili newyorkski Metropolitanski muzej, Grand Palais v Parizu, Victoria in Albert Museum v Londonu. (A.F.P.)

Slovenski umetniki v Franciji

Na drugem Salonu sti-

rih umetnosti (Salon des 4 Z'Arts), ki je bil v mestecu Lons-le-Saunier od 3. do 6. decembra letos, je predstavilo svoja dela več kot sedemdeset književnikov iz francoske pokrajine Jura in približno petinštirideset slikarjev, dvajset kiparjev in sedemnajst fotografov iz Francije, Svice, Belgije, Nizozemske, Italije, Poljske, Velike Britanije, Združenih držav in Slovenije. Letošnji Salon je dokončno dobil mednarodne razsežnosti, ki so jih zastavili prireditelji prvega salona leta 1990.

Salon starih umetnosti, eno največjih kulturnih prireditev v vzhodnofrancoski pokrajini Jura, organizira Zveza za razvijanje umetnosti in literature A. J. P. P. A. L. Vodijo jo Armand Spicher, Eric Mourez in Patrick Bailly Cowell, ustanovitelji Fundacije za zaščito del Francis Picabia »La Volucelle«.

Organizatorji so obiskovalcem salona pripravili strokovno vodstvo, diskusije o literarnih delih, prikazali so proces kiparskega dela, na ogled pa so bile tudi video in dia-

projekcije ter performansi v večernih urah.

Slovenijo so nadvse uspešno zastopali fotograf Jože Suhadolnik in slikarji Jasna Samarin, Marjan Gumilar in Ivo Pranci.

Jože Suhadolnik je z nizom čistih črno-belih do-

kumentarnih posnetkov o eritrejskih beguncih (delom, ki ga nadaljuje in dopolnjuje s posnetki beguncev iz Bosne) znova do kazal, da je eden izmed vodilnih slovenskih mladih fotografov.

Slovenska slikarska trojica Samarin-Gumilar-Pranci pa je veliko zanimanje vzbudila s svežino in izvirnostjo.

Ivo Pranci je z novo serijo slik (deloma jih je predstavil letos poleti v zagrebški galeriji Forum in v Eurni) dokazal, da ga Gaston Diehl, likovni kritik in ustanovitelj pariskega Majskega salona letos junija ni naključno izbral za Mednarodno nagrado sodobne umetnosti v Monte Carlu.

Razstavo, ki sta jo podprla tudi francosko Ministrstvo za kulturo in banka Credit Agricole, si je ogledalo več kot osem tisoč gledalcev. (M.A.V.)

Spet »Klinghofferjeva smrt«

Ameriskem top-režiserju in festivalskem menagerju Petru Sellarsu se je vendarle posrečilo prenesti svojo scenografsko zahtevno opero »Klinghofferjeva smrt« iz stare celine v Ameriko. Predstava je bila leta 1991 premierno izvedena v Bruslju, nakar so jo povabili na festivale - nam najbližje je gostovala na Dunajskih slavnostnih tednih. V Ameriki bi morala biti »Klinghofferjeva smrt« najprej izvedena v Los Angelesu, vendar so po nekaterih administrativnih zapletih prednost vendarle prepustili San Franciscu. Libreto za opero je sicer napisala Alice Goodman, minimalistično glasbo je skladal John Adams, koreografijo pa podpisuje Mark Morris. Poznavalci prave, da je ameriška verzija »Klinghofferjeve smrti« v primerjavi z evropsko, bistveno manj melodramatična in patetična. (A.M.)

Salon starih umetnosti, Lons-le-Saunier (Foto: Jože Suhadolnik)

KLOBUK DOL! / KONCERT

Messiaen v Stolnici

Ritual Bojana Goriška

MIRJAM ŽGAVEC

Ce ne bi bilo Oliviera Messiaena (1908-1992), bi evropska avantgarda ostala brez pomembnega člena. V nasprotju s skladatelji sodobniki, ki so iskali glasbo v bolj kot ne hermetično-pla-

netarni poetiki, je Messiaen udejanjal svoje glasbeno-religiozne izpovedi skozi lastno mitologijo Erosa. Zato je njegova glasba bolj dostopna, sproščena in ima več skupnega z mnogo starejšimi umetniki, graditelji gotških katedral ali templjev starega Vzhoda, kot pa s sodobnimi ustvarjalci. Messiaena je navdihovala arhaičnost: zgledeval se je po orientalski glasbi in uporabljal njene modele v obliki kodificiranih ritmičnih formul hindujske tradicije ali zvokov balijskega gamelana. Vključeval je tudi metrične vzorce grške poezije, vendar je vsa ta izhodišča avtorsko popolnoma predelal in izdelal avtonomen glasbeni jezik, ki zaradi modalne in ritmične strukture ter njune staro-nove vsebine seva globinske zarke univerzalnosti.

Skladba 20 pogledov na Jezuska je nastala leta 1944. Gre za svojevrstno alegorijo katolicizma, v kateri je vsaka skladba tudi nov pogled, nova razsežnost misterija, pospremljena s poetičnim komentarjem. Go-

risek je v ljubljanski stolnici zaigral izbor desetih miniaturnih, skozi katere je napel svoj interpretativni lok do skrajnosti in »zrtvoval« svoj ego v prid iniciacijskemu ritualu. V finalni skladbi se Messiaenovo-Goriškovo skrajno intimno popotovanje dse zaključuje z odo njeni brezmadežnosti, ki s sirino dolgih in predihanih akordov naznanja »na-stop Slave in poljube Ljubezni... ko nase roke gorece objamejo Nevindno«.

20 pogledov na Jezuska je temeljno delo klavirske literature tega stoletja. To je hkrati simbolna, naturalistična pripoved in romantična simfončna pesnitev za klavir, v kateri avtor z velike daljave obravnava in ponovno tolmači nekatere fenomene tradicije, od repetitivnih virov srednjeveških struktur, npr. moteta, do pianističnih kadenc klasične romantike. Meditativna statika se izmenjuje z dinamičnimi kontrasti, glasba teče v nekakšni strukturalni povecavi, »zoomiranju«, ki ga omogoča neobveznost, ležernost ritmo-metričnega reliefa. Bojan Gorišek je odmotal klobčič številnih Messiaenovih ugank in jasno ter fantazijsko razgibano povlekel vse niti v kristalno formo.

CCT

CERTIFICATI DI CREDITO DEL TESORO

■ CCT so obveznice s koriščenjem 1. januarja 1993 in zapadlostjo 1. januarja 2000.

■ Obresti so izplačljive ob koncu vsakega polletja. Prvi obrok, 7% bruto, bo izplačan 1. julija 1993. Vsota nadaljnjih obrokov se bo spreminjala na osnovi bruto donosa enoletnih obveznic BOT s poviskom premije 0,50 na semester.

■ Obveznice so dodeljene po proceduri, ki je namenjena bančnim ustanovam in drugim finančnim operaterjem, brez osnovne cene.

■ Prvi šestmesečni realni čisti donos znaša 12,63% letno v primeru, da se izklicna cena istoveti z nominalno.

■ Cena, ki bo iznešena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.

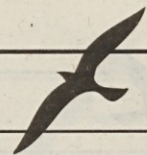
■ Zasebni varčevalci lahko rezervirajo obveznice pri okencih zavoda Banca d'Italia in pri bančnih zavodih do 13.30 dne 29. decembra.

■ Obveznice CCT se koristijo s 1. januarjem; ob vplačilu (4. januarja) bo treba doplačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo zasebniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.

■ Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.

■ Obveznice so v ponudbi v svežnjih po najmanj 5 milijonov lir.

■ Podrobnejše informacije nudijo banke.

DEŽELA / TISKOVNA KONFERENCA TURELLA IN SARA

MIR / SKUPNA POBUDA RAZNIH ORGANIZACIJ IN ZDRUŽENJ

Leto 1993 bo leto suhih krav Volilni zakon je neustrezen

Vodilni politični razred se močno boji junijskega prodora Severne lige
Odnosi s Slovenijo se razvijajo v pozitivno smer, posvetovanja o Osimu

SANDOR TENCE

TRST - Leto 1993 bo tudi za Furlanijo-Juljsko krajino leto suhih krav. Splošna gospodarska in politična kriza, ki pesti Italijo, se že močno odraža tudi v deželi, ki so jo mnogi doslej upravičeno imeli za model uspešnosti in upravne učinkovitosti. Rim ji je v državnem proračunu crtal 520 milijard lir podpor (360 milijard samo na zdravstvenem področju), napovedujejo pa še nova "klestenja" in torej nove žrtve za uprave ter predvsem za državljanke, ki so že itak pod hudim davčnim pritiskom. Kriza ni tokrat samo konjunkturna, a je tudi strukturna, veza na krizo političnega sistema, ki se je dokončno izčrpal, novega pa se ni videti na obzorju.

Predsednik deželne odbora Vincio Turello je na včerajšnji božični tiskovni konferenci rekel, da je Dežela, kljub krizi, skušala zaščititi sibe družbene sloje in to predvsem na področju zdravstva in socialnih servisov. Do volitev prihodnjega junija bo skušala vlada, seveda ob soglasju skupščine, korenito reformirati celotno deželno upravo kolesje. Zmanjšali naj bi število raznih deželnih

Predsednik Dežele Turello (desno) in podpredsednik Saro (foto Krizmančič)

ustanov, gorskih skupnosti in zdravstvenih enot, investicije in podpore pa naj bi v bodoče usmerili v produktivne oziroma v perspektivne gospodarske pobude. Vzporedno s tem bo Dežela, kolikor se bo dalo, pospešila napovedano privatizacijo nekaterih velikih javnih koncernov, ki preživljajo zelo hudo krizo.

Podpredsednik odbora Ferruccio Saro je poudaril, da je dokončno mimo čas razpršenih finančnih podpor ekonomskim sektorjem. Dežela bo po po svojih mo-

ceh spodbujala mednarodno gospodarsko sodelovanje, pri čemer bo posvetila prvenstveno pozornost avtocestnim in železniškim povezavam z Ljubljano, Budimpešto in Kijevom. V okviru odnosov s sosedi ne sme Italija pozabiti na trzasko pristanice, medtem ko je Dežela za Trst in Tržic že zahtevala, naj osrednja vlada prizna tema območja neke vrste status ekonomsko prizadetih področij.

Odnosi s Slovenijo se po mnenju visokih deželnih predstavnikov

razvijajo zelo dobro, posebno po nedavnem ljubljanskem srečanju z ministrskim predsednikom Drnovškom in z njegovo vlado. Oblikovane so bile delovne skupine, februarja naj bi FJK in Slovenija podpisali vrsto bilateralnih dogovorov. Turello je potrdil, da se bo Rim pri reviziji osimskih sporazumov spričo posvetoval z deželno upravo.

Turello in Saro bosta za delo deželne odbora lahko odgovarjala le do prihodnjega junija, ko bodo volitve in ko bo najbrž prišlo do velikih

političnih sprememb. Volitve bodo potekale na osnovi nove deželne volilne zakonodaje, ki dolga prag za vstop v skupščino, temelji pa se vedno na sorazmernem sistemu. Saro je glede tega namignil, da bo lahko prišlo celo do revizije novega volilnega zakona, kar pa je spricu tesnih časovnih rokov malo verjetno. Prej ali slej pa bo tudi v FJK stopil v veljavno večinski volilni sistem.

Deželni vodilni razred se vsekakor tudi pri nas močno boji volilnega prodora Severne lige in drugih "netradicionalnih strank". Predsednik Turello je bil glede tega iskren, ko je priznal, da so za nastanek Severne lige in za sirjenje političnega protesta povod po državi v prvi osebi odgovorne vladne sile. Tudi Saro je priznal znane slabosti in hude napake strankarskega sistema. Na tem področju je nujno potreben globok zasuk, saj mora tudi Dežela uveljaviti politiko "glasnosti" in pozorno prisluhniti javnemu mnenju, ki si od javnih institucij želi učinkovitost, od upraviteljev in od politikov pa, da so posteni in da delajo v korist celotne skupnosti, ne pa posameznih strank ali tega ali onega lobija.

TRST - »Solidarnost onkraj vsake meje.« Pod tem naslovom bo v nedeljo, 27. t. m., v Trstu potekal 6. pohod za mir. Gre za prireditve, ki se je v preteklih letih odvijala na dan novega leta, organizacijski odbor pa je sklenil, da jo preloži na zadnjo nedeljo v letu, predvsem zato, da bi omogočil večjo udeležbo.

V primerjavi s preteklimi izvedbami predstavlja novost tudi pot, po kateri se bo tokrat pohod odvijal. Zbirno mesto bo na Trgu Ulpiano pred sodiščem, kjer bi moral udeležence nagovoriti predstavnik trzasko judovske skupnosti. Sprevod bo nato krenil do Trga Dalmazia, kjer bo pred bivšim Narodnim domom govoril predstavnik slovenske narodnostne skupnosti, in se do Trga sv. Antona, kjer bo udeležence nagovoril trzaski podžupan Silvano Magnelli, zaključno zborovanje pa bo na Trgu Zedinjene Italije, kjer bo imel sklepni govor somalski student.

«Leta, v katerih živimo, in tista, ki so pred nami, prinašajo velike prilike za razvoj demokracije in miru, za pemoščanje razlik med bogatimi in revnimi državami ter za vzpostavitev novega mednarodnega reda,« piše organizacij-

Predstavnik ACLI Andrea Marchetti in Mario Ravalico na včerajšnji tiskovni konferenci (foto Ferrari)

ski odbor v razglasu, ki ga je objavil pred nedeljskim pohodom. Odbor ugotavlja, da je zrušenje Berlinskega zidu odprlo pot Združenji Evropi in da bi v tem smislu morali tudi premagovati pojave nacionalizma in rasizma, katerim smo v zadnjih casih na Stari celini prica.

»Pohod za mir, ki ga trzaski organizacijski odbor prireja v nedeljo, 27. decembra, naj predstavlja obvezo za novo solidarnost, v kateri naj vrednote sprejemanja drugačnih, delitve lastnih dobrin z drugimi in

sožitja, pa tudi enako dostojanstvo narodov, verstev in političnih prepričanj pospešujejo omikano in demokratično rast. Ta pobuda naj ne samo izpricuje te vrednote, ampak naj predstavlja korak k osnovanju v Trstu takšega kulturnega, gospodarskega in političnega tkiva, ki se bo znalo lotiti teh problemov na nov in odprt način, s sodelovanjem vseh pri iskanju in uresničevanju skupnega dobrega, z močnim etičnim in moralnim nabojem. Zgodovina Trsta je sestavljena iz teh

raznolikosti, njegov razvoj je vselej soupadal z razvojem te mnogoterosti,« je receno se v razglasu, ki med drugim tudi poudarja potrebo po sodelovanju s sosednima Slovenijo in Hrvaško, kakor tudi potrebo po zasciti manjšin v tem obmejnem prostoru.

V organizacijskem odboru so: Tarcisio Barbo, Antongiulio Bua, Milos Budin, Willer Bordon, Martin Breclj, Silvio Bruni, Arturo Calabria, Franco Codega, Sergio Coloni, g. Mario Del Ben, g. Armando Scafa, Angela Gasparo, Paolo Gherisina, Ivo Jevnikar, Lucian Kakovic, Dusan Kosuta, Perla Lusa, Silvano Magnelli, Ace Mermolja, Claudio Mitri, Klavdij Palcic, Adele Pino, Mario Ravalico, Tiziana Roncati, Giorgio Rossetti, Giovanni Samosa, Franco Todero, Roberto Treu in Bruno Zvech. K pobudi so pristopile razne ustanove, organizacije in združenja, med temi združenje katoliških delavcev ACLI, VZPI-ANPI, skavti AGESCI, ARCI Nova, trzasko valdeska, metodistična in luteranska cerkev, sindikati CGIL, CISL in UIL, politične stranke KD, DSL, La Rete, Mladinska levica, Zeleni, smejočega se sonca, pa tudi Zveza slovenskih kulturnih društev. (M.B.)

NOVICE

Italija bo 1. januarja priznala Češko in Slovaško

RIM - Italija bo 1. januarja priznala Česko republiko, istocasno pa bo tudi s Slovaško republiko vzpostavila redne diplomatske stike. Dosedanje italijansko veleposlanstvo v Českoslovaški bo s 1. januarjem postalo veleposlanstvo v Češki republici, medtem ko bo v Slovaški republici sprva deloval italijanski konzulat, cez cas pa ga bo do povišali na rang veleposlanstva.

Messner za dvojezične napise na Južnem Tirolskem

BOCEN - Sloviti alpinist Reinhold Messner je skupno z dvajsetimi južnotirolskimi intelektualci podpisal poziv za ohranitev dvojezične toponomastike na Južnem Tirolskem. Južnotirolska ljudska stranka (SVP) je namreč v bocenskem pokrajinskem svetu predložila zakonski predlog za odpravo italijanskih zemljepisnih imen, ki jih je uvedel fašizem. Minister za dežele Raffaele Costa je vsekakor že napovedal, da bo vlada razveljavila zakon v primeru, da bi ga pokrajinski svet odobrila.

V pozivu, ki ga je podpisal Messner, je med drugim receno, da dvojezična toponomastika omogoča, da se tudi južni Tirolci italijanskega jezika počutijo v tistih krajih doma. Poziv je podpisal tudi pokrajinski svetovalec SVP Sepp Kusstatscher, a s pripisom, da »ni nujno za vsako ceno ohraniti krajevna imena v primeru, da zanteresirana jezikovna skupina ima ta imena za izmisljena ali neznana«.

Nova imenovanja na notranjem ministrstvu

RIM - Na notranjem ministrstvu so v teh dneh sprejeli vrsto imenovanj. Med drugimi je dosedanj goriski kvestor Angelo Torricelli postal kvestor v Reggio Emiliji, na njegovo mesto v Gorici pa bo prišel dosedanj poveljnik videmske obmejne policije Oreste Davini. Poveljstvo obmejne policije v Vidmu bo prevzel Nicola Gismondi.

Glavni tajnik UIL o koprski televiziji

RIM - Koprsko televizijo je treba rešiti. Tako je včeraj zatrdil glavni tajnik sindikata UIL Pietro Larizza v komentarju k vestem o skrcenju italijanskega programa na koprski televiziji, ki so jih objavili včeraj nekateri italijanski časopisi. Po teh vesteh naj bi Televizija Slovenija sklenila okrniti sedanje italijanske programe na koprski televiziji, da bi jih nadomestila s slovenskimi. Larizza v svoji izjavi meni, da bi morala italijanska državna televizija RAI priskociati na pomoč koprski televiziji, ce bi se ta res zaslusila v težavah. Glavni tajnik UIL je tudi predlagal podpis konvencije med RAI in TV Koper-Capodistria. Tak poseg bi bila italijanska država dolzna storiti v korist italijanske manjšine v Istri, saj je bila prav koprski televizija eden najbolj pomembnih povezovalnih členov med različnimi skupnostmi italijanske manjšine v bivši Jugoslaviji.

PISMO SLOVENSKIM POSLANCEM

Spomenica SSk ob prvem zasedanju državnega zbora

Za ustrezno skrb matice za manjšino

TRST - Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je ob včerajšnjem prvem zasedanju novoizvoljenega državnega zbora in državnega sveta naslovlilo na vse poslanke in poslance ter članice in članke državnega sveta spomenico, ki opozarja na nekatera pereca vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V pismu, ki ga je podpisal deželni tajnik SSk Ivo Jevnikar, so omenjena zlasti pogajanja med Slovenijo in Italijo o manjšinski zaščiti, prizadevanja za pravičen zaščitni zakon in zahteva po zajamčenem zastopstvu slovenske manjšine v vseh izvoljenih zakonodajnih in upravnih telesih na območjih, kjer živi naša manjšina v Italiji.

V poslanici se omenja tudi želja po stalni in ustrezni skrbi matice države za slovenske manjšine, po državnem in narodnem odnosu, ki je nadomestil nekdanja ideološka merila, po hitri odobritvi zakona o posebnih pravicah Slovencev brez slovenskega državljanstva in po oblikovanju primerne parlamentarne telesa za stike s slovenskimi manjšinami v sosednjih državah.

SSk ob koncu predlaga, da bi enkrat januarja priredili v Ljubljani skupno razpravo o perečih vprašanjih Slovencev v Italiji, ki bi se je udeležili zastopniki vseh slovenskih komponent v Italiji in člani državnega zbora ter državnega sveta.

RIM / SPOROČILO ZUNANJEGA MINISTRSTVA

Osimu: Italija je že imenovala komisijo

Vodil jo bo ambasador Sergio Berlinguer

RIM - Italijanski zunanji minister Emilio Colombo je včeraj imenoval člane italijanske komisije, ki se bo s slovensko in hrvaško stranjo ter z drugimi državami bive Jugoslavije pogajala za revizijo Osimskih sporazumov. Komisijo bo vodil ambasador Sergio Berlinguer, cilj njenega dela pa je, kot poudarja Farnesina, »zopetna preučetv in aplikacija Osimskih sporazumov, da bi zagotovili tesnejše dobrososedske odnose in sodelovanje z vsemi državami tega območja«.

Poleg ambasadorja Berlinguerja bodo v komisiji se nacelnik kabineta zakladnega ministra, državni svetnik Giuseppe Pasqua in docent mednarodnega prava pri univerzi v Pizi prof. Natalino Ronzitti. Kot se je obvezal minister Colombo, je receno v sporočilu italijanskega zunanjega ministrstva, bo komisija imela stike s predstavniki FJK ter zainteresiranih pokrajinskih in občinskih uprav in z reprezentativnimi organizacijami. (V)

tem oziru se postavlja vprašanje, ali so misljene samo organizacije istrskih beguncev, ali pa pridejo v postev tudi druge organizacije).

Prva naloga komisije bo, da evidentira probleme, ki bodo predmet pogajanja s sosednjimi državami. Med temi, kot je poudaril zunanji minister Colombo v parlamentu, bo posebna pozornost posvečena gospodarski problematiki, problemu zascite italijanske manjšine, problemu odškodnine za dobrine italijanskih državljanov, ki so bili razlasceni ali so svojo lastnino zapustili in to ob upoštevanju možnosti, ki jih ponuja proces denacionalizacije in privatizacije v Sloveniji in na Hrvaškem.

Novi dogovori pa, zaključuje sporočilo Farnesine, »mora v duhu tvorjenega sodelovanja prispevati k gospodarskemu razvoju držav tega območja in prispevati k pozitivni trzaskemu gospodarstvu in mejnih območij z ovrednotenjem središčne vloge mesta in trzaskega pristanišča«.

RIM / PREDSEDNIKOVO VOŠČILO PARLAMENTU IN VLADI

Scalfaro proti delegitimiranju ustanov

Kriza, ki jo preživljajo stanke, se ne sme odražati v delu institucij

RIM - V trenutku, ko je kriza sistema najostrejša in ko je razkorak med civilno in politično družbo najgloblji, je predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro hotel potrditi svoje zaupanje v italijanske državne ustanove in njihovo sposobnost prenavljanja. To je globlji smisel včerajšnjih predsednikovih obiskov v senatu, poslanski zbornici, v palaci Chigi, pri ustavnem sodišču in visjem sodnem svetu. Priloznost za to so bila tradicionalna voščila ob koncu leta. In Scalfaro je name-

nom postavil na glavo doslej veljavni protokol, po katerem so predstavniki ustanov obiskovali predsednika na Kvirinalu, ter je osebno obiskal vse omenjene ustanove.

V svojih pozdravnih nagovorih je predsednik republike izpostavil delo, ki sta ga doslej opravila parlament in vlada, saj je bilo v dosednji povojni italijanski zgodovini delo sedanjega parlamenta, ki je na začetku svojega mandata, tako po kakovosti kot količini po Scalfarovih besedah eno najplodnejših. In predsednik re-

publike je odločno pritrdil besedam predsednikov obeh domov parlamenta, Spadolini in Napolitanu, ko sta v sozvočju podčrtala, da se stranke morajo obnoviti, toda delo parlamenta se mora izraziti z logiko in vlogo, ki ni istovetna s težavami strank.

Scalfarovo sporočilo je torej jasno: sedanji parlament ni delegitimiran, zato nobenih predčasnih volitev, ki bi lahko bile nevarna avantura. Pa tudi nobenih vladnih kriz brez vnaprej pripravljene alternative. Scalfaro je Ama-

tu priznal, da napenja sile, da bi si pridobil zaupanje ljudi, ki so pripravljeni na žrtve, vendar le, ce imajo zaupanje v voditelje. Predsednika vlade je le pozval, naj bo sposoben se večje sinteze vladnega dela, ministre pa, naj njihove polemike ne prestopijo vrat ministrskega sveta.

Italijanski sitsem se mora spremeniti in posodobiti, sedanji parlament pa je tega sposoben. In Oscar Luigi Scalfaro se je včeraj postavil za garanta vodene spremembe. (VT)

V PRIČAKOVANJU SKLEPOV OZN

Oporišče ZDA v Avianu v pripravnem stanju

PORDENON - Ameriško letalsko oporišče v Avianu je v pripravnem stanju. Po nekaterih nepotrjenih vesteh naj bi v oporišču nastanili v prihodnjih dneh od 2.500 do 3.000 vojakov, ki naj bi sodelovali v akcijah v Bosni v primeru, da bi Organizacija združenih narodov izdala dovoljenje za oborožen poseg proti srbskim postojankam v Bosni in Hercegovini. Poleg tega v bazi pri Pordenonu pričakujejo tudi prihod nove eskadrilje lovskih bombnikov F-16. Z oporišča ze dober mesec vz-

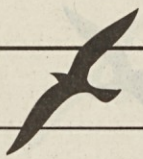
letavajo radarska letala, ki z madzarske meje nadzorujejo srbski teritorij. Vesti iz Aviana so izzvale protest treh deželnih svetovalecev zelenih (Cavalla, Wehrenfenniga in Rossija), ki so v interpellaciji predsedniku deželne odbora Turellu izrazili svojo zaskrbljenost zaradi možne vključitve naše dežele v vojaške operacije. Obenem pa pozivajo vodjo deželne uprave, naj se zavzame za miroljubni poseg evropskih diplomatskih sil, da bi končno pomirili duhove in orožja na vojaškem območju.

Cilj finančne družbe, ki bo imela sedež v Pordenonu, je promocija podjetij ter mesanih družb, v katerih bodo italijanska podjetja in podjetja, ki delujejo v vzhodni Evropi. To lahko dosežejo tako s finančnimi kot jamstvenimi posegi in pa s tehničnimi pomočmi.

V upravnem svetu bo Dezelu FJK zastopal Gian Piero Elia (predsednik), Dezelu Veneto Luigi Finco (podpredsednik), »Simest« pa Raffaele Gambardella. Ostali člani upravnega sveta so: Piero Lai, Giovanni Gelsomino, Venanzio Rosina, Paolo Alberto Amodio, Maria Grazia Coianis Marigo, Francesco De Carli, Claudio Gottardo, Francesco Patichio; nadzorniki: Ilarione Parisini, Girolamo dell'Olio, Alessandro Baucero, Paolo Mingardo in Mario Mazza (efektivni člani); Armando Obiti in Flavia Toffoli (suplenti).

Odbornik Longo je ob včerajšnji priloznosti izrazil veliko zadovoljstvo, da je prišlo do ustanovitve »Finesta«, pri čemer so skupaj s finančno družbo Dezele Veneto in »Simestom« uresničili voljo Parlamenta, ki je jasno prišla do izraza v zakonu o obmejnih območjih.

Longo je se naglasil, da ima »Finest« ze sedaj na razpolago zadovoljivo finančno podlago, zavzel pa se je, da bi družbeni kapital lahko kaj kmalu podvojili s pristopom Dezele Tridentinska-Južna Tirolska, avtonomnih pokrajin Trento in Bocen ter zasebnih članov.

CGIL / SINDIKAT ZA REŠEVANJE STVARNIH PROBLEMOV

Spodbuden obračun in trezen optimizem

V bodoče potrebna polno soglasje in enotnost

DRAGO GASPERLIN

Maksimalistično modrovanje ne vodi nikamor. Sindikat ne omalovažuje problemov, tudi notranjih, s katerimi ima opraviti, vendar zre v bodočnost s treznim optimizmom in prepričanju, da bosta prevladali enotnost in soglasje, prepotrebni za spopad s hudimi težavami, ki nas čakajo v prihodnjem letu. Kdor je upal v razkol med nami, se je krepko ustel.

To sta v imenu tajništva Nove krajevnne zvezne delavske zbornice CGIL v Trstu izrečno poudarila Antongilio Bua in Bruno Zvech, ko sta večeraj seznanila predstavniške središče množičnega obveščanja z rezultati dela v iztekajočem se letu, kakor tudi z načrti za prihodnost. Bila sta upravičeno zadovoljna: število včlanjenih je poskočilo letos na 28.113, to pa pomeni, da je vpisan v sindikat vsak osmi občan. Gre za zgodovinski višek, saj se je članstvo pomnožilo za 102 odstotka v primerjavi z lanskim letom, kar je še toliko pomembnejše, če upoštevamo zaskrbljujoci osip oziroma neprestano staranje prebivalstva (okrog 16.000 včlanjenih je upokojevcem) in upadanje zaposlenostne

ravni. Skratka, sindikat CGIL je se utrdil svojo prisotnost na teritoriju in pridobil obilo dragocenih, svežih življenjskih sil.

Prav tako spodbudni so podatki o letosnjem delovanju posameznih služb na socialno-skrbsten področju, tako na primer Urada za reševanje sporov med ljudmi in javnimi ustanovami (507 posegov za razčiščenje konfliktov v zvezi s plačnimi kuvertami in za pridobitev kreditov) ter patronata INCA (5.000 posegov nasproti INPS, 400 nasproti INAIL, 1.300 nasproti zakladnemu ministrstvu, 10.000 nasproti davčni upravi itd.). K temu velja pristeti se odprtje patronatnih uradov v Novi Gorici, Kopru in Pulju ter na Reki, ki beležijo pravi naval - tudi zaradi tega, ker imajo tam ljudje opravka z zloglasnimi mesetariji, ki zahtevajo od njih denar za sicer brezplačne storitve in jim slednjih dostikrat sploh ne izpeljejo. Kopico dela je imela tudi davčna služba, ki je izpolnila 12.500 prosenj v zvezi z dohodkovnimi prijavami (obrazec 740) oziroma z vplačilom predujmov na davka ILOR in IRPEF; sicer pa bo

S tiskovne konference sindikalistov CGIL (foto Ferrari)

steklo prihodnje leto se delo v posebnem centru za davčno pomoč CAAF (Centro autorizzato di assistenza fiscale), ki je prejel že do zdaj 5.000 pooblastil za izpolnjevanje vsakovrstnih davčnih obveznosti. Sindikat ima dalje v nacrtni ustanovitvi družb z omejeno zavezo, ki bodo na voljo davkoplacevalcem za sleherni potrebo, kakor tudi podpis sporazumov z bankami na področju nakupovanja nepremičnin, kar je povezano z dejavnostjo sindikata stanovanjskih upravitelcev SUNIA. Nazadnje bodo okrepiли se strukture za izletništvo oziroma dejavnost agen-

cije Nord Est Viaggi e Vacanze, ki deluje kot trgovsko podjetje, a mu pomeni CGIL pomembno referenčno točko.

Kakor receno, so pri CGIL optimisti, toda pozivajo članstvo in vso javnost k tesnemu sodelovanju, drugače bo težko razrešiti narasajoče probleme, ki so se pojavili se zlasti v industriji, drugače pa tudi na gradbenem in celo na prehranbenem področju. »Mogoče je bolje upravljati«: tako se bo glasilo geslo CGIL 1993. Z drugimi besedami: reševati stvarne, resne probleme, ne pa pogrevati vprašanja meja in

REPENTABOR / OBČINSKA SEJA

Aleksij Križman nasledil Colji

Zamenjave tudi med odborniki - Voščila in želje, da bi znali najti skupen jezik

BORIS SIMONETA

Aleksij Križman, ki bo čez nekaj dni dopolnil 39 let je v torkel prevzel vaje-ti repentabske občine. Novega zupana je izvolilo dvanajst svetovalcev napredne liste, medtem ko so se trije predstavniki Slovenske skupnosti vzdržali. Zupanu Križmanu bodo kot odborniki aktivno stali ob strani Karlo Grgic, ki bo dobil pooblastilo kot zupanov namestnik, ter Aldo, Bruna in Ivan Skabar. Nova uprava je seveda predstavila tudi svoj okvirni program, ki se dejansko ne razlikuje od dosedanjega in lahko torej govorimo o vsebinski kontinuiteti javnoupadne politične linije.

Takoj po izvolitvi je Križmanu kot prvi cestital dosedanj zupan Pavel Colja, ki je odstopil po 17 letih in pol opravljanja te zahtevne funkcije. V svojem poslovnem posegu je iznesel misli in ugotovitve, ki jih je v torkovem intervjuju že izrazil za nas dnevnik. Se posebej je Colja z zadovoljstvom naglasil, da danes vejejo v občinskem svetu veliko odprtosti in ustvarjalni odnos, ta duhovna sprnost med vsemi komponentami pa lahko doprine k se nadaljnjemu utrjevanju in oplajanju družbenega tki-

va v repentabski občini. To je toliko bolj nujno prav sedaj, ko temne sence sovinitizma in nacionalizma vse bolj ogrožajo našo skupnost. Colja se je zahvalil vsem sodelavcem, svetovalcem in sploh občanom za tvorno sodelovanje, ki mu je bilo zelo dragoceno pri vseh zupanskih izbirah. Spomnili so se tudi vseh preminulih bivših svetovalcev v zadnjih dveh desetletjih in novinarja Albina Bubnica, po katerem je poimenovano socialno središče v Repnu. Zupan Križman se je

Novi zupan Aleksij Križman

javno zahvalil svojemu »upravnemu in življenjskemu mentorju Colji« ter dejal, da bo skušal biti kot njegov predhodnik nesebičen in vztrajen, predvsem pa bo vselej in na vseh ravneh zagovarjal skupne občinske interese. V spomin na dolgoletno upravno politično delovanje je izročil spominsko darilo bivšemu zupanu in pa Vinku Vodopivcu, ki se je prav tako poslovil po dvajsetih letih pokrivanja odborniške funkcije.

V imenu Slovenske skupnosti se je oglasil tudi Franc Pisani, ki je Colji izrekel priznanje, da sta v sejni dvorani »zavladala mir in konstruktivno sodelovanje«. S skupnimi močmi se je dalo marsikaj uresničiti. Novemu zupanu je cestital in zaželel, da bi znali najti skupen jezik, da bi se nadaljevalo in utrdilo prijateljsko vzdušje za učinkovito zagovarjanje interesov in koristi občanov.

Po odstopu Karla Grgica so izvolili Pavla Coljo kot občinskega predstavnika v konzorcij tovarne postajališča pri Fernetičih. Na koncu pa je zupan ob blizajocih se praznikih izrekel voščila svetovalcem in vsem občanom.

SLOVENSKI KLUB / V OKVIRU TORKOVH VEČEROV

Srečanje z don Vatto: O sožitju nekoliko drugače

Nesebična skrb za emarginirane žal trči na nerazumevanja

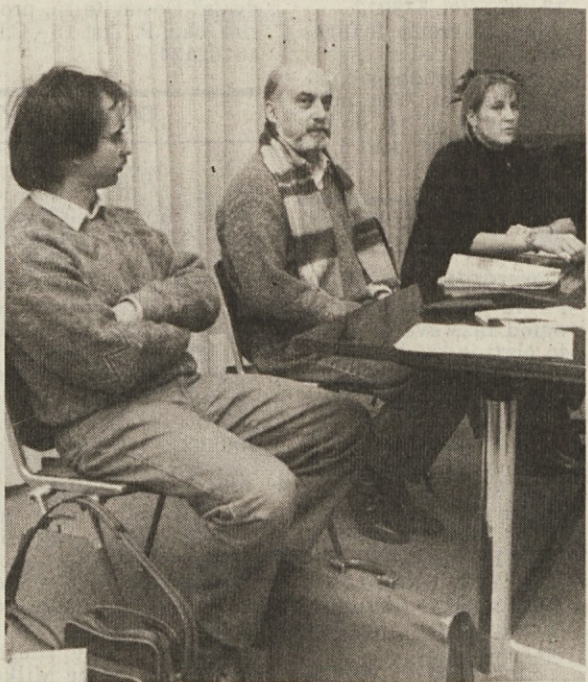
DAMIANA OTA

Zgolj strpnost med »različnimi« ni več dovolj: v mestu, v katerem se ustvarja nelo-godje, je treba nujno iskati nove oblike sožitja. Postavljeni smo torej pred dvojno izbiro: ali gremo po stni in zahtevni poti solidarnosti ali pa v pogubno zapiranje v skrajnosti, kar lahko privede le do sporov med posameznimi skupnostmi. S to osnovno mislijo je don Mario Vatta - gost drugega letošnjega torkovega večera v Slovenskem klubu - govoril o svojem delu v Skupnosti San Martino al Campo. Kot duhovnik je pred 22 leti zbral okrog sebe drobno skupino ljudi in se začel v sodelovanju z javnimi zdravstveno-skrbstenimi strukturami posvečati mladim na robu družbe. Odtlej živi svoj vsakdan v tesnem stiku s problemom mamil, alkohola, prostitucije, zapora. V Skupnosti, ki ima svoj sedež na Ul. Gregorutti in dva sprejemna centra v mestu oz. na Opcinah, spodbuja neposreden človeški stik z vsemi mladimi, ki so »zasli« in iščejo pomoči, da bi se spet vključili v družbeno tkivo. »Sprejemanje teh ljudi pomeni za nas sprejemanje njihovih težav. In seveda pomeni vselej tudi solidarnost.«

Letno se v Vattovo skupnost »zateče« po pomoč okrog 950 mladih ljudi. Skupina sodelavcev - vecinoma so prostovoljci - izdelava za vsakogar osebni nacr »zdravljenja«, saj je nacelo Skupnosti delo s clovekom: na ta nacin je posameznik sodelujezen pri izbiri in jih bolje udejanja.

Torkovo srečanje z don Vatto seveda ni moglo mimo argumenta, ki je v zadnjih mesecih v ospredju pozornosti. Tako je don Vatta spregovoril tudi o nacrtni terapevtske sku-

pnosti na pobocju Brda v dolinski občini. Povod je dala ustanova za industrijsko cono EZIT, ki je don Vatti ponudila v brezplačno uporabo najprej 90, nato 45 tisoč kv. m. zemljišča. Pobuda pa je sprožila nejevoljo in odpor okoliskih prebivalcev: odtod tudi dve javni skupščini z upravitelji miljske oz. dolinske občine, na katerih je prišlo celo do groženj, v primeru, da bi začeli zamenjati uresničevati. Kot je poudaril tudi v svojem ponedeljkovem posegu v tržaškem občinskem svetu, je don Vatta proti ustvarjanju človeških »rezervoarjev«. Na Brdu bi bilo od 15 do 20 oseb, od teh tretjina strokovnega osebja. Sredstva za gradnjo pa so zeankrat obljuba ministrstva.

Don Vatta (v sredi) v Slovenskem klubu (f. Križmančič)

SKLAD MITJA ČUK

Ko otroka bremeni obveznost

Navajeni smo, predvsem matere, da s svojimi otroki dan za dnevom kakor po ustaljenem vzorcu letimo od tečaja do tečaja, od sportnega treninga do igrisča in telovadnice, od pevskih vaj do glasbene sole... Nas in naših otrok rokovnik je dnevno popis-san s termini.

Dan se odvija enak: iz sole takoj domov, hitro kosilo, nato morda, pisanje nalog in hitro na trening ali k vajah. Če se slučajno prikaže gost, se vsa nasa zgradi podere. Gost postane neprijeten, mi sitni in nestrpni, situacija pa nevzdržna. Podobno je z nenad-

nim telefonom, ki nas zmoti, ko smo z eno nogo že na pragu.

Morda se prevec resno-bo in do picice držimo reka »Cesar se bo Janezek naučil, to bo Janez znal!« V tem reku je prav gotovo ljudska modrost in velika resnica - od tega reka do menadzerske vrste rokovnika za naše otroke pa je velik razkorak.

Nasa zamejska stvanost je seveda nekaj posebnega, toda nekatere značilnosti, zakaj so nasi otroci že tako zgodaj vpreženi v splet obveznosti in terminov, in torej preobremenjeni, lahko opazimo tudi pri nas iz

sprememb vsakdanjega življenja.

Otrok, kakor dobro vemo, je vedno manj. Nekoc so morda organizacije ali celo komercialna podjetja, denimo plesne ali glasbene sole, sole za jezikovni pouk in podobno lahko računali s tem, da si bodo, ko jim bo uspelo vsaj enega otroka iz družine pritegniti v svoje učilnice, zagotovila postopoma obisk tudi vseh njegovih bratov in sestra. Cedo dalje več pa je sedaj sinkov edincev, ki bratov in sestra nimajo. Tako morajo taka specializirana podjetja iz enega samega otroka iztržiti čim več. Vzporedno,

sicer ne pridobitniško, razmišljajo tudi vsa nasa društva vseh vrst: otrok je cedalje manj, zato naj vsak otrok obiskuje tedensko vsaj tri do štiri tečaje. Stari pa se temu ne upiramo, verjetno iz strahu, da bi ne nudili otroku vsega, kar je na razpolago, pa tudi iz neke vrste udobnega prepričanja skrb za otrokov prosti čas tistim, ki naj bi bili za to sposobnejši. Toda otrok v prostem času ne potrebuje le učenja spretnosti. V družbi s stari, posebno takrat, ko ti niso živčni in preobremenjeni z lastnimi in otrokovimi obveznostmi, se bo lahko naučil ve-

liko o odnosih med ljudmi, o vedenju, o čustvih, o njihovem izražanju, o vsem, v kar ga se tako izpopolnjena in sodobna sola ali organizacija ne moreta zadovoljivo vpeljati.

Zato leži prav na nas starih odgovornost za za-vestno odločitev o omejevanju udeleževanja naših otrok, do take mere, ki bo zanje in za nas se zdrava.

Božični čas je primeren čas za razmislek in za poskus preživeti to praznično obdobje s svojimi otroki brez vsakdanjih obveznosti in sportnih, glasbenih, jezikovnih, baletnih ali drugih terminov...

BONI / ROK DO KONCA LETA

Neobdavčeni bencin tudi za drugi avtomobil

Tudi v letu 1993 bo tržaški Trgovinski zbornici dodeljen kontingent neobdavčenega bencina. Kriterij porazdelitve teh bonov pa se bo nekoliko spremenil. Predvsem so povečali število upravičencev, saj bodo upoštevali tudi drugi avtomobil družinske skupnosti, medtem ko so doslej dodeljevali omejeno količino goriva le za eno osebo vozilo.

Vse zainteresirane družinske clane, ki nameravajo izkoristiti ugodnost bolj cenenege tankanja bencina tudi za drugi avtomobil opozarjamo, da ni predviden noben avtomatizem in se zato morajo sami aktivirati. Le se peščica dni manjka za zadostitev tej formalnosti. To-

neje do 31. decembra se morajo upravičenci javiti v uradu avtomobilskega združenja ACI v Ul. Cumano 2 in vložiti prošnjo za koriščenje neobdavčenega bencina, sicer ne bodo vključeni v seznam. Obvezno treba s seboj nesti originalno lastniško knjizico avtomobila.

Poleg lastnikov drugega avtomobila se morajo na ACI zglasti tudi osebe, ki so prvič kupile ali so zamenjale avtomobil, ce se je spremenilo lastništvo ali pa se je upravičenec preselil v drugo obcino tržaške pokrajine.

Kdor se vedno prebiva v isti občini, vendar na drugem naslovu, mu ni treba storiti nicesar.(B.S.)

Velika množica repentabskih domacinov in bivših borcev iz sosednjih krajev se je predvčerašnjim poslednjic poslovlila od Emila Skabarja, zaslužnega borca in invalida narodnoosvobodilnega boja. Na repenskem pokopališču se je od njega v imenu sovaščanov in krajevne sekcije Vsestranske zveze partizanov Italije Anpi poslovil Karlo Gustin in v kratkih besedah obnovil pokojnikovo življenjsko pot, domaci pevski zbor mu je pred in po verskem obredu zapel zalostinki in kraska zemlja je prekrila krsto.

Pokojni Emil Skabar se je rodil 9. marca 1924 v družini repenskega kamnarja. Kapitulacija Italije ga je dohitela kot mobiliziranega letalca v L'Aquila, od tam se je prebil do domaćih krajev in se v jeseni 1943 pridružil partizanskim borcem v Gregorčičevi brigadi. Kmalu se je prostovoljno prijavil k minerski skupini IX. korpusa, ki je minirala za Nemce stratesko pomembne proge v Soski in Baski dolini. Med preizkušanjem nove angleske mine pri Cepovanu je 9. junija 1944 prislo do tragicne nesrece. Zaradi predcasne eksplozije mine je bilo več partizanov mrtvih, Emil pa je bil ranjen v roko in je trajno izgubil vid. Prvo zdravniško pomoč mu je nudila dr. Jerina Pavla v bolnišnici pod Golaki, ki je nosila njeno ime, kasneje pa so ga bolničarji na nosilih prenesli do Kočevja in nato z bližnjega partizanskega letališča z zavezniškim letalom odpeljali na zdravljenje v južno Italijo. Cim si je opomogel, si je želel domov. Z grško ladjo je dosegel Zadar, se od tam podal v Beograd, bil se po osvobo-

ditvi nekaj casa v invalidskem domu na Jesenicah, leta 1947 pa se je dokončno vrnil domov. Leta 1955 se je poročil s sovaščanko Albino Skabar, bivšo partizansko kurirko in mučenko iz taborišča smrti v Rižani. Junija 1988 je Emil Skabar prejel za medvojne zasluge od ministrstva za obrambo castno odlikovanje Viteza republike Italije, ze prej pa je dobil več odlicij Narodnoosvobodilne

vojske Jugoslavije. Krasot rodnega Krasa z ocni ni mogel zaznavati, cutil in užival pa jih je v sebi kot mladostni spomin na svojih sprehodih po Krasu v spremstvu slovenskih fantov na sluzenju civilnega vojaskega roka. Vseskozi je ostal zvest svojim življenjskim izbiram in svojemu narodu. Bodi mu lahka domaca kraska zemlja, za katere svobodo je toliko zrtvoval. (j.k.)

SISLI s.n.c.
MIZARSTVO
Želimo vesele božične praznike

TESARSTVO
• projektiramo in izvajamo lesene strehe • strukture
• pohištveno opremo... in prijetno domače vzdušje.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo tržaškega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779669 - fax 040-773715

Fotostave: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779660, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-779660, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533725, fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 LIT.
financi in legalni 120.000 LIT. ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT. beseda; urednice, zahvale in sozljaja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Naročnina za Italijo - mesecna 23.000 LIT letna 276.000 LIT
za Slovenijo: mesecna 1.200 SIT

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6.-12-1948
Clan italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

PRIREDITVE / V SLOVENSKEM KULTURNEM KLUBU

Lutke in čarodej v veselje otrok

Izkupiček in darovi bodo šli beguncem

V soboto popoldne se je v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti zbralo lepo število otrok, mladostnikov in staršev. Slovenski kulturni klub, ki že vrsto let posveča zadnji sestanek pred božičem dobrotelni akciji, v katero vključuje tudi najmlajše, je tokrat pripravil res izredno zanimiv program, tako zanimivega in zahtevnega, da se je za njegovo uresničitev povezal z Radijskim odrom.

Od 16.30 dalje sta se namreč zvrstili dve predstavi: najprej so otroci navdušeno sledili pravljici Janko in Metka, v izvedbi znanega lutkarja Cveta Severja. Kasneje pa je s svojimi čarovnjami vse prisotne presenetil mladi spretni čarodej Grega Sulejmanovic. Ta je pozneje nastopil za mlade se kot kantavtor in pevec.

Otroci pa so se vsakekor prav tako kot pred-

Lutkar Cveto Sever z Jankom in Metko (foto Ferrari)

stav veselili bogatega srečolova. Darila zanj so radodarno prispevale trgovine Cobež in Ulgheri-Pavat z Opcin, trgovina jestevin Sossi, pekarna Cok, slasticarna Saint-honoré ter trgovina Casa del Detersivo, prav tako

vse z Opcin, ter Trzaska knjigarna.

Ves izkupiček in darove bodo klubovci izročili otrokom beguncem v Sloveniji, ki letos ne bodo mogli mirno in veselo praznovati božičnih praznikov.

ŠOLSTVO / TRADICIONALNE PRIREDITVE

Na božičnicah o miru na svetu

Prireditve pri Sv. Ani, Domju, v Ricmanjih, šempolaju, Rojanu

Medtem ko solske klopi in učilnice od včeraj samevajo in bodo osamljene prebile božične in novoletne praznike, je v učenicah, učiteljih in starih naših solarjev se živ spomin na lepe božične prireditve, ki so jih pripravili na solah in v otroških vrtcih ob izteku letosnjega sončnega leta.

Vsaka šola je pripravila božičnico po svojem okusu, s pesmijo, glasbo, igrice ali pa kako drugače, skozi vse te heterogene prireditve pa se je vendarle vila

rdca nit ene in iste božične misli, ki je letos prav v naših krajih kar se da aktualna: bodi mir v svetu.

O miru, solidarnosti, prijateljstvu, so zapeli in spregovorili na osnovni soli Marica Gregoric-Stepancic, na soli Stanko Gruden v Sempolaju, na celodnevni osnovni soli Samsa in Trinko pri Domju in v Ricmanjih in na rojanski soli Bazoviški junaki, s katere je nas posnetek fotografa Davori-na Krizmančica.

KD FRANCE PRESEREN

vabi na

TRADICIONALNO LUČANJE SV. ŠTEFANA

26. t. m. ob 14.30 na Gorici v Boljuncu

Sledila bo kratka družabnost

SD ZARJA BAZOVICA

vabi na

SILVESTROVANJE

v Motelu Kozina. Igral bo ansambel Happy Day

Vpisovanje in informacije v krožku društva vsak večer, razen ob sredah, od 19.00 do 20.00. Na razpolago je se nekaj prostih mest - pohiite!

OTROSKI ZBOR LADJICA, DEKLISKI ZBOR DEVIN in FANTJE IZPOD GRMADE

vabijo na

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

v novi cerkvi sv. Janeza Krstnika v Stivanu na Stefanovo ob 16.30

GODBENO DRUŠTVO PROSEK

priredi

TRADICIONALNI KONCERT

26. t. m. ob 17. uri v Kulturnem domu na Proseku

Vabljeni

Franki in Mauru se je pridružila

Lea

Staršema iskrene čestitke, novorojenki pa želimo zdravlja in sreče v življenju

srečni nonoti, teti in stric

Srečno

Lea!

Končno smo te docakali. Prisrčno čestitamo mami Franki in očku Mauru

kolektiv TKB

KINO

ARISTON - 16.00-18.05-20.10-22.15 »Puerro escondido«, r. G. Salvatores, i. Diego Abatantuono.

EXCELSIOR - 15.30, 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »La bella e la bestia«. Produkcija Walt Disney.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.30, 18.20, 21.10, 22.00 »La morte ti fa bella«, r. Robert Zmeckis.

NAZIONALE I - 15.30, 17.45, 20.00, 22.15 »Guardia del corpo« i. Kevin Costner, Whitney Houston.

NAZIONALE II - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »L'ultimo dei mohicani«, r. Daniel Day Lewis.

NAZIONALE III - 15.30, 17.05, 18.50, 20.30, 22.15 »Riky e Barabba«, i. Renato Pozzetto, Christian De Sica.

NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Al lupo, al lupo«, i. Carlo Verdone in Francesca Neri.

GRATTACIELO - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Mamma, ho riperso l'aereo«, i. Macaulay Culkin.

MIGNON - 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »L'ultimo dei mohicani« i. Daniel Day Lewis.

EDEN - 15.30, 22.10 »Dodo... oralmente tua«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Il principe delle donne«, i. Eddie Murphy.

LUMIERE - 16.30, 19.00, 21.45 »Casa Howard«, i. Anthony Hopkins, Vanessa Redgrave, r. James Ivory.

ALCIONE - Danes zaprt. Jutri: 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Mogli e mariti«, r. Woody Allen, i. W. Allen, M. Farrow.

RADIO - 15.30, 21.30 »La ninfomane, il trans, lo stallone« - jutri: »Anamente tua«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES

Danes, CETRTEK, 24. decembra 1992 ADAM, EVA

Sonce vzide ob 7.44 in zatone ob 16.26 - Dolzina dneva 8.40 - Luna vzide ob 7.56 in zatone ob 17.02.

Jutri, PETEK, 25. decembra 1992 BOZIC

VREME VČERAJ: Temperatura zraka 8,4 stopinje, zračni tlak 1029,6 mb raste, veter 17 k, na uro severo-vzhodnik, vlaga 54-odstotna, nebo jasno, morje razgibano, temperatura morja 11,9 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI: RODILI SO SE: David Gustin, Elisa Filosa, Francesca Muzzi.

UMRLI SO: 54-letni Giacomo Pozzali, 75-letna Gisela Duimovich, 79-letni Salvatore Berdini, 82-letna Norma Mondo, 88-letna Maria Mlach, 76-letna Edera Pancaldi, 87-letna Iolanda Del Negro, 75-letna Laura Bisiani, 89-letni Alberto Delbianco, 83-letna Matilde Nardin, 87-letni Mario Schober, 73-letni Alceo Bruschina.

LEKARNE

Od ponedeljka, 21., do nedelje, 27. decembra 1992

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Pasteur 4/1 (911667), Drevoed XX. septembra 6 (tel. 371677), Milje - Mazzinijev drevoed 1 (271124).

PROSEK (tel. 225141/225340) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Pasteur 4/1, Drevoed XX. septembra 4., Ul. dell'Orologio 6, Milje - Mazzinijev drevoed 1.

PROSEK (tel. 225141/225340) - samo po telefonu za nujne primere.

NOCNA SLUŽBA Lekarne odprta od 20.30 do 8.30

Ul. dell'Orologio 6 (tel. 300605).

Petek, 25. decembra 1992

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Ul. Pasteur 4/1, Drevoed XX. septembra 6, Ul. dell'Orologio 6, Milje - Mazzinijev drevoed 1, Prosek.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Pasteur 4/1 (tel. 911667), Drevoed XX. septembra 6 (tel. 371377), Milje - Mazzinijev drevoed 1 (tel. 271124).

PROSEK (tel. 225141/225340) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Ul. Pasteur 4/1, Drevoed XX. septembra 6, Ul. dell'Orologio 6, Milje - Mazzinijev drevoed 1.

PROSEK (tel. 225141/225340) - samo po telefonu za nujne primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarne odprta od 20.30 do 8.30

Ul. dell'Orologio 6 (tel. 300605), Istrska ulica 35 (tel. 727089), Ul. Pasteur 4/1 (tel. 911667), Trg Ospedale 8 (tel. 767391), Milje - Mazzinijev drevoed 1 (tel. 271124), Prosek (tel. 225141).

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Drevoed XX. septembra 6, Ul. Pasteur 4/1, Milje - Mazzinijev drevoed 1.

PROSEK (tel. 225141/225340) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 19.30

Erta S. Anna 10, Istrska ulica 35.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Drevoed XX. septembra 6, Ul. dell'Orologio 6, Ul. Pasteur 4/1, Milje - Mazzinijev drevoed 1.

PROSEK (tel. 225141/225340) - samnu za nujne primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarne odprta od 20.30 do 8.30

Ul. dell'Orologio 6. Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TE-LEVITA

Urad za informacije KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka ob 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba ob 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

PRIREDITVE

BRISCIKI - V galeriji Pavla Hrovatina je na ogled razstava umetnin in obrti iz kraskega kamna. Urnik: vsak dan, razen ponedeljka, od 11.30 do 19.00.

SKD BARKOVJE, Ul. Cerreto 12, prireja SILVESTROVANJE, za informacije tel. na št. 363452.

GODBENO DRUŠTVO PROSEK priredi TRADICIONALNI KONCERT 26. t. m. ob 17. uri v Kulturnem domu na Proseku. Vabljeni

SKD TABOR - OPEN-SKA GLASBENA SREČANJA - V soboto, 26. decembra, v Prosvetnem domu na Opcinah ob 10. uri bo na sporedu KONCERT za flauto in klavir. Nastopata ERIKA BUZECAN in KATJA MILIC. Na sporedu Bozza, Profkofiev in Poulenc.

OBVESTILA

SD ZARJA BAZOVICA vabi na SILVESTROVANJE v Motelu Kozina. Igral bo ansambel Happy Day. Vpisovanje in informacije v krožku društva vsak večer, razen ob sredah, od 19.00 do 20.00. Na razpolago je se nekaj prostih mest - pohiite!

KD IVAN GRBEC, Ul. di Servola 124, vabi vse svoje člane in prijatelje na PREDSILVESTROVANJE, ki bo v nedeljo, 27. decembra, ob 17. uri v društveni dvorani. Za zabavo bo poskrbel godalni Trio Venturini od Domja.

SKLAD MITJA CUK obvešča, da se siviljska popravila spet pričnejo z

novim letom 13. januarja ob sredah od 8.30 do 12.30.

* ČESTITKE

Draga Anita, mnogo zdravja, zadovoljstva in sreče za tvoj rojstni dan ti želim prijatelji in ilde in Zorka.

Draga SLAVA! Za tvoj rojstni dan prejmi naša iskrena voščila. Vida z družino.

SLAVA ZERJAL iz Boljuncu praznuje jutri rojstni dan. Se na mnoga leta ji zeli Lidija z družino.

MALI OGLASI

OSMICA pri Pisančih. OSMICA Ferluga vabi prijatelje in goste na pokušnjo domače kapljice in svežih kolin. Na zalogi ima tudi sauvignon 91, zlata medalja na Vinskem sejmu v Ljubljani.

NA BRISČAH pri Krizu je odprta osmica. Cvetka in Mirko Brščak točita belo in crno vino z domačim prigrizkom.

OSMICO ima v Stivanu Livio Pernarčič.

OSMICA je se odprta do 31. decembra - Zajca farma v Repnici.

DAJEM instrukcije iz matematike. Tel. na št. 944072 v dopoldanskih urah.

PRODAM stanovanje na Opcinah, Ul. dei Paveri 3/8. Tel. na št. 251208.

PRODAM avto opel corsa TR 1200, letnik 83, v dobrem stanju, cena po dogovoru. Tel. na št. 280880 od 20. do 21. ure.

PRODAM avtomobil renault clio 1200 RT, letnik 1990. Tel. na št. 226390.

PRODAM fiat ritmo S70, svetloplav, metaliziran, letnik 84, vedno v garaži, prevoženih 36.000 km. Tel. na št. 948310 ob delovnih urah.

PRODAM avto alfa 164 twin spark, letnik 88, v zelo dobrem stanju, ABS in klimatizacija. Tel. (0481) 532038.

PRODAM avto fiat regata 100 weekend 1600, letnik 1986 po ugodni ceni. Tel. na št. (0481) 21771.

PRODAM debele akacije kole za vinograde. Tel. na št. (0481) 21517.

PODARIM ljubitelju zivali polperzijski mucki: crnega samčka in tigrasto samico. Tel. na št. 0038 6678756.

DRAGA BOZICEK in DEDEK MRAZ, imata v zaklju tudi 45-letnega situiranega, postavnega, z voljo do nadaljnje poti v dvoje? Dostavite ga, prosim, na F.P. Trst 15 - C.I. 16162124.

PRISPEVKI

V spomin na kolegico Drago Lupinc daruje Stanko Hrovatin 50.000 lir za MIPZ Vesela pomlad.

Nastop cvetja na grob pok. učitelje Drage Lupinc daruje družina Puric Dolfi z Opcin 30.000 lir za SK Brdina.

V spomin na starše in sestro Dragico-Cilno Starc daruje Mara 100.000 lir za popravilo kontovelske cerkve.

V spomin na kriske tovarise, ki so padli v NOB in na sotrpne, ki so padli v koncentracijskih taborskih daruje Viktor Bogatec 30.000 lir za Skupnost Družina Opcine.

V spomin na g. Dragico Lupinc daruje Milka Budin 30.000 lir za Skupnost Družina Opcine.

Ob priliki božičnih praznikov daruje družina Grgic 50.000 lir za Skupnost Družina Opcine.

V spomin na Gabrijelo Bole daruje družina Anica in Rado Polduzzi 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

V spomin na Gabrijelo Bole daruje družina Dorica in Edi Filipic 30.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

V počastitev spomina na bratrance Rudija Grgica daruje Gabrijela in Albin Sker 100.000 lir za SKD Vigred.

V spomin na Rudija Grgica daruje Bogoljub Percic 100.000 lir za Stranko komunistične prenoje.

V spomin na dragega brata Rudija Grgica in na nepozabnega moza Ernesta Kosmina daruje Marijeta 100.000 lir za Center za rakasta obolenja.

Ob priliki božičnih praznikov darujeta Elda in Aldo Carli 30.000 lir za SD Primorec, 30.000 lir za KD Primorec, 30.000 lir za Godbo na

pihala Viktor Parma in 30.000 lir za Cerkev sv. Andreja.

V spomin na pokojnega Rudija Grgica darujeta Albin in Olga 20.000 lir za SKD Vigred.

V spomin na Pepija Cernjavo darujeta družini Furlan in Sirca 50.000 lir za spomenik padlim NOB v Gabrovcu.

V spomin na Pepija Cernjavo darujeta družine Rustia, Montevedi in Capanni 50.000 lir za spomenik padlim v NOB v Gabrovcu.

Ob 20. obletnici smrti ljubljene mame daruje ilde z družino 20.000 lir za MePZ Slovenec-Slavec.

V počastitev spomina drage Gabrijele Trobec-Bole darujeta neva in Luciano Jagodic 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob

Svojih pokojnih se spominjajo Damjana, Robi in Alenka ter darujejo 25.000 lir za Vsestravno združenje bivših deportirancev ANED.

Za božične praznike in novo leto daruje družina Kocman (Kamnolom) 30.000 lir za Godbeno društvo Nabrežina. V isti namen daruje Rozica Franco 10.000 lir za Godbeno društvo Nabrežina.

V spomin na Rudija Grgica daruje Pino in Vanda Fonda 25.000 lir za Godbeno društvo Nabrežina.

Ob obletnici smrti moza Marjana daruje žena Cvetka 40.000 lir za Družni center za socialno dejavnost.

Siskovic Gabriela daruje 50.000 lir za Družni center za socialno dejavnost.

Fait Vilma daruje 40.000 lir za Družni center za socialno dejavnost.

Ob vplačanju članarine za leto 1993 darujeta za Društvo slovenskih upokojevcov Ana Barej 7.000 lir in Silvestra Zagar 5.000 lir.

V spomin na Pepija Cernjavo darujeta Ivan in Pepka iz Gabrovca 20.000 lir za Skupnost družina Opcine.

Namesto cvetja na grob Josipa Cernjave daruje Justina Colja 15.000 lir za Skupnost družina Opcine.

V spomin na Gabrijelo Bole daruje družina Pupulin 50.000 lir za Sklad Mitja Cuka.

Namesto cvetja na grob Gabrijele Bole daruje družina Barbiero 50.000 lir za SKD Barkovlje in 50.000 lir za TPK Sirena.

Namesto cvetja na grob Gabrijele Bole daruje družina Santin 50.000 lir za KD I. Grbec - Skedenj.

Namesto cvetja na grob Gabrijele Bole daruje družina Barbiero-Difazio 50.000 lir za SKD Barkovlje.

ZAHVALA

SVOJCI

Gabrijele Trobec por. Bole

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v tem težkem trenutku bili ob strani. Posebna zahvala zdravniku Renatu Zorklju, katehetu Stanku Zorkotu in rojanskemu cerkvenemu pevske-mu zboru.

Sporočamo, da bo masa zadusnica v torek, 5. januarja 1993, ob 18. uri v rojanski cerkvi.

Piscanci, 24. decembra 1992

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

Danile Caharija vd. Gruden

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin in jo pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala darovalcem cvetja, župnikom Breclju in Godniču za poslovljni obred in moškemu pevskemu zboru Igo Gruden.

SVOJCI

Nabrežina, 24. 12. 1992

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame in none

Rozalije Jurjevič

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam bili ob strani in na katerikoli način sočustvovali z nami.

Zorko z družino

Dolina, 24. 12. 1992

25.12.1991 25.12.1992

Ob prvi obletnici smrti naše drage

Mare Batistič por. Babich

se je z ljubeznijo spominjajo

SVOJCI

Trst, Sovodnje, 24. 12. 1992

25.12.1990 25.12.1992

Minili sta dve leti, odkar si nas zapustil dragi

Franc Krizmančič

PROSTA CONA / RAZVESELJIVA VEST IZ BRUSLJA

EGS je priznala Prosto cono

Vest je prišla včeraj iz Bruslje - Več ja možnost za ugoden razplet v Rimu

VLADO KLEMSE

Za politike in gospodarstvenike na Goriskem je bil včeraj pomemben dan zaradi dveh dogodkov, ki zbudijo optimizem, da napovedi o nadaljnji recesiji gospodarstva v prvih mesecih prihodnjega leta, le ne bodo tako crne. V prvih popoldanskih urah je iz Bruslje prispelo sporočilo, da je komisija Evropske gospodarske skupnosti priznala Gorisko prosto cono. Premošena je bila ena od dveh nevarnosti.

Morda najhujša. Druga nevarnost je v Rimu, kjer se zmeraj ni padla dokončna odločitev. Drugi dogodek pa je podpis ustanovne listine informacijskega centra, predvidene v zakonu za obmejno področje. O tem poročamo posebej.

Vest, ki je predstavnik političnega in gospodarskega življenja, zbrane včeraj prav ob priložnosti podpisa ustanovne listine informacijskega centra, navdala z zadovoljstvom in zmerin optimizmom, je sporočil predsednik Trgovinske zbornice dr. Enzo Bevilacqua. Le slabe tri ure pred tem ga je o pozitivnem razpletu spora v Bruslju, pred pristojno komisijo EGS,

obvestil Peter Gilkort.

Dr. Bevilacqua je ob tem naglasil, da bi bilo sprico takega razpleta zdaj težko razumeti, ce bi v Rimu sprejeli drugačno odločitev. Upati je, da bo vest iz Bruslje ugodno vplivala tudi na rimske kroge.

Spor pred pristojno komisijo EGS so sprožili podjetniki iz Veneta in sosednjih dežel. Pritožili so se zaradi nelojalne konkurence, ki naj bi jo izvajali industriji z Goriskega. Formalno je spor trajal več kakor eno leto, saj je zadevo Lord Brittan primer poslal v preučitev pristojni komisiji 24. novembra lani.

Pri Trgovinski zbornici pa v tem času niso sedeli krizem rok. Predsednik trgovinske zbornice je bil kar nekajkrat v Bruslju, kjer je pojasnjeval razloge, ki so narokovali ustanovitev proste cone in razloge, ki opravčujejo obstoj sistema danes. Seveda bo treba nekaj prilagoditi, posodobiti, na kar je Trgovinska zbornica že pripravljena.

V prihodnjih dneh, neposredno po praznikih, pričakujejo iz Bruslje natančnejša navodila.

Dr. Bevilacqua je v včerajšnjem optimisti-

no obarvanem posegu izrekel priznanje tudi predstavnikom Dezele, ki so se na primeren način zavzeli za ugoden razplet. Izrekel pa je tudi priznanje predstavnikom gospodarskih združenj, sindikatov in nasploh družbenih sil, ki so znali združiti in poenotiti prizadevanja. In najbrž je prav tej enotnosti nastopa pripisati takšen rezultat.

V prihodnjih dneh je pričakovati seveda val izjav in ugotovitev, kdo ima največ zasluga, da se je spor razrešil ugodno. Ne gre namreč pozabiti da so se priprave na volitve, ki bodo spomlad ze priče in da je pač tudi ohranitev, oziroma ubranitev (ceprav ne dokončna) goriske proste cone močan argument.

Mimo tega pa bo treba zelo verjetno se nekaj naporov v Rimu, da se tudi tam preseka zanka, ki jo je nastavila rimska birokracija.

Ne gre pa pozabiti, ob zadovoljstvu, na vprašanje, ki je bilo v preteklih mesecih večkrat v ospredju. Sistem proste cone je, oziroma bo treba prilagoditi novi stvarnosti. In tu se bodo začele razprave.

SGZ / SREČANJE S SENATORJEM BRATINO

Kako pomagati gospodarstvu

Prizadevanja za predstavništvo

Senator Darko Bratina v pogovoru na sedežu SGZ - Foto Studio Reportage

Senator Darko Bratina je imel te dni daljši pogovor s Predsedstvom Slovenskega gospodarskega združenja v Gorici. Seznanil se je z organizacijskimi vprašanji združenja pa tudi s problematiko gospodarskega razvoja in načinov premagovanja gospodarske krize. Razlogi nedavne osamosvojitve združenja so predvsem organizacijskega značaja, zaradi specifičnosti potreb in okolja na Goriskem. Isti razlogi so v ozadju odločitve, da SGZ ni član nobene od krovnih organizacij, je pojasnil predsednik Anton Nanut.

Od organizacijskih vprašanj, je za SGZ po-

membno zagotovitev predstavništva v raznih organizacijah. Poteguje se zlasti za prisotnost v Odoru trgovinske zbornice.

Pogovor je zajel tudi številna vprašanja gospodarske in finančne narave in razvoja nasploh. Predsednik ZGZ je senatorja seznanil, da ta ustanova podpira predlog o preselitvi industrijske cone s Krasa na Gorisko, ima pa priporočilo: vselijo naj se podjetja z visoko tehnologijo, kar bi ustrezalo reševanju vprašanja nezaposlenosti na obeh straneh meje.

Bratina je naglasil zainteresiranost italijanske vlade za ta

predlog. Glede finančnih vprašanj so predstavniki SGZ opozorili na velike zamude pri povračilu davka na dodatno vrednost (IVA) uvoznico-izvoznim podjetjem in opozorili na ugodne posledice, ki bi jih za trgovino na drobno imela uvedba povračila davka IVA kupcem iz tujine.

Ena od tem pogovora je bila dograditev prometnih struktur. SGZ zagovarja nujnost dograditve avtocestne povezave med Gorico in Razdrtim, oziroma osrednjim delom Slovenije. Na srečanju pa je senator Bratina omenil prednosti variante ceste preko Hrušice.

POMOČ

Izročena pošiljka oblačil in hrane

Nabirka traja

V ponedeljek se je sklenila se ena solidarnostna akcija za pomoč beguncem iz BiH, ki jo je organiziral goriski solidarnostni odbor. Zbrano blago sta namreč člana odbora Igor Komel in Miro Kuzmin odpeljala v nabito polnem kombiju v Postojno, oziroma v tamkajšnji begunski center Rdečega križa.

Ob zadnji pobudi je goriski odbor zbiral predvsem zimsko oblačila (plasce), cevle, spodnje perilo, čistila, higijenske pripomočke in otroško hrano. Odziv ljudi je bil nepricakovano dober, saj je nabirka preseгла najbolj optimistične nacerte. Goriski solidarnostni odbor se zahvaljuje vsem posameznikom, ki so se tako številno odzvali pobudi, oziroma vsem tistim, ki so s prostovoljnimi delom pripomogli k uspehu. Posebno zahvalo izreka SKGZ za Gorisko, goriski ZSKD, Kulturnemu domu in Dijskemu domu iz Gorice ter trgovini jestvin Mladovan Vera iz Gorice in lekarni Rojec iz Sovodenj. Poleg obleke, obutve in hrane sta predstavniki solidarnostnega odbora v Postojni izročila tudi del finančnih sredstev, ki se zbirajo na posebnem tekočem računu (št. 65250) pri Kmečki banki.

NOVICE

Vključevanje šol v družbena dogajanja

Pokrajinska odbornica za solstvo Aleksandra Devetak nadaljuje s pobudami aktivnejše prisotnosti sol v družbenem dogajanju. Tako se je pred kratkim srečala z ranateljemo sole ITC Einaudi v Starancanu, seznanila pa se je tudi s težavami zavoda Marconi v istem kraju. Devetakova navezala tudi stike s preučevalci problema rasizma, ki je prisoten tudi v nasi pokrajini, z judovsko skupnostjo v nasi deželi, z ANPIjem itd.. Obenem je odbornica poskrbela, da so si vsi dijaki naše pokrajine ogledali Muzeje prve svetovne vojne in vse pokrajinske muzeje.

Manifestacija DSL proti rasizmu

Na pobudo DSL je bila včeraj v Trzicu manifestacija proti rasizmu in vsem oblikam rasnega razlikovanja. Udeleženci zborovanja so se zbrali najprej pred ladjedelnico, kjer je spomenik v osvobodilni vojni padlim delavcem, zatem pa so se odpeljali v Zdravščino, kjer so se poklonili pred obeležjem pred vhodu v nekdanjo tekstilno tovarno, končno so obiskali še ploščad pred gorisko železnisko postajo, kjer je obeležje deportiranim v nemških uničevalnih taboriščih. Pobudi DSL se je pridružila VZPI/ANPI in razne druge organizacije.

Revija božičnih pesmi v stolnici

Združenje cerkvenih pevskih zborov na Goriskem pripravljajo na Stefanovo, 26. t.m. ob 15. uri tradicionalno revijo božičnih pesmi. Odvijala se bo goriski stolnici, sodelovali pa bodo cerkveni pevski zbori iz številnih krajev na Goriskem. Gre za revijo, ki jo ZCPZ prireja že vrsto let.

Dr. Oreste Davini novi gorški kvestor

Vlada je včeraj, poleg drugih ukrepov, poskrbela za vrsto zamenjav vodilnih funkcionarjev na prefekturah, oziroma kvesturah. Tako je za kvestorja v goriski pokrajini imenovala dr. Oresteja Davinija, ki je doslej opravljal dolžnosti odgovornega funkcionarja pri mejni policiji, za Četrto mejno območje v Vidmu. Dr. Davinija na Goriskem dobro poznamo, saj je v našem mestu služboval vrsto let in si je veliko prizadeval zlasti za krepitev sodelovanja z mejnimi organi v sosednji Novi Gorici. Dosedanji kvestor dr. Torricelli odhaja na novo dolžnost.

Resolucija proti rasizmu

Občinski svet v Steverjanu je na svoji zadnji seji, v ponedeljek, ki je bila posvečena predvsem razpravi in odobritvi finančnega nacerta in programskih dokumentov, soglasno odobril tudi resolucijo, ki obsoja vsakršno obliko rasizma in nestrpnosti in se zavzema za strpno, prijateljsko in občečloveško solidarnost. Gre za vrednote, ki so temelj omikanega in edino možnega sožitja.

Ostajajo zvesti idealom kljub izključitvi

Goriska krsčanska demokracija je včeraj napovedala začetek nove pobude, ki naj vnese drugačne odnose v stranki. Socasno pa so trije ugledni pripadniki te stranke Agati, Franco in Fornasir, objavili pismo v katerem ugotavljajo, da je kljub napovedim o drugačnem razpoloženju, prišlo do izključitve. Napovedujejo pa, da se ne umikajo iz političnega življenja, ampak si bodo prizadevali za oblikovanje takih razmer, kjer bo normalno politično udejstvovanje spet možno.

SOLE / TUDI LETOS VRSTA PRIREDITEV

Božič v znamenju solidarnosti in miru

Učenci osnovne šole Peter Butkovič - Domen (foto: studio Reportage)

Te dni so na skoraj vseh solah na Goriskem priredili tradicionalne božičnice s priložnostnim kulturnim sporedom. Božičnica je bila v Sovodenj v jutranjih urah na zadnji dan pouka, 22. decembra. Nastopili so otroci osnovne šole iz Sovodenj in z Vrha. Lepo vzdušje je božičnim petjem so obogatili z recitalom, prisoten je bil zupan in občinski odborniki. Prireditve so ta dan pripravili učenci OS iz Ul. Brolo, v ponedeljek so božic obeležili v Steverjanu. Prireditve so bile tudi na drugih solah. V Doberdobi pa so božičnico pripravili v torek ob 18. uri, ko so se vsi doberdobi otroci, srečali v župnijski dvorani.

ZBORNICA / POMEMBEN DOGODEK

Podpis ustanovne listine inf. centra

Nove perspektive za gospodarstvo

Podpis ustanovne listine (foto Studio Reportage)

S podpisom ustanovne listine Informacijskega in dokumentacijskega centra v Gorici, se za tukajšnje gospodarske operaterje začena obdobje novih možnosti. Gre za ustanovo, predvideno po zakonu za obmejno področje, ki je bila včeraj formalno ustanovljena, ceprav je v zametku delovala že kakšno leto. Ustanovno listino so podpisali na Trgovinski zbornici in tudi imenovali člani statutarnih organov. Člani ustanovitelj so Dezela FJK, Dezela Veneto in Institut za mednarodno trgovino ICE. Ze prihodnje leto naj bi med člane pristopili novi člani.

Včeraj so v Pordenonu podpisali tudi ustanovno listino Instituta Finest, ustanove, ki je prav tako predvidena po zakonu za obmejno področje in ki se bo ukvarjala s finančnimi vprašanji.

STALIŠČE / OB ČUDNEM DOGODKU

Tuzzi: raziskati je treba ozadje, povedati resnico

O dogodku, ki mu tukajšnje časopise se zmeraj namenja veliko pozornost, je na seji, v torek zvečer, razpravljali tudi goriski občinski odbor. V posebni izjavi zupana Tuzzi ugotavlja, da je treba poglobiti preiskavo s ciljem, da se dejansko ugotovi ozadje in okoliščine pretepa. To je toliko bolj potrebno, kajti podobni dogodki utegnejo v trenutku izničiti sadove dolgoletnih prizadevanj po prijateljstvu in sodelovanju. Kaj takega pa bi bilo nedopustno. Prav

zato je treba odkriti in povedati resnico. Tako zupan.

Mi dodajamo, tudi zato, da se onemogoči izrabljanje tega in podobnih dogodkov v politične spekulacije.

In tu lahko razmislimo v več smeri. Obstajajo namreč segmenti, ki jim ni do prijateljstva in sožitja ob meji in na meji. Ob napovedanem začetku pogovorov za spremembo osimskega spoznanja bi utegnili zaostritev odnosov imeti določene posledice. Razmislimo namreč...

BOŽIČ / SOLIDARNOSTNE POBUDE

Obisk v Osijeku

Božično bedenje v Arcobalenu

Na božični večer prireja skupnost Arcobaleno, ki ima svoj sedež v ulici S. Michele 38, božično bedenje. Začelo se bo ob 21. uri. Večernemu razmisljanju, molitvi in zbraniosti bo sledila božična masa in odkritje jaslic, ki so jih pripravili solarji četrtega in petega razreda osnovne šole "Ferretti" z Rojca. Skofijska organizacija Caritas pa sporoča, da bodo njihovi predstavniki 26. decembra odšli v Osijek, na Hrvaško. Predsednika Caritas don Ruggera bo spremljal goriski nadškof Bommar-

co, v delegaciji pa bodo še podpredsednica Caritas sestra Alessandra, občinski svetovalec Gino Cocianni, prof. De Vittor in drugi. V Zagrebu bodo obiskali kardinala Kuharica in se poklonili spominu kardinala Stepina in nato odšli v Osijek, kjer jih bo sprejel djakovski škof Marin Srakić. 27. decembra bodo v župniji Svete družine somasovali s škofi za vojne begunce. Goriska Caritas namreč že dolgo na različne načine pomaga beguncem v Osijeku.

OBVESTILA

DRUŠTVO SLOVENSKEH UPOKOJENCEV V GORICI sporoča, da bosta avtobusa za veselo silvestrovanje, 27. t.m. vozila po sledečem razporedu: prvi avtobus ob 15.30 s Travnika, mimo gostilne Primožič, v Pevmo, Podgoro in Standerz, drugi avtobus pa ob 15.30 iz Sovodenj v Standerz.

PRIREDITVE

VRHOVSKI CERKVENI ODBOR vabi na božičnico v cerkvi sv. Lovrenca na Vrhu v nedeljo, 27. t.m., ob 11. uri. Spored: prizorček učencev osnovne šole, nastop ženskega cerkvenega zbora, blagoslov otrok.

RAZSIRJENI ODBOR STARSEV prireja Silvestrovanje v telovadnici Katoliškega doma v Gorici. Vstop samo z vabili, ki so na razpolago v Katoliški knjigarni in na Placuti, 18.

KINO

GORICA VITTORIA 18.00 - 22.00 «Puerto Escondido». Režija G. Salvatores. Igrata D. Abbattantuono in v. Gollino.

CORSO 17.30 - 22.00 «L'ultimo dei Mohicani».

VERDI 15.30-22.00 «La bella e la bestia».

TRZIC COMUNALE Danes ni predstave, jutri in 26.12. film: «Pomodori verdi fritti alla fermata del treno».

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI

AL GIARDINO - Verdijev Korzo 57 - tel. 531879.

DEZURNA LEKARNA V TRZICU

OBCINSKA LEKARNA ST. 2 - ul. A. Manlio 14/a/b - tel. 480405.

SMReKK
ŠTE
FAN
OVA
NJE
26. 12. 1992 - 20.30
EUFORIA DEVIN

TRGOVINA PODGORNİK - vd. SILVESTRI

BOGAT IZBOR DELOVNIH OBLAČIL

jopici, moske in ženske halje, srajce, hlače, razsirjeni kroji, delovne obleke tudi za šolsko uporabo

Vošči vsem bralcem Vesel Božič in Srečno Novo leto

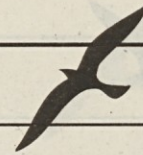
Ulica Seminario, 10 - GORICA

GOSERVIS d.o.o. - s.r.l.

SLOVENSKO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE
ASSOCIAZIONE ECONOMICA SLOVENA
S.G.Z. - A.E.S.

Vesele božične praznike
in srečno novo leto

MENJALNIŠKI TEČAJI

23. decembra 1992

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 IFL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka Avtohisa Ljubljana*	61,05	61,90	8,60	8,75	6,68	6,88
	61,50	62,00	8,67	8,76	6,72	7,00
Banka Vipra, Nova Gorica	61,20	61,98	8,76	8,77	6,68	6,85
Bela Vrtnica d.o.o. Ljubljana	61,40	62,40	8,65	8,90	6,60	7,00
Bobr Fužine	61,40	61,95	8,70	8,85	6,70	7,00
Bobr Trzin	61,40	61,95	8,70	8,85	6,70	7,00
Brdar d.o.o. Koper	61,43	62,20	8,45	8,75	6,66	6,86
BTC terminal Sezana*	61,25	62,00	8,65	8,78	6,68	6,88
Burin Moste*	61,50	62,00	8,55	8,79	6,70	6,98
Burin Center*	61,55	61,95	8,60	8,79	6,70	6,95
Come 2 Us*	61,40	62,10	8,60	8,80	6,70	7,00
Creditanstalt - Nova banka	61,30	61,90	8,65	8,80	6,70	7,10
Dom na trgu	61,70	61,95	8,70	8,77	6,75	6,90
Dom - Kafe Domžale*	61,60	61,90	8,73	8,83	6,70	7,00
Emona Globtour*	61,50	62,20	8,66	8,84	6,73	6,93
Euroturs international*	61,55	62,20	8,55	8,75	6,65	7,05
Feniks d.o.o.	61,30	62,10	8,54	8,76	6,66	6,86
Fiba d.o.o. Koper	61,42	62,12	8,55	8,74	6,62	6,85
Golfturist	61,50	62,20	8,60	8,80	6,60	6,99
Hida*	61,60	61,90	8,71	8,78	6,70	6,90
Hipofekarna banka Koper*	61,40	62,20	8,60	8,80	6,60	7,05
Hram Rožice Mengeš	61,60	61,90	8,70	8,90	6,60	7,10
Hranilno kreditna služba	61,30	62,10	8,65	8,80	6,60	6,98
Ilirika Ilirska Bistrica	61,25	62,40	8,52	8,70	6,65	6,82
Ilirika Slovenj Gradec	61,50	61,94	8,61	8,74	6,69	7,00
Ilirika Postojna	61,31	61,99	8,67	8,75	6,67	6,85
Ilirika Sezana	61,67	61,94	8,68	8,76	6,72	6,86
Italdesign Nova Gorica*	61,52	62,40	8,66	8,77	6,73	6,83
Klub Slovenjales	61,40	61,90	8,65	8,80	6,60	6,90
Komercialna banka Triglav d.d.	61,40	62,28	8,60	8,81	6,68	7,00
Kompas Hertz Celje*	61,60	62,00	8,70	8,80	6,70	7,00
Kompas Hertz Velenje*	61,60	62,00	8,70	8,80	6,70	7,00
Kompas Hertz Idrija*	61,60	62,50	8,70	8,80	6,70	7,00
Kompas Hertz Tolmin*	61,60	62,50	8,70	8,80	6,70	7,00
Kompas Hertz Novo Mesto*	61,40	61,90	8,70	8,80	6,70	7,00
Kompas Hertz Krško*	61,40	61,90	8,70	8,80	6,70	7,00
Kompas Hertz Bled*	61,60	62,00	8,70	8,80	6,70	7,00
Kompas Fintrade	61,40	61,89	8,65	8,82	6,60	6,89
Kompas Holidays*	61,45	62,00	8,65	8,80	6,65	7,00
Libertas*	61,45	62,00	8,60	8,78	6,70	6,90
Ljubljanska banka d.d.	61,20	62,30	8,65	8,85	6,72	6,95
LB Banka Zasavje Trbovlje	60,95	61,75	8,66	8,78	6,70	7,00
LB Dolenjska banka Novo Mesto	61,10	62,00	8,70	8,80	6,82	6,95
LB Komercialna banka N.G. d.d.*	61,06	62,55	8,55	8,93	6,55	6,84
LB Kreditna banka Maribor d.d.*	61,10	62,12	8,68	8,80	6,60	7,10
LB Splošna banka Celje	61,30	61,95	8,68	8,80	6,81	6,91
LB Splošna banka Koper*	61,21	62,44	8,52	8,72	6,66	6,86
MA - VIR	61,50	62,00	8,55	8,85	6,70	7,00
Media	61,60	61,95	8,70	8,80	6,70	6,90
Mercator Turist	61,40	62,10	8,65	8,81	6,68	7,00
Otok Bled	61,60	62,11	8,68	8,79	6,75	7,00
Petrol*	61,60	61,95	8,65	8,80	6,60	7,05
Poštna banka Slovenije*	61,05	62,10	8,40	8,74	6,35	6,82
Probanka Maribor	61,00	62,05	8,65	8,80	6,60	7,10
Publikum Ljubljana	61,50	61,89	8,68	8,79	6,75	6,88
Publikum Celje	61,50	61,89	8,67	8,79	6,75	6,92
Publikum Dobova	61,25	62,20	8,52	8,85	6,69	6,95
Publikum Kranj	61,55	61,95	8,67	8,80	6,75	6,95
Publikum Krško	61,25	62,20	8,52	8,85	6,69	6,95
Publikum Maribor	61,65	62,05	8,70	8,79	6,60	7,09
Publikum Metlika	61,50	62,20	8,60	8,80	6,75	7,00
Publikum Mozirje	61,00	61,99	8,60	8,80	6,80	7,10
Publikum Novo Mesto	61,50	62,10	8,55	8,80	6,80	7,10
Publikum Piran	61,40	62,20	8,54	8,70	6,65	6,80
Publikum Sentilj	61,65	62,05	8,70	8,80	6,60	6,96
Publikum Sentjur pri Celju	61,40	61,89	8,65	8,80	6,75	7,19
Publikum Trebnje	61,30	62,10	8,55	8,85	6,85	7,10
Publikum Žalec	61,55	61,99	8,65	8,79	6,75	6,95
Publikum Sevnica	61,50	62,50	8,55	8,85	6,85	7,19
Roja	61,30	61,90	8,60	8,78	6,50	6,90
Shalaby d.o.o. Koper	61,40	62,20	8,50	8,80	6,65	6,86
Simotisk*	61,50	62,00	8,65	8,80	6,75	7,00
SKB banka d.d. Ljubljana**	61,70	61,72	8,76	8,77	6,79	6,93
Sonce	61,40	62,10	8,50	8,78	6,60	6,90
Slovenijaturist Ljubljana	61,60	61,88	8,68	8,76	6,67	6,88
Slovenska investicijska banka*	61,60	62,05	8,60	8,78	6,60	7,00
SZKB d.d. Ljubljana	61,60	62,10	8,65	8,80	6,60	6,98
Štajerska banka obrti in podj.	61,40	62,00	8,60	8,75	6,80	7,10
Tartarus Postojna	61,25	62,21	8,59	8,73	6,65	6,84
Tentours Domžale	61,50	61,90	8,60	8,82	6,60	7,00
Tori*	61,65	62,00	8,60	8,85	6,60	7,20
Trias*	61,60	62,00	8,65	8,80	6,70	7,10
Tourist service	61,35	62,10	8,58	8,75	6,65	6,95
Upimo	61,60	61,85	8,70	8,77	6,75	6,90
Valuta	61,55	62,10	8,55	8,80	6,60	6,98

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA

Pokrita tržnica Ljubljana

Želi vsem svojim strankam in poslovnim partnerjem obilo sreče in uspehov v Novem letu!

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 250 z dne 23. decembra 1992 — Tečaji veljajo od 24.12.1992 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	66,9026	67,1039	67,3052
Avstrija	040	šiling	100	865,9198	868,5254	871,1310
Belgija	056	frank	100	296,3768	297,2686	298,1604
Kanada	124	dolar	1	76,8203	77,0515	77,2827
Danska	208	krona	100	1578,1380	1582,8867	1587,6354
Finska	246	marka	100	1848,9284	1854,4919	1860,0554
Francija	250	frank	100	1785,2668	1790,6387	1796,0106
Nemčija	280	marka	100	6092,0210	6110,3521	6128,6832
Grčija	300	drahma	100	—	45,9987	46,1367
Irska	372	funt	1	—	161,6188	162,1037
Italija	380	lira	100	6,8048	6,8253	6,8458
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	13,0000	—
Japonska	392	jen	100	78,3130	78,5486	78,7842
Nizozemska	528	gulden	100	5415,8067	5432,1030	5448,3993
Norveška	578	krona	100	1425,5329	1429,8224	1434,1119
Portugalska	620	escudo	100	67,4387	67,6416	67,8445
Švedska	752	krona	100	1376,7968	1380,9396	1385,0824
Švica	756	frank	100	6745,9995	6766,2984	6786,5973
Velika Britanija	826	funt sterling	1	148,6453	149,0426	149,5399
ZDA	840	dolar	1	96,9911	97,2829	97,5747
Evropska Skupnost	955	ECU	1	119,0442	119,4024	119,7606
Španija	995	peseta	100	85,6539	85,9116	86,1693

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 24.DECEMBRA 1992

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA. 1993:					1,000,000	580,652	600,716	1,181,368
81	61,1035	116,1305%	120,1432	118,1368%	100,000	58,065	60,072	118,173

Blagajniške zapise izplačujejo banke. Znesek izplačila dvodelnih blagajniških zapisov 24. 12. 1992: apoen 100.000; tolarški del 59,149SIT, devizni del 1,000 DEM; apoen 1.000.000: tolarški del 591,488 SIT, devizni del 10,000 DEM

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

23. DECEMBRA 1992	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
A banka	10,00	14,00
Banka Zasavje	12,00	18,00
Hida*	10,00	13,80
Hipofekarna banka Koper	10,00	15,00
Ilirika Postojna	11,00	15,00
Ilirika Sezana	11,00	15,00
Kompas Holidays*	11,00	18,00
Otok	11,00	14,00
Sonce	12,00	15,00
Slovenijaturist	10,00	14,00
Upimo	13,50	15,00

Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

23. DECEMBRA 1992	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1400,00	1440,00
nemška marka	885,00	903,00
francoski frank	258,00	266,00
holandski gulden	782,00	805,00
belgijski frank	42,70	44,10
funt sterling	2145,00	2210,00
irski sterling	2325,00	2395,00
danska krona	227,50	234,50
grška drahma	6,00	6,90
kanadski dolar	1105,00	1140,00
japonski jen	11,30	11,65
švicarski frank	975,00	1000,00
avstrijski šiling	125,00	128,55
norveška krona	206,00	212,00
švedska krona	199,00	205,00
portugalski escudo	9,00	10,25
španska peseta	12,00	12,80
avstralski dolar	960,00	995,00
madžarski forint	11,00	15,50
slovenski tolar	14,40	14,90
hrvaški dinar	1,20	2,00

ZVEZA BANK CELOVEC

23. DECEMBRA 1992	v ŠILINGIH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	11,0000	11,5000
kanadski dolar	8,6500	9,0500
funt sterling	16,8000	17,6000
švicarski frank	767,5000	792,5000
belgijski frank	33,5000	34,7000
francoski frank	202,0000	210,0000
holandski gulden	612,0000	636,0000
nemška marka	690,7000	714,7000
italijanska lira	0,7620	0,8020
danska krona	178,0000	185,0000
norveška krona	159,0000	166,0000
švedska krona	155,0000	162,0000
finska marka	206,5000	217,5000
portugalski escudo	7,6000	8,0000
španska peseta	9,7000	10,2000
japonski jen	8,8000	9,1000
slovenski tolar	10,7000	11,7000
hrvaški dinar	-	2,0000

Tečaj velja za 100 enot, pri prvih treh pa za 1 enoto valute. Vir: Zveza slovenskih bank v Celovcu.

KMEČKA BANKA - GORICA

23. DECEMBRA 1992	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1400,00	1440,00
nemška marka	888,00	905,00
francoski frank	259,00	265,00
holandski gulden	785,00	805,00
belgijski frank	42,90	43,90
funt sterling	2155,00	2195,00
irski sterling	2335,00	2385,00
danska krona	230,00	240,00
grška dramma	6,50	7,50
kanadski dolar	1110,00	1140,00
švicarski frank	978,00	993,00
avstrijski šiling	125,50	129,50
slovenski tolar	14,50	14,90

POSREDOVANJE SREDNJEVROPSKE POBUDE

Se bo tudi v BiH zgodil »puščavski vihar«?

Minister Rupel o obisku v OZN in Beli hiši

JANA PETKOVSEK

LJUBLJANA - »Ce bo prišlo do vojskega posredovanja v Bosni in Hercegovini, bo treba umakniti človekoljubno pomoč,« je dejal generalni sekretar Združenih narodov Butros Gali.

V svetovni organizaciji se vedno ni enotnega stališa o odločnejšem posegu OZN v BiH. »Povsem jasna pa je sprememba ameriške politike glede posredovanja,« je med drugim na tiskovni konferenci po vrnitvi v domovino povedal slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel.

Rupel je prispel z večdnevnega obiska v ZDA, kjer je bil skupaj s tremi zunanjimi ministri Srednjeevrop-

ske pobude: madžarskim zunanjim ministrom Jezsensky, poljskim Skubiszewskym in avstrijskim Mockom, ki je delegacijo tudi vodil. Slovenski zunanji minister je dejal, da so se v torko po prejšnjih pogovorih z generalnim sekretarjem OZN Galijem v New Yorku sestali tudi z ameriškim predsednikom Georgom Bushom.

Ta je dejal, da bo podobno politiko glede reševanja krize v BiH vodil tudi novi predsednik Clinton, ki bo mesto predsednika ZDA formalno prevzel 20. januarja. »ZDA po-

skusajo v OZN dobiti več podpore za svojo politiko, hkrati pa pozivajo tudi evropske države k odločnejši akciji,« je povedal Rupel.

Gre za to, da je treba v svetovni organizaciji oblikovati koalicijo, ki bi lahko v Bosni in Hercegovini posredovala tako, kot je v Zali-vu. »Pri tem pa je prav vloga Washingtona odločilna,« je poudaril minister.

Zunanji ministri Srednjeevropske pobude so se sestali tudi s predstavniki demokratične stranke, zadolženimi za področje varnosti. Ti so jim zastavili ne-

kaj konkretnih vprašanj glede reševanja krize v BiH, na katere naj bi ministri Mock, Jezsensky, Skubiszewsky in Rupel odgovorili v nekaj dneh. Rupel je dejal, da gre za vprašanja diplomatske osamitve, finančna vprašanja in oceno globalnega položaja.

»Misija Srednjeevropske pobude je že rodila prve sadove,« je povedal Rupel, saj je povečala senzibilnost ameriške in svetovne politike za dogajanja v BiH. »V Washintonu so se posebej zaskrbljeni za Kosovo in Makedonijo.

Za Makedonijo bo vprašanje sprejema v OZN najverjetneje rešeno v kratkem. Sef kabineta ameriške vlade Baker je pohvalil Slovenijo, ker je že priznala Makedonijo, češ da je pri tem naredila pravi korak.

Ministri so sprejeli predlog ameriškega državnega sekretarja Eagleburgerja, po katerem naj bi obiskali Pariz, London in Moskvo.

Kot je dejal Rupel, bo delegacija Srednjeevropske pobude prihodnje leto, verjetno že v prvi polovici januarja, ko bo tej organizaciji predsedovala Madžarska, obiskala London.

V. BRITANIJA / POGLED V EVROPO

Tolar edina trdna valuta na Balkanu

Slovenija na dobri poti k zdravemu gospodarstvu, piše londonski Guardian

ALJA KOŠAK

LONDON - Clanki o Sloveniji so v britanskem tisku zelo redki, kar je verjetno tudi dobro znamenje, ki pomeni, da po mnenju tujih medijev v Sloveniji ni vnebovpijočih problemov. Zato pa je vsak članek, ki ga britanski tisk objavi o Sloveniji, vreden še večje pozornosti.

To velja tudi za obsežen pregled, ki ga je izpod peresa Harryja Jacksona objavil dnevnik The Guardian z naslovom Država, ki se je izmuznila. Podnaslov pa dodaja: »Skrbne priprave so zagotovile novi državi gospodarsko dober začetek, a njeni ljudje se morajo se veliko naučiti o realnosti svobodnega trga.«

Jackson na začetku ugotavlja, da je dve leti potem, ko je Slovenija izstopila iz federacije, tolar postal »edina popolnoma konvertibilna valuta na Balkanu«. Država je ob splošnem priznanju izvedla prve volitve po zahodnem zgledu in avtor dodaja: »Cestni zvočniki, ki jih je namestil se Titov režim, zdaj igrajo Vivaldija in Maksimarket (v Ljubljani), ki stoji nasproti parlamenta, je poln potrošniških dobrin, tako kot v vsaki trgovini na Oxford Streetu ali Kurfürstendammu.«

V nadaljevanju Jackson navaja tudi besede dr. Jožeta Mencingerja, da so gospodarski rezultati izredno

dobri, če upoštevamo, da je Slovenija zgubila več kot polovico nekdanjega trga.

Ko Jackson nasteva uspehe, ki jih kaže uradna statistika o inflaciji, omenja se presežek rezerv tujih valut in šestkrat večjo vrednost tolarja od srbskega dinarja. Ne more pa mimo problemov z lastninjenjem. Teoretično, piše Jackson, družbeno lastnina pomeni, da so vsi lastniki vsega, dejansko pa ni nihče lastnik ničesar, kar vodi do zapletenosti in neskončnih preprirov, kdo komu kaj prodaja in kdo bo končno uporabnik. Zadevo pa so se bolj zapletli pravni predpisi o lastninjenju, ki so jih spravili skozi parlament v »dneih umirajoče federacije«, meni Jackson. Slabo napisani, a zakonsko veljavni pravni predpisi so v ljudeh spodbudili podjetništvo, ki bi ga bil vesel celo Robert Maxwell (v Britaniji je postal sinonim za goljufije - o. A. K.). Menedžerji so ocenjevali osnovna sredstva svojih podjetij po skrajno amortizirani vrednosti kot rabljeno opremo in poslopja, nato pa čakali, da bi 30-odstotna mesečna inflacija se naprej znižala prodajno ceno. Potem so si povisali plače za 20 odstotkov in to vrtili podjetju, ko so obracunal svoj dohodek.

V nadaljevanju pa Jac-

kson meni, da je pomanjkanje osebnih ekonomskih odgovornosti verjetno najslabša zapuščina Titovih let. Ne glede na to, kako slabo je bilo neko podjetje vodeno, za to ni nihče resno odgovarjal. Najhujše krivce so morda odpustili, ti pa so se nato preprosto zaposlili pri drugem podjetju.

Koncept tveganja tržnega gospodarstva v Sloveniji v glavnem se vedno nič ne pomeni, piše Jackson, in opozarja, da bo to postalo očitno, ko bodo začeli veljati novi predpisi o bankrotu.

Dejstvo, da je bil politični razdor ob neodvisnosti v Sloveniji razmeroma majhen, je gotovo zasluga osebnosti in sposobnosti predsednika Milana Kučana, poudarja Jackson, dodaja pa, da je bila zanesljivo odločilna homogenost naroda samega.

Vse strani nekdanje federacije se strinjajo, da Slovenci nikdar niso zares sodelovali v Jugoslaviji. Druge republike ne razumejo njihovega jezika in glavni slovenski kulturni vplivi so avstroogriški in italijanski. V krizi leta 1990 pa resnična slovenska prednost ni bilo nepricakovano pomanjkanje jugoslovanske armade, ampak Milosevičeva nestrpnost, da se znebi Slovencev.

NOVICE

V Avianu pričakujejo ameriške vojake

PORDENONE - V ameriskem letalskem oporišču Aviano na severovzhodu Italije v bližini meje s Slovenijo so od srede v pripravljenosti. Tja naj bi prispelo od 2.500 do 3.000 ameriških vojakov in eskadron ameriških vojskih letal F-16. S temi silami naj bi okrepili letalske sile zahodnoevropskih držav na območju Balkana. Iz tega oporišča naj bi čez en mesec poletela posebna letala z radari, ki naj bi začela po 24 ur nadzorovati območje okrog madžarsko-srbske meje. (Ansa)

Francija za uničevanje letal, ne pa letališč v BiH

PARIZ - Francija je Varnostnemu svetu predlagala, naj kot ukrep za osterjši nadzor prepovedi poletov nad Bosno in Hercegovino dovoli tudi uničevanje srbskih letal, ki bi to prepoved kršila, ne pa uničevanja srbskih letališč, kot so predlagale ZDA. Francija namreč meni, da bi za akcije proti srbskim letalskim Varnostni svet moral sprejeti posebno resolucijo, saj resolucija številka 768 takšnih akcij ne predvideva. Francija je pripravljena Združenim narodom dati na voljo kaksnih deset lovcev mirage. (Ansa)

Podpisali sporazum o evakuaciji civilistov iz Sarajeva

SARAJEVO - Uradni predstavnik Unproforja v Sarajevu je v sredo sporočil, da sta poveljnika srbske in hrvaske vojske po pogajanjih na letališču Butmir podpisala sporazum o postopni evakuaciji civilistov vseh treh narodnosti iz Sarajeva. Sporazum določa, da se bo iz mesta umaknilo 500 civilistov, veljati bo začel 24. decembra, podpisala pa sta ga le srbski in hrvaski predstavnik. Predstavnik armade BiH je sporazum zavrnil. (STA)

Zveza Nato poslala načrte za akcijo v BiH Združenim narodom

BRUSELJ - Zveza Nato je generalnemu sekretarju Združenih narodov Galiju v sredo poslala vojaške načrte v zvezi z izvajanjem resolucije o prepovedi poletov nad Bosno in Hercegovino. Odločitev o tem so poslali po izteku roka, ki ga je predlagala Nemčija, da bi videli, kaksne bodo posledice volitev v Zvezni republik Jugoslaviji. Generalni sekretar Združenih narodov Gali je Nato prosil za izdelavo omenjenega načrta. Varnostni svet pa se pripravljala resolucijo, s katero naj bi natančneje določili izvajanje odločitev o prepovedi poletov, ki velja od oktobra, a je nihče ne upošteva. (Hina, Reuter)

Bush za novo leto v Somaliji

WASHINGTON - Ameriški predsednik George Bush se je odločil tokratne novoletne praznike preživeti v Somaliji, kjer bo obiskal vojake, ki sodelujejo v človekoljubni akciji v tej državi. Bush bo na enodneveni obisk Somalijo dopotoval 31. decembra. (Hina)

IZRAEL / ZAPLET

Iznancni umirajo od mraza

Izraelsko sodišče noče popustiti, pot naprej pa je tudi zaprta

MOŠHE HERETH

JERUZALEM - Po sklepu izraelskega vrhovnega sodišča izraelska vlada ni več odgovorna za 415 Palestincev, izgnanih z zasedenih ozemelj, zato so se obsodbe na račun Izraela se pomnožile. Se posebej oster je bil na tiskovni konferenci v Jeruzalemu vodja palestinskih pogajalcev Fejsal Huseini, ki je razsodbo sodišča označil za politično in dodal, da državi, ki se rada razglaša za pravno, nikakor ne more biti v cast.

»Izraelska vlada se je, kot kaže, za izgon odločila na temelju hudo nepacne domneve, da Palestinci nimajo druge izbire, kot da nadaljujejo mirnovni proces,« je dejal Huseini in jezno opozoril, da se pac kadarkoli lahko vrnejo k oboroženemu odporu.

Toda med vrsticami je vendarle dal vedeti, da dramatični dogodki zadnjih dni se niso zaprli vseh poti za nadaljevanje mirovnega procesa. Upa namreč, da bodo se zlasti Američani zaostriili pritisk na Izrael in ga tako primorali k popuščanju.

V resnici je levicarski del izraelske vladne koalicije, ki je se posebej hudi zadržaji, ker se je opredelil za izgon, potem ko se je desetletja iz opozicijskih klopi zavzemal za neselektivno spopostovanje človekovih pravic, na izredni seji se skusal pregovoriti vlado, da bi svoj obracun s palestinskimi islamskimi fundamentalisti in militantnezi ublažila. Prista-

la naj bi na začetek neposrednih pogajanj s Palestinsko osvobodilno organizacijo, kar je v Izraelu doslej veljalo za nekaj nepredstavljenega.

Vlada je te pozive zato seveda spet zavrnila, odpravila pa je blokado Gaze in tamkajšnjim Palestincem omogočila, da so po šestnajstih dneh spet lahko odšli na delo v Izrael. Tako je vsaj nekoliko razlahekla ozračje.

Toda odisejaja izgnanih Palestincev, ki so običajni na nikogarsnji zemlji med Izraelom in Libanonom, se še nadaljuje brez upanja na skorajšnji razplet. Tudi libanonski premier Rafik Hariri je v svoji božični poslanici namreč ostal pri prvotnem sklepu, čes se ne misli ujeti v čustveno past, ki so mu jo nastavili Izraelci, čeprav sodelujejo s njimi.

Mednarodno skupnost je ob tem pozval, naj Izrael prisili k splošni resoluciji Varnostnega sveta številka 799, s katero mu je že konec tedna ukazal, naj izgnane Palestince nemudoma sprejme nazaj.

V prihodnjih dneh pa se na Blizini vzhod odpravljati tudi posebni odposlanec Združenih narodov, da bi na kraju samem presodil, kako naprej.

Ce namreč v tem spopadu v resnici nihče ne misli popustiti, bodo razmere za 415 Palestincev že kmalu postale nezno-sne, saj je vreme deževno in mrzlo in jim je primanjkuje pitne vode.

ZDA / CLINTONOVA VLADA

Direktor CIA bo James Woosley

Obveščevalno službo prevzema strokovnjak za jedrsko oborožitev

WASHINGTON - Ko bo ustoličili novega ameriškega predsednika Billa Clintona, bo osrednjo ameriško obveščevalno agencijo CIA prevzel James Woosley, 51-letni diplomirani pravnik z Univerze Yale, strokovnjak za jedrsko strategijo, ki se je v zadnjih 20 letih ukvarjal z nadzorom jedrskega oboroževanja.

Jamesa Woosleyja imajo za najbolj izobraženega odvetnika v Washingtonu. Od leta 1970 je delal v Beli hiši z nekdanjim predsednikom Richardom Nixonom kot član sveta državne varnosti. Pozneje je zelo hitro napredoval, od svetnika komisije za oborožene sile v senatu v začetku 70. let do namestnika sekretarja vojaške mornarice v času Jimmyja Carterja konec

istega desetletja. V času Reaganove vladavine leta 1983 je sodeloval na pogajanjih o zmanjšanju jedrske oborožitve Start, od leta 1989 do 1991 pa je bil v ekipi pogajalcev o zmanjšanju konvencionalne oborožitve v Evropi. (Ansa)

James Woosley (Foto: FaH)

BOLGARIJA / NOVI MANDATAR

Želev se skuša izogniti predčasnim volitvam

SOFIJA - Bolgarski predsednik Željko Želev je svoje ga svetovalec za gospodarstvo profesorja Lubena Berova zadolžil, naj sestavi novo vlado. To je zadnji poskus, da bi se izognili razpisu predčasnih volitev.

Sedemindesetletnega Berova, ki ni član nobene politične stranke, je predlagala stranka turske manjšine Gibanje za pravice, ki je tretja najmočnejša stranka v bolgarskem parlamentu, kjer ima 24 poslancev.

Druga dva parlamentarna strankama, Zvezi demokratičnih sil, ki ima v parlamentu 110 sede-

zev, in Socialistični stranki, ki ima 106 poslancev, se doslej ni posrečilo sestaviti vlade. Prejšnja vlada, ki jo je oblikovala Zveza demokratičnih sil, je morala odstopiti 28. oktobra, ker sta ji Socialistična stranka in Gibanje za pravice očitala, da je njena gospodarska politika preveč omejevalna.

Berov naj bi sestavil vlado strokovnjakov. Če tega ne bo zmozel v enem tednu oziroma če njegovi vladi v parlamentu ne bodo izglasovali zaupnice, bo moral predsednik Želev razpustiti parlament in v dveh mesecih razpisati predčasne volitve. (Ansa)

TUDI PO VOJNI VOJNA

Povsod po svetu praznujejo božič, v Bosni pa bi radi vsaj preživel

ZEKERIJAH SMAJIC / STA

vo z več upanja, kot je pričakoval. Sporazum o razorožitvi Sarajeva v njegovi navzočnosti ni bil podpisan. Dogovorili so se, da se bo to zgodilo v naslednjih dneh, mogoče sredi tega tedna. Medtem ko Srbi na več predlogov Owna in Unproforja niso pristali, jih podpira bosansko-hercegovaška armada in HDZ. Ta načrt naprej predvideva umik topništva na trideset kilometrov od letalskega stolpa, umik vsega težkega topništva, ki ni v aktivni uporabi, in umik pešadije na razumno razdaljo od mesta. Srbska stran zahteva prav nasprotno, med drugim tudi umik Srbov iz Sa-

rajeva in sele nato umik težkega orožja z obeh strani. Lord Owen je bil nemočen. Predlagal je hitro evakuacijo civilistov srbske narodnosti in ob tem soglasal s srbskim predlogom, da bo to začetek množičnejšega izseljevanja civilistov iz tega mesta.

Tak maneuver pa je iznicil vse njegove optimistične izjave v zvezi z deblakado Sarajeva in skorajšnje prekinitvijo vojne. Mogoče je samo eno ali drugo. Nelogično in kontradiktorno je obljubljati skorajšnje normalizacijo življenja v glavnem mestu Bosne in Hercegovine, hkrati pa pristati na izselitev civilistov iz me-

sta, ki mu napovedujejo hude dni. Predbožične pravljice o zadostnih količinah vode, elektrike in hrane se ne utemljajo z lordovim opozorilom Sarajevčanom, naj od pogovorov, ki potekajo, ne pričakujejo čudežev, kajti potrebnega bo veliko časa, da se vzpostavi medsebojno zaupanje in znanjska mednarodna mrežja.

Kaže, da z lordovim kolodarjem ni vse v redu, kajti 25. in 31. december sta že tu. Kaj naj rečemo na Ovnovo izjavo o nujnosti hitrega dogovarjanja za prekinitev sovražnosti in na njegovo drugo izjavo istega dne, da bo mir mogoče do-seci samo s strpnimi pogo-

NOVICE

Petra Bekeša izvolili za v. d. predsednika SDP

LJUBLJANA - Združevanje socialistične levice s socialdemokratsko usmeritvijo, vključevanje v Socialistično internacionalo, enakopravno partnerstvo v vladni koaliciji in odgovornost za delo državnega zbora in državnega sveta so temelji, na katerih bo deloval vsilec dolžnosti predsednika Socialno demokratske prenovne Peter Bekeš. Na včerajšnjem pogovoru z novinarji je napovedal združitev kongres levostranskih strank za drugo polovico februarja. Dosedanji predsednik SDP Ciril Ribič je svoj odstop ocenil kot spodbuden in osvežajoč. (T.U.)

Socialdemokratska zveza se rojeva

LJUBLJANA - Predstavniki Stranke krščanskih socialistov, Delavske stranke Naprej in Svobodne stranke so na včerajšnji tiskovni konferenci v izjavi za javnost predstavili stališča liste glede združevanja z drugimi socialno naravnanimi strankami v socialdemokratsko zvezo Slovenije. Predsednik SKS Matija Kovacic je menil, da je taka povezava nujna za stabilizacijo političnega delovanja in odpravo strankarske razdrobljenosti. Zveza bi pomenila tudi presežanje ideološke konfrontacije znotraj socialno naravnane političnega bloka. Krščanski socialisti so pripravljeni aktivno sodelovati v njem. (T. U.)

Protest sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije

LJUBLJANA - Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI) se v včerajšnjem javnem protestu ni strinjal s sklepom upravnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije o odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Takšno ravnanje druge pogodbenice stranke, meni sindikat, ni sprejemljivo, saj se postopek za sklenitev, spremembo in dopolnitev kolektivne pogodbe začne na pobudo katere koli od strank vsaj tri mesece pred prenehanjem veljavnosti. Ker do aprila nobena od strank ni predlagala nove kolektivne pogodbe, dokler ne bo sklenjena nova.

Železničarji pred zahtevnimi nalogami

LJUBLJANA - Upravni odbor Slovenskih železnic na zadnji seji vztrajal pri tem, da se zahteve po financiranju železniške infrastrukture postavijo ločeno za dela, ki so nujna zaradi predpisov in pravilnikov ter sklepov prometne inspekcije, in dela v zvezi s tekočim in investicijskim vzdrževanjem. Upravni odbor je predlagal, da se za globalne razvojne naloge in obveznosti, povezane s tuji posojili, zagotovijo potrebna sredstva s posebnim zakonom. Sklenil je tudi, da je treba število zaposlenih v upravi v letu 1993 zmanjšati za 20 odstotkov (približno 1400 delavcev). Vsi ti ukrepi naj bi prinesli 2, 6 milijarde tolarjev prihranka.

PRISLUŠKOVANJE

Skrivnost še ostaja

MIRAN J. LESIAK

Javni dokument je za razliko od zaupnega papir, ki ga lahko dobi in prebere kdorkoli. Zapisnik 21. seje komisije za nadzor nad zakonitostjo dela VIS, na kateri je komisija razpravljala in sklepala o prisluškovanju aferi, pa je dokument, ki je od včeraj javen, vendar do njega trenutno ne more nihče. Včeraj ob 10.30 je minister Igor Bavcar v poslopiju parlamenta Petru Bekešu sporočil, da je kurir z njegovim uradnim stališčem o objavi zapisnika že na poti. Vendar kurirja do polnočnega ni bilo od nikoder. Ob 13. uri je težko pričakovano ministrov stališče uradno le prišlo v parlament, čeprav so novinarji že dolgo pred tem vedeli, kakšen je Bavcarjev odgovor. Bil je negativen: minister je nasprotoval temu, da bi z zapisnika komisije umaknili oznake tajnosti. Bekeš se je še enkrat pogledal v branje in cenzuriranje zapisnika. Iz zapisnika so bili izločeni vsi tajni podatki in vse navedbe, ki bi lahko ogrozile interese države. Ob 15.15 je sekretarka komisije zdaj že javen zapisnik izročila vodji parlamentarne službe za informiranje Majdi Kranjc, ta pa je morala sekretarki dati potrdilo, da je dragoceno gradivo res prejeta. Toda medtem so se razširile govorice, da je predsednik starega parlamenta France Bučar Majdi Kranjc naročil, da zapisnika 21. seje Bekešev komisije ne sme izročiti novinarjem. Predsednik Bučar nam je

te govorice potrdil, ob 17. uri jih je zanimal Slovenecem novinarju, ob 17.30 pa jih je spet potrdil pred članom Bekešev komisije Jasjo Zlobcem. Dejal je, da mora javni zapisnik pred javnostjo prebrati se predsednik republike. Ta je medtem kakal, da poslanci izvolijo predsednika državnega zbora, da bi lahko nato sam prisegel kot predsednik republike. Parlamentarni pravnik so se zamislili. Eni so trdili, da Bučar po sprejetju poročila mandatno-imunitetne komisije ni več predsednik skupščine oziroma državnega zbora in da zato nima nobenih pravic, da bi ukazoval parlamentarni administraciji. Drugi so temu oporekali in dokazovali, da je Bučar gospodar parlamenta vse dotlej, dokler poslanci ne izvolijo predsednika državnega zbora. Oboji so se strinjali, da sta Bavcar in Bučar člana iste stranke in da zato natančno vesta, zakaj obremenjujoč zapisnik ne sme priti do novinarjev prehitro, torej v času, ko se sestavlja nova vladna koalicija. Zapisnik je medtem počival na računalniški disketi v blagajni Bekešev komisije. Peter Bekeš pa se je umaknil v Koper in s seboj odnesel misterij javnega dokumenta, ki je po sili razmer se naprej tajen, dejansko pa je postal zasebna lastnina skupščinskih funkcionarjev, dokler poslanci ne izvolijo novega predsednika državnega zbora.

DRŽAVNI ZBOR / USTANOVNA SEJA

Dobili smo nov parlament: državni zbor in državni svet

Za predsednika sta izvoljena Herman Rigelnik in Ivan Kristan

IVANKA MIHELČIČ, MAJDA VUKELIČ

V novem slovenskem parlamentu so se včeraj prvič zbrali poslanci državnega zbora in državnega sveta, ki so jim volilci na decembrskih volitvah izrekli svoje zaupanje. Z izvolitvijo liberalnega demokrata Hermana Rigelnika za predsednika državnega zbora in njegovega strankarskega kolega Ivana Kristana za predsednika državnega sveta ter potrditvijo mandatov so opravili konstitutivni seji obeh domov parlamenta. Ciril Zlobec je včeraj dopoldne pričel prvo konstitutivno sejo državnega zbora slovenskega parlamenta, kasneje vodenje pa prepustil Franceu Bučarju, najstarejšemu poslancu zbora. Seja je bila včeraj razdeljena na tri dele. Zbor je najprej izvolil mandatno-imunitetno komisijo. Po skoraj stiriurnem premoru, med katerim se je ta komisija sestala in obravnavala ter zavrnila pritožbe na nekatere sporne poslanske mandate, se je zbor znova sestel. Takrat je sprejel poročilo mandatno-imunitetne komisije in sprejel zacasni poslovnik zbora, izvolil komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve ter znova prekinil sejo. Zbor je moral počakati še na uradne predloge komisije za volitve in imenovanja, in sicer za predsednika državnega zbora in za tri podpredsednike. Sele ko se je zbor pozno popoldne sestel tretjič, se je lotil izvolitve vodstva zbora.

Vse te dolge odmore so izkoristili predstavniki različnih strank, ki so se sestajali, dogovarjali, pogajali in prihajali na dan z novimi predlogi, zlasti za najpomembnejšo funkcijo parlamenta - za predsednika državnega zbora. Veliko presenečenje so izzvali liberalni demokrati že v zgodnjih jutranjih urah, ko so predlagali Hermana Rigelnika kot kandidata za predsednika zbora, nato pa so jim sledili poslanci ljudske stranke in nacionalne stranke, ki so zbrali 17 podpisov in kandidirali za to funkcijo demokrata Franceta Bučarja. Presenečili so tudi krščanski demokrati, ki s kandidaturom Rigelnika niso soglasali in so zato zbrali deset podpisov svojih poslancev za kandidaturom Lojzeta Peterleta. Komisija za volitve in imenovanja je nato obravnavala le kandidaturom Hermana Rigelnika in jo podprla z devetimi glasovi. Do seje zbora je potem France Bučar odstopil od kandidature, tako da so poslanci s tajnim glasova-

njem izbirali med Rigelnikom in Peterletom. Komisija ni predlagala kandidatov za podpredsednike državnega zbora. Člani so soglasali, da je to mesto treba vezati na koalicijski vladni dogovor, zato so državnemu zboru predlagali, naj preloži volitve vseh treh podpredsednikov Zbor bo o tem razpravljaval v nadaljevanju. Predlogov za to mesto pa je kar nekaj: za prvega podpredsednika so predlagali Miroslava Mozetca (SKD), za drugega podpredsednika Leva Krefta (ZL) in Metko Karner - Lukac (SLS), za tretjega podpredsednika pa Marjana Stanica (SNS), Toneta Persaka (DS) in Vitodraga Pukla (SDSS). Komisija je hkrati predlagala, naj državni zbor imenuje Bogdana Biscaka za v.d. generalnega sekretarja slovenskega parlamenta.

Prva seja državnega sveta, nekakšnega drugega doma slovenskega parlamenta, ki jo je vodil najstarejši svetnik Miha Tišler, se je začela s poročilom mandatno-imunitetne komisije, ki je pregledala poročilo Republike volilne komisije o izidu volitev za državni svet, potrdila o izvolitvi članov državnega sveta in pritožbo Slovenske zbornice obrti in podjetništva zaradi neveljavnosti volitev predstavnikov delodajalcev in obrtnikov. Komisija je ugotovila, da noben mandat člana sveta ni sporen. Glede pritožbe Slovenske zbornice obrti in podjetništva je ugotovila, da je brezpredmetna, ker zahteva odlozitev volitev, ki so bile izvedene skladno z zakonom.

Državni svet je menda včeraj sprejel tudi zacasen poslovnik, vendar so svetniki menili, da zahteva odlozitev interesov, katerih predstavniki so izvoljeni v svet. Polde Bibič je bil prepričan, da bo največja vrednota državnega sveta to, da bodo vanj prenaslali prave življenjske probleme in ne tistih, ki jih obravnava politika. Za generalnega sekretarja sveta so imenovali Marijo Drolfen, dosedanji sekretarko zbora združenega dela slovenske skupščine. Svetniki so se sklenili, da bo njihov sejni dan sredo, tako da se bodo spet zbrali 20. januarja.

Zatem so se svetniki lotili volitev predsednika in podpredsednika državnega sveta. S tajnim glasovanjem so za predsednika izvolili dr. Ivana Kristana (LDS), predstavnika lokal-

Včeraj v parlamentu (Foto: Srdan Živulović / TRIO)

Herman Rigelnik

Dr. Ivan Kristan

Predsednik državnega zbora: »Predlog dr. Janeza Drnovskega, naj prevzamem funkcijo predsednika državnega zbora dejansko na prvi pogled deluje nekoliko nenavadno, celo iracionalno, toda dogovarjala in pogovarjala sva se precej časa in na koncu se mi je zdelo vredno to pobudo sprejeti. Prva naloga to pot pravzaprav caka predsednika Republike Slovenije Milana Kučana, ki mora predlagati izvolitev novega mandatarja. Tega caka oblikovanje koalicije in sestava vlade, kar je zagotovo težka naloga, in potem se vsakdanje delo vlade in parlamenta. Oba sta pred pomembnimi nalogami, ki niso nič manj odločilne in usodne kot osamosvojitve. V ospredju bodo gospodarska in socialna vprašanja, ki so v dobrisni meri odvisna od kakovosti odločanja v državnem zboru. Če me vprašate, kaj pomeni to, da bodo liberalni demokrati dobili tri najpomembnejše funkcije, in sicer vodstvo državnega zbora in državnega sveta ter ce bo mandatarstvo, zaupano dr. Drnovsku, tudi prvo mesto v vladi, moram odgovoriti, da je to izključno politično vprašanje, na katerega bo laze odgovoril dr. Janez Drnovšek, saj je bil ves čas v neposrednih stikih in pogajanjih z vodstvi drugih parlamentarnih strank.

Predsednik državnega sveta: »Državni svet bi moral ostati zunaj logike strankarskih in institucionalnih mehanizmov, ki sicer veljajo za državni zbor. Seveda to ne pomeni, da posamezne stranke ne bodo vplivale na delo članov državnega sveta. Temu se ne bo dalo izogniti. Če nasprotujemo institucionalnim navezi državnega sveta in političnih strank, to ne pomeni, da bi se moral državni svet odločati o posameznih racionalnih argumentih do posameznih vprašanj, za katera bi se zavzemale posamezne politične stranke. Nasprotno, pretehtani argumenti posameznih strank do določenih vprašanj bodo zanj koristni. Poznavanje razpoloženja posameznih strank do nekega zakona bo zanimivo zlasti v primeru, ce bo svet pripravil suspenzivni veto zoper ta zakon. Vendar se mora 'povezovanje' državnega sveta s strankami ustaviti na tej ravni. Nikakor ne smemo iti prek ugotavljanja odnosa strank do konkretnih vprašanj oziroma zakonov v smeri iskanja politične podpore in mobiliziranja strankarskih lobijske za podporo stališčem državnega sveta. Vsekakor pa bi se državni svet moral izogibati takšni vpletenosti v odnose med političnimi strankami, tako da bi ga katera od strank proglasila za svojo »naravnega zavaznika«, ker bi to lahko ustvarjalo vtis strankarsko navijaškega delovanja državnega sveta. Državni svet bo v svojem delu uspešen le, ce bo nase delo temeljilo na ustrezno visoki stopnji politične kulture.«

DRŽAVNI ZBOR / PRISEGA

Sloveniji še vsebino

Nastop predsednika države pred novimi poslanci

Predsednik Milan Kučan (Foto: Srdan Živulović / TRIO)

Milan Kučan je v slavnostnem nagovoru poslancem dejal, da vizija Slovenije ne more biti polvolji ene same stranke, temveč po volji vseh in z njihovim sodelovanjem. To zahteva urejeno državljansko demokracijo in svoboden medijski prostor. Iz tega dialoga po Kučanovih besedah ne more in ne sme biti izločen nihče, nikomur ni mogoče onemogočiti sodelovanja ali ga preprečevati samo zato, ker misli drugače. Država mora biti zaradi državljanov in najdeluje tam, kjer je nujno potrebna. Kdor v tem političnem dialogu ni pripravljen sodelovati in sodelovanje zavrača, je prevzel nase odgovornost pred svojimi volilci in tvega, da bo izgubil zaupanje in legitimnost.

Po Kučanovem mnenju naj bi si volilni tekmeči zdaj ponudili roke in se posvetili skupnemu delu in odgovornosti za blaginjo slovenske države. Potrebujemo strokovno, učinkovito in pragmatično vlado, ki bo predstavljala in izrazila največje možno soglasje parlamentarnih strank. Tega lahko dobi le vlada, ki bo zmogla presegati ozke strankarske interese v vseh temeljnih in usodnih vprašanjih nase prihodnosti. Osnovno merilo za oblikovanje vladne koalicije bi morala biti pripravljenost za sodelovanje v taksem vladnem konceptu, ki bo dajal prednost določanju in potem uresničevanju nacionalnega skupnega interesa. Mednarodno priznana Slovenija mora zdaj dobiti vsebino svojega življenja, hkrati pa se mora

potrditi tudi gospodarska, socialna in duhovna prednost. Milan Kučan se zavzema za vlado, ki se bo znotraj ustavnega koncepta parlamentarne demokracije cutila vezano na politiko, koncipirano v parlamentu. Temu bo zato tudi v celoti odgovorna.

Milan Kučan meni, da se spostovanje človekovih pravic v Sloveniji lahko meri s katerokoli članico Sveta Evrope. Zato je prednostna naloga oblikovanje in utrjevanje Slovenije kot pravne države. Enako skrb je treba po Kučanovem mnenju nameniti vzpostavljanju in delovanju nadzornih mehanizmov nad represivnim aparatom države, da bi ga v za zdaj še nujno potrebni vlogi zavarovali pred skušnjavo, da bi dosegal cilje in uresničeval naloge z nedovoljenimi sredstvi. Tako naj bi preprečili tudi njegovo zlorabo za politi-

čne cilje ali celo za moralno diskvalificiranje političnih nasprotnikov in drugega mislečih nasploh.

Milan Kučan se je zavzel za neodvisno sodstvo in svobodo javnega obveščanja ter delovanja civilne družbe. Bil je proti prodiranju nacionalizma, sovražnosti in nestrpnosti do vsega drugačnega. Ti pojavi nastajajo na tleh vse večje socialne neenakosti, revščine in brezperspektivnosti ljudi, posebej mladih, tako v Evropi kot pri nas. Trdno je prepričan, da potrebuje nevarnost, ki jo prinašata nestrpnost in odkrita sovražnost do tujcev, skupni evropski nastop in odgovor. Moramo se zavedati, da je izganjanje posameznikov ali celih skupin iz skupnosti samo zato, ker so drugačni po prepričanju, narodnosti, veri ali katerikoli osebnih okoliscini, v bistvenem nasprotju z idejo strpnosti, ki je temelj evropske kulture in civilizacije, pa tudi z nacelom o univerzalnosti človekovih pravic.

Postajamo del Evrope, je dejal Milan Kučan. Iz nekdajne skupne države smo odšli, ker se želimo povezati s svetom enakopravno, z lastno identiteto in zaradi naših koristi. Na tem izhodišču bomo lahko našli tudi odgovor na vprašanje, kakšna in kolikšna je naša vloga pri sodelovanju in povezovanju ne le v univerzalnem okviru OZN in splošnem konceptu KVSE ter ES, temveč tudi v okviru dežel Alpe-Jadran, Srednjeevropske pobude in vseh evropskih skupine ter pri umirjanju Balkana in prihodnjega sožitja s tamkajšnjimi narodi in državami.

Po Kučanovem mnenju sta mednarodna skupnost in Evropa v morda najtežjih preizkušnjah svoje sposobnosti in odločnosti, da uveljavita načela mednarodnega občnega, vojnega in humanitarnega prava, človekove pravice in elementarno človečnost ter načela Helsinškega in Pariskega dokumenta pri reševanju jugoslovanske krize, zlasti pa vojne proti BiH. Odprta je pot vrnitvi barbarstva, ki se opravičuje z nacelom nacionalne države in s potrebo po njeni nacionalni čistosti.

Milan Kučan je prepričan, da se Slovenija ne bo sprijaznila z vlogo nemirnega opazovalca, temveč bo se naprej dejavno ustopala na vseh vladnih in nevladnih ravneh s svojo pobudo, in to predvsem z argumentom človekovega dostojanstva in njegovih pravic.

Stefka Kučan krsti balon »Slovenija« (Foto: Aleš Pavletič / TRIO)

BOŽIČNI PRAZNIKI

OD KOD IN KAM

Megleno-decembrsko popoldne, ki se že nagiba v večer, me zaloti sredi mrzlične množice ljubljancov, ki se zgrinja proti postajam avtobusnega mestnega potniškega prometa, da bi cimprej prispela na toplo, domov. Iz otrple zamisljenosti, ki je seveda posledica premraženosti, me zdrami pogovor za mojim hrbtom, pravzaprav le drobci, konec stavka: »...pa kje naj pri svoji plači zdaj najdem se denar za darila,« potoji starejši ženski glas. Darila, darila! Ko strela z jasne me spreleti in v hipu se zavem bleščave ljubljanske ulice, smrečja in pisanih trakov v izloženih oknih, svetlobnih cipk, hišnih pročelij, sejemskega živzava... Prazniki. Darila. Božič. Novo leto. Misli mi kar preskakujejo, neučakano, nestrpno. Nestrpna postajam tudi sama, saj avtobusa ni od nikoder, rahlo nestrpni pa se mi zdijo tudi obrazi okrog mene. Nestrpni, ker ni avtobusa, ali nestrpni, ker so utrujeni, prezebljeni, ker je gneča nepopisljiva, ker se čutijo dolžne kupovati darila, pri tem pa ne vedo dobro, ne zakaj ne čemu? Koliko jih sploh razmisli o praznikih, se sprašujem, medtem ko se ozi-

pride več. Nenehna menjava smrti in ponovnega rojstva je pravzaprav pomenila takratnemu človeku bistvo življenja in na tej podlagi je gradil svoje prve mite in praznike. Stevilni prazniki so prvotno preprosto posnemanje dogajanja v naravi oz. prasnje, rotnje in klic naravnim silam, ki so ciklično menjavanje nadzorovale.

Tudi krščanski Božič, praznik Kristusovega rojstva, v sebi prepleta celo vrsto seg, navad in verovanj, ki so večinoma predkrščanskega izvora. Božič se praznuje sredi zime, ko moč sonca do kraja poide, ko narava počiva oz. vegetacija zamre. Zgodovinar Prokopij je v 6. stoletju v svojem opisu gotske vojske poročal o zanimivi segi prebivalcev skrajnega evropskega severa.

Tso na 35. dan dolge zimske noči poslali oglednike na najvišje gorske vrhove, da so se razgledali za soncem. Ko se je sonce pokazalo, so odhiteli domov in oznanili, da bo posijala.

lo v doline v petih dneh. To veselo oznanilo so sprejeli domačini z bučnim veseljem. Se v temi so začeli slaviti svoj največji letni praznik. Prokopij dodaja še: »Mislim, da so ti otčani vendarle v skrbeh, da bi sonca ne

bilo več, čeprav se jim vrača leto za letom...«

Četudi nasi predniki niso doživljali dolge polarne zimske noči, so tudi indoevropski narodi poznali podoben strah. Dokaz za to so čarodějna dejanja, sege, ki so hotele umirajoče sonce ohraniti pri življenju, mu pomagati z ognjem, oziviti otrplo naravo in ji vliti nove moči. V času zimskega solsticija (22. december) je bilo močno razširjeno kurjenje zimskih kresov.

Vistem letnem času, 25. decembra, so praznovali zimski kres tudi Rimljani. Pri njih je bil to praznik rojstva nepremaganega Sonca (Dies natalis Solis invicti). Poleg tega praznovanja je mladi, sele uveljavljajoči se krščanski veri, ki je ta dan določila za dan Kristusovega rojstva, stalo na poti se časce nje Mitre, ki je v rimski imperij prišlo iz Irana in je castilo Sonce kot najvišje božanstvo. Misel o praznovanju Kristusovega rojstva se sicer v Cerki ni zlahka uveljavila in s tem, ko se je Rim v 4. stoletju našega stetja odločil zanj, je nasprotoval Vzhodni Cerki, ki je slavila le 6. januar kot praznik Epifanije, razglasenja Gospodovega. Hkrati pa so se trudili z zapletenimi računi dognati pravi dan Kristusovega rojstva, pri čemer so se tudi zaradi omenjenih poganskih praznovanj odločili za noč s 24. na 25. december, saj si mlado krščanstvo ni moglo dovoliti, da bi stara verovanja in obredne sege uničilo; raje je upalo, da bo »veseli dogodek Kristusovega rojstva« prekril poganski spomin na mlado Sonce, z novim praznikom pa so se nadejali pregnati tudi hrupne poganske obhode saturnalijskega januarja. Končno je tudi Vzhodna Cerkev priznala praznik Kristusovega rojstva, a ga je prenesla na 6. januar, Epifanijo, s čimer je Bizanc spretno prekril praznik boga Dioniza, zavetnika rodovitnosti in vina. Pa tudi rimska Cerkev je sprejela praznik Epifanije, saj je z njim sklenila božično obdobje, v katero je zajela predkrščansko obdobje dvanajstih »volčjih« noči.

Teh dvanajstih noči je v zvezi s predkrščanskim verovanjem, a čas »mrtve narave« je tudi čas mrtvih. Čas okoli zimskega solsticija, ko so dnevi najkrajši in noči najdaljše, ko sonce umre in se potem ponovno rodi, je bil po verovanju starih ljudstev skrivnostno. To je

bil čas, ko je bil svet »odprt« vsemu hude-mu in vsemu dobremu. Na ta svet so se v tem obdobju po splošnem pojmovanju vračali rajniki, ki so po islandskih sagah postali nemirni v grobovih že jeseni. Vstajali so iz grobov, prihajali med žive, posegali v njihovo

vo življenje. Treba jih je bilo z žrtvami počastiti, jih pridobiti na svojo stran, da bi ne povzročali hudega.

Splošno razširjeno je bilo tudi verovanje, da se v tem času sprostitjo se druge, neznane naravne sile, ki vplivajo na človeško življenje. Ne le predniki, tudi v raznih demonih utelesene naravne sile se v tem času svobodno gibljejo med živimi in so v dvanajstih nočeh se posebno neverne. Vseh teh duhov in demonov so se stara ljudstva bala in se jih skušala ubraniti. Od tod razni obredi naseljenjencev, ki so ska-

Božič je bil dolgo praznik, ki so ga obhajali le v cerkvah. Sele v času baroka in protireformacije se je krščansko božično praznovanje približalo meščanskemu in kmečkemu domu. Tudi na Slovenskem je v bližnji preteklosti Božič pomenil izrazito družinski praznik, ki se je začel na predvečer s postom in bedenjem. Hiša je morala biti temeljito počiščena, prav tako tudi okolica. Poleg božičnega okrasja je med znamenja tega praznika sodila tudi božična peka. Božični kruh, ki so ga po različnih pokrajinah imenovali različno (poprtnik, božičnik, božic, mižnik, pomoznik, postolnik...), je zavzemal posebno, obredno mesto in nikdar ni bil na mizi sam. Polagali so ga pod prt ali pa kar na mizo, poleg njega pa se sadje in pecivo ter sveče, pod mizo pa razno poljedelsko orodje. Taka božična miza, vse, kar

kali, topotali, tekali, plesali in razsajali, da bi tako sami ponazirali ta nezemski bitja ali pa jih pregnali.

Odtod po Evropi in tudi v Sloveniji se do nedavnega živeče predstave o divji jagi ali divjem lovu, vihranju trume skrivnostnih bitij po gorskih vrhovih, pred katero se je človek obvaroval tako, da je legel v jarek ali na križišče, molcal ali pa se pokrival, kjer gre seveda za krščanski element. Dvanajstih »volčjih« noči je konec 6. januarja, na praznik Treh kraljev in na svetu za eno leto spet zavladala mir.

leži na njej in pod njo, je v bistvu namenjena rajnikom. Ti naj se s krhom in sadjem okrepcajo, pri sveci naj se naučijo toplote in svetlobe, vse druge predmete pa naj »blagoslovijo«, jim podelijo čarovnih moči, da jih bodo živi v prihodnje uspešno uporabljali. To pogansko verovanje je scasoma prekrila krščanska vsebina. Marsikje so na sveti post hodili k zornicam, kjer so si natocili blagoslovljeno vodo, potem pa je o mraku duhovnik ali pa hišni gospodar opravil obredno kajenje in kropjenje po hiši in gospodarskih poslopih. Gre za pokristjanjeno predkr-

ščansko navado očiščevanja, ki so jo poznali tudi Rimljani ob prazniku pomlajenja sonca. Po večerji se je družina umirila in zbrana v hiši počakala na polnočno maso med petjem ali pripovedovanjem zgodb. K polnočnici je sla navada vsa družina, le eden je ostal doma za varuha. Božični dan je bil zelo »svet« dan, na katerega se ljudje niso lotevali nobenega opravila, niso hodili zdoma; če so srečali na poti v cerkev ali iz nje soseda, so si voščili, nihče pa ni stopil čez tuji prag. Le v Prekmurju so imeli božičnega gosta v casteh, a priti je moral dopoldan. Za kosilo je morala biti ta dan miza polna, pa tudi živina je morala dobiti pribojšek.

Ker je se po predkrščanskem verovanju čas okrog zimskega solsticija poseben čas, ko je svet »odprt« in se za kratke trenutke odpre tudi nevidni nadnaravni svet, je v tem času moč videti v prihodnost, dognati je mogoče svojo prihodnjo usodo in jo z magijo celo spremeniti. Zato je za božični čas značilno tudi prerokovanje, določanje vre-

senja hiš z omelo, bršljanom, smrekovino, borom in drugimi zimzelenimi rastlinami je za božični čas značilna tudi posodica z mladim žitom, imenovana tudi Adonisev vrteček. Navada je stara že tisočletja, pšenicka pa se imenuje po Adonisu, ki je po verovanju starih Grkov utelešal rastlinsko rast.

Iz smrekovine, tise, macesna in drugih lastlin se spletajo tudi božični venc, konci stoječe božično drevesce pa je posebno oblika starega zimskega mlaja, v kateri je zajeta tudi predstava o drevesu življenja. Ta

ni le indoevropska, temveč veliko starejša. Drevesa so krasili s sadeži in svečami tudi druidi, da bi s tem počastili bogove, odgovorne za zetek in obstop svetlobe. Podobna je bila tudi navada Rimljanov. Okrašeno božično drevesce ali njegovo inacico novoletno jelko smo prevzeli od Nemcev, za katere je krasenje drevesa ob Božicu izpricano že v 17. sto., četudi se je ta prvotno mestna sega počasi širila na podeželje, pa tudi tu so se je sprva katoliki branili kot predvsem protestantske sege.

Zato pa je tako prvim kot drugim skupno postavljanje jaslic. Njihov nastanek pripisujejo jezuitom in četudi se ne ve natančno, kdaj so jih začeli pripravljati po cerkvah in domovih, so se danes obvezne spremljevalke božičnih praznovanj. Nastale so po vsej verjetnosti iz duhovnih božičnih iger v 13. stoletju in so pravzaprav makete, zamrznjeni prizori, ki ponazarjajo Kristusovo rojstvo in poklon kraljev.

Hopla, pokloni, porecite. Pokloni in darila in obdarovanje. Pravzaprav obdarovanje ni značilno božična sega,

četudi ga z Božičem marsikdo povezuje. Ta navada je znana le kakih dvesto let, veliko bolj pa je značilno obdarovanje za Novo leto in na Miklavža. Prav pri darilih in obdarovanju torej trčimo na najtesnejše prepletanje predkrščan-

skih in krščanskih elementov in verovanj obdobja sredi zime. Obdarovanje smo evropski narodi prevzeli od predkrščanskih sredozimskih obhodnikov-obdarovalcev in ga kasneje prepletili se s krščanskimi potezami Miklavža, Božička ali Dedka Mraza in treh kraljev. Predkrščanski obhodniki, vračajoči se rajniki in duhovi rasti so po verovanju k hiši prinášali blagoslov za letino, zdravje in srečo. Medsebojno obdarovanje za Novo leto verjetno izvira iz rimskih saturnalijskih praznikov, ki so ga Rimljani prirejali na čas Saturna, boga drevja in vinogradništva ter poljedelstva nasploh, boga miru in obilja. Med saturnalijskimi je bilo vse postavljeno na glavo, moški so se oblačili kot ženske (v saturnalijskih mnogih vidijo tudi izvor pustovanja), gospodarji so stregli sužnjem, javno življenje je zamrlo in ljudje so se vdajali desetdnevni veseljačenju. Rimljani so se v tem času množično obiskovali in si pri tem podarjali podobice in figurice iz testa ali gline. Verjeli so, da bodo darila, kot so sadeži, med in kolački, zagotovila dobro in uspešno prihajajoče leto, podarjali pa so si tudi zimzelene veje kot simbol zdravlja in moči, kot simbol obilja pa so si bogatejši poklanjali tudi zlatnike. Mlado krščanstvo se je s poganskimi navadami spopadlo po modrem nacelu: razbij malika, a svetisce pusti in postavi svetnika

na oltar. Tako so tudi obhodi zimskih naseljenjencev in rimsko obdarovanje dobili novo, krščansko vsebino. Dobrohotni sv. Miklavž iz legende je delil konkretne darove, medtem ko so obhodniki prinášali le blagoslov za prihodnje leto, naseljenjenci pa, ki so prej predstavljali rajnike in rastlinske demone, so postali hudobni duhovi, parkeljini.

Postali so spremeljevalci svetniškega dobrotnika in izvajalci kazni nad prednimi otroki. Legendi o Miklavžu, skofu iz Male Azije v 4. stol., sta pravzaprav dve. Po eni naj bi resil samotne usode tri hčere siromašnega moža, s tem da jim je ponoči skozi okno porinil tri kepe zlata in jim tako prikrbel potrebno doto. Po drugi pa je resil tri popotne sholarje, ki naj bi jih umoril

krčmar, ko je pripotoval mimo. Po čudežu je zaznal zločin in tri

studente obudil v življenje, zato so ga solariji in studentje izvolili za svojega zavetnika. Tako sveti Miklavž na večer 5. decembra hodi naokrog, kaznuje poredne otroke in pridne obdaruje z jabolki, orehi in drugimi skromnimi darili.

Kzmesnjavi obdarovanja so svoje prispevali se ameriški božiček Santa in Trije kralji, ki so malemu Jezusu prinesli v dar kadilo, miro in zlato. V severni Nemčiji in Skandinaviji se poznajo Julklapp, sego, ki izvira iz pred-

krščanskega obdarovanja. Na božični večer se s truscem odprejo hišna vrata, skozenj pa vržejo velike zavite pakete. V takem paketu je manjši paket in v njem se manjši, dokler ne ostane en sam, ki je namenjen samo enem družinskemu članu. Na Holandskem imajo z obdarovanjem obilo zabave: željno glavo zavijejo v papir kot darilo, vanjo pa zataknejo sporočilo, kje v hiši se skriva pravo darilo. Vendar pa tam čaka novo sporočilo, ki pošilja obdarovanca še naprej po hiši, dokler darila končno ne najde.

Pa bodi dovolj besedi o obdarovanju. Če nič drugega, naj iz vsega skupaj izlušči misel, da je božični čas in z njim prazniki trenutke, v katerem pričakujemo ponovni začetek naravnega cikla, trenutek, ki bi ga morali vzeti za »očiščenje«, za pogled vase, trenutek, ki bi ga morali preživeti umirjeno, brezskrbno, torej ne z darili - v nakupovalni mrzlici. Darila so pravzaprav odvec. Če pa se odločimo zanje, lahko pripravimo skromna, predvsem pa zabavna in brezskrbna. Spela Kučan

Literatura:
N. Kuret, Praznično leto Slovencev, Družina, Lj. 1989; D. J. Ovsec, Velika knjiga o praznikih - Praznovanja na Slovenskem in po svetu, Domus Lj. 1992

DENIS PONIZ, LJUBLJANA

loščenje jedilnice so bila vsem na obeh, o drugih sem komaj kaj slutil, prinašanje pomaranč in drugih dobrot, na primer, ki so jih v tem času umni oblastniki potegnili iz izbloz in trgovin. Moji starši so jih dobili le po zvezah, verjetno ne brez napora. Pa vendar ni ničesar manjkalo. Božič je bil eno samo, veliko pričakovanje, pričakovanje božičnega drevesa, ki je zrastle pred menoj visoko, visoko, lesketa-joče se in polno drobnih prasketov sveč, ki so svoje odseve lovile v srebrnih, modrih, rdečih kroglih, jabolk, rajskih pticah... zdaj se mi zdi, da nisem imel nobenih posebnih želja, pa sem jih verjetno imel, le da so bile takrat želje na splošno skromnejše, spominjam se pravih smuči, ki so potem morale stati ob moji postelji. In modrega lesenega avta, na katerem sem se, če sem se nanj ulegel na trebuh, lahko vozil po vsem stanovanju...

otroškega prepričanja, da je to moja skrivnost, samo moja, da nihče nima takega čudovitega drevesca, ki se po-ja- vi iz teme ob srebrnem zvoku malega zvonca, prepričan sem bil tudi, da nima nihče

smo hodili s prijatelji in sosolci - tudi takimi, katerih starši so bili partijski funkcionarji - k polnocnici, v stolnico, v Kamnik, v cerkve okoli Ljubljane - je bilo nekaj tako samoumevnega, kot da smo

čakovanega, slovesnega in lepega. Zvonovi slovenskih cerkva pa so že zvonili dlje in glasneje.

Božič moje odraslosti je drugačen. Neskončno sem

petard. Vedno več je tistega, kar imenujemo »golo potrošništvo«. Mediji teknujejo, kateri, bo v bolj koncentrirani obliki »poganom« razložil vse skrivnosti božica. Ob spakujocem se dedku Mrazu zdaj nastopata v televizijskih reklamah se spakujoci se Miklavž in Božiček. Ogabno. Tudi božično drevesce ne zadehti več s svojimi gozdnimi vonjavami. Kisli dez in genetske spremembe so opravile svoje. Na pohodu je plastika. Ni več snega, le čadast smog in pekoči avtomobilski izpuhi, ki grižejo v nosnice in grlo se plazijo po mojem rodnom mestu. Branjarije povsod po mestu, branjarije z malovredno prešvercano robo, s tajvansko in hongosko saro. Macje zlato. Prerivanje. Noro hite-nje.

Lanski in letošnji božič moje odraslosti pa sta se dodatno potemnela.

Cas upanja se je spremenil v čas krikov žrtev, v čas pobesnega živalskega tuljenja pijanih osvajalcev. Nemočno ugotavljam, da smo povsem nemočni, ker bogata, sebična in v sebi izpraznjena Evropa molči, menca in opogumlja rablja, žrtvam pa daje drobtinice »humanitarne pomo-ci«, da bi tako oprala svojo zapackano kolektivno vest. V blatu Vukovarja, v peklen-skem lanskem Miklavževem večeru Dubrovnika, v ledeni grobnici nesrečnega Sarajeva, v srbskih koncentracijskih tabo-riscih, umirajo tudi »beli stolpovi Evro-pe«. Lušci se pozlata z njenega humanističnega izročila, z velikih besed, ki so jih toliko-krat izrekli evropski zmagovalci nad fašiz-mom in nacizmom. Po Evropi hodi smrt. Nje-ni beli stolpi so oblit s krvjo. Po Evropi hodi smrt. Tudi tam, kjer mislijo, da jih obisku-

jeta samo radost in lju-bezen. Koliko hkrva-skih in bosanskih otrok bo v božični noči, v sveti noči, v mnogih nočeh, ki so že minile ali se morajo priti, ostalo lačnih, brez strehe nad glavo, sirot, pohabljenih na smrt preplassenih, brez otroštva, brez vsega? Koliko jih je že skleni-lo svoje neveselo ot-roštvo? Koliko jih bo-do se morali odnesti v grobove, ki so že izko-pani? Po Evropi hodi smrt. Tudi v božični noči bo hodila in iz birala svoje žrtve... tisti, ki bi to lahko pre-prečili, bodo sedeli na toplem in imeli bodo obilo hrane in pijače in pod njihovimi boži-cnimi drevesčki bodo kopice daril...

Moj božič 1922 je zato mračen. Pa ceprav danes zvonovi lahko zvo-nijo na ves glas in dolgo casa. Ceprav je danes božič lahko Božič. Božič moje mla-dosti bo ostal za vedno zaklenjen v spomine.

takih jaslic - vedel sem, bile so znamenja božica v cerkvah, tiste najlepše ljubljanske, pri franciskanih - s toliko ovčkami, ki so mi pustile, da sem jih po mili volji presta- vljal sem ter tja, z gora-mi mahu, s smešnimi majhnimi mušnicami, ki so bodle iz mahov-natih logov, z božjim hlevčkom in Je-zusčkom, ki je bil, če sem ga previdno vzel v roko, manjši od moje-ga mezinca...

poslušali Beatle, Rollinge, Animalse in se, v neskončnih deba-tah o vsem, posmeho-vali slepoti in imbecil-nosti oblasti. Bili smo mladi in ničesar se nismo bali. Skoda, da so mnogi od tistih, ki so hodili v praznično razsvetljene cerkve, pozabili na tiste lepe case... A božič je bil se vedno nekaj težko pri-

vesel, da je postal nekaj, cesar ni treba skrivati: nekaj spokoj-no samoumevnega, rojstvo odrasenja, lju-bezni in razumevanja. Pa vendar, ta božič in ti božici moje odraslo-sti so drugačni. Vedno bolj hrupni postajajo, vedno bolj se angelska glasba in tisina umika-ta podivjanemu hrupu pokanja uvoženih

Božič moje mlado-sti je bil božič zimske spokojno-sti, zbranosti, duhov-nosti in ljubezni, babi-cinih čeških pravljic, maminih dobrot, dedovih pripovedi o gozdnih živalih, očeto-ve in sestrine priprav- ljenosti na igro (druga- če sta vedno nekam hitela). Zvonenje ob polnocnici je bilo krat-ko, a je prebujalo tišino zimske Ljubljane in če sem imel drugo jutro solo v dopoldanski izmeni, mi ni bilo nič težko oditi v ledeni mraz. In kakšno vese-lje je bilo, ko je odzvo-nilo konec zadnje sol-ske ure, drvel sem domov, morda zaradi strahu, da bo vse, posebej božično dreve-sce, izginilo, tako kot se je potem res zgodilo zmeraj tam okoli Svetih treh kraljev... Idealiziram? Morda. A benem sem hvaležen za ta doživetja, ki so samo moja.

Božič moje mlado-sti je bil razkosno ozvočen z angel-sko glasbo in zvone-njem, ki sta ga oče ali ded poiskala na starem Philipsovem radij-skem aparatu, božična glasba je prihajala med sumenjem in piska-njem, kakor se je rdeča črta pomikala po skali s skrivnostnimi napisi Hilversum Londra Bayreuth Roma Coogna... in ko je rdeča črta iskalec ujela kakšno posebno lepo božično glasbo, orgle in otroške zборе, zvo-nenje, glasbo, ki je pri-hajala iz neznanih ledenih daljav, ko je napolnila jedilnico, ki je disala po iglicah, smoli in kadilu, po pomarančah in potici, smo utihnili, se sedaj vidim, kako me iz mraka gledajo ljube-znive oči mojih dragih, oči živih in mrtvih, predvsem mrtvih, ded, babica, oče, vsi ste že odsli tja, kjer vam ves čas igra angelska glas-ba...

Nihče od doma cih me ni opo-zarjal, da v šoli ne smem govoriti o božicu. Pa sem vseeno molčal kot grob. Ne iz strahu, iz preprostega

Božič mojega odrascanja je postal znamenje odkri-tega, pa ceprav neja-snega upora temu, v cemer smo živeli. Da

GRGIČ

trgovina jestvin
trgovina oblačil
semena
bar

vošči vesel božič
in srečno novo leto

REPENTABOR - FERNETIČI 13

AVTOSALON

novi in rabljeni
avtomobili

GUŠTIN
Radko G.

mehanična delavnica
avtokaroserija
Opčine - Ul. Carsia 45
Tel./Fax 214522

Pekarna - Slaščičarna

Čok

Opčine - Narodna ul. 57
Tel. 213645

nudi dnevno sveže
domače pecivo
in vse vrste kruha

Kozmetika 90

OPCINE
Narodna ul. 118
Tel. 212061

Vošči vsem strankam
vesele praznike

optika
malalan

34016 opčine (ts)
tel. (040) 213957
proseška ulica 6

PODJETJE

Alojz Daneu

Prodaja GRADBENEGA MATERIALA - LESA
IZOLACIJSKEGA MATERIALA - ZELEZNINE IN DRUGO.

OPCINE - Proseška ulica 13 - Tel. 211044

pizzeria - bar - gostilna

»VETO«

DEBENJAK NADA in FABRIZI ERINO snc
ob torkih zaprto

Pec na drva

OPCINE - Proseška ulica 35 - Tel. (040) 211629

BUFFET - PIZZERIA

»da RINO«

KOSILA - VECERJE
PIZZE
OPOLDNE IN ZVEČER

OPCINE - Narodna ul. 65
Tel. 213821
ob nedeljah zaprto

draguljarna

ferluga

TRST
Ulica dell'Istria 14
Tel. 773961

Pekarna SOSIČ

Proseška ul. 10 - Opčine - Tel. 211043

vošči svojim odjemalcem vesel božič

TRGOVINA JESTVIN

ŠKABAR
Marta & Alenka

OPCINE
Narodna 42
Tel. 211026

TRGOVINA JESTVIN

DESPAR
Anita in Silverij Slavec

OPCINE
Narodna 63 - Tel. 212197

PAPIRNICA

VSE ZA VRTNARSTVO

OPCINE

Ul. S. Pellegrino 27 Tel. 213969

MIZARSKA DELAVNICA

Kralj Alfred

TREBČE 225
lesni izdelki, okna, vrata
pohištvo po naročilu

MIZARSKA
DELAVNICA

Dean Milkovič

* POHISTVO
* VRATA
* OKNA
* PO NAROCILU

GROPADA 126
Tel. (040) 226354

ELEKTRICNE
INSTALACIJE

Ambrožič Milan

ROJAN - Ul. Moreri 7
Tel. 414277

SLASČICARNA

Saint Honoré

Opčine - Proseška ul. 2
Tel. (040) 213055
ob nedeljah odprto od 9.00 do 13.00
zaprto ob ponedeljkih

Veseli božič

Celestino Danieli

GRADBENI MATERIAL

Najemnika P. Iskra Skerl in M. Skerl

OPCINE - Narodna ulica 77 - Tel. 213963

BAR

»KANARIN«

vošči vsem vesel božič

OPCINE - Narodna ul. 154 - Tel. 212147

BARVE

Furlan & Milič s.r.l.

STENSKA TAPETA

TOPLI PODI

OPCINE - Ul. Nazionale 160

Tel. (040) 212168

FARCO
FINE CHEMICALS

34132 TRST
Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 365424
Tlx: 461012 FARCO I
Fax (040) 363918

**PETROKEMIJA
KEMIJA
FARMACEVTIKA
KOZMETIKA**

Filiala v Gorici
Ul. Trieste 160
Tel. (0481) 20769

**BAR
CLAUDIO**

Berto in Giorgio

Ul. dell'Istria 4
TRST - Tel. 731334

vsem klientom
veseli božič
in srečno 1993

LONGINES Vetta
BREIL CERTINA

Trst - Campo S. Giacomo 3 - Tel. (040) 724218

PEKARNA

Verč Mario

Ul. XXX Ottobre 13
Ob koncu dejavnosti se
zahvaljuje svojim stal-
nim odjemalcem in jim
vošči veselo praznike

**Hill
SPORT**

Ul. Kette 2 - Bazovica
Tel. 226515

GOSTILNA Z VRTOM

MAHNIČ

Najemnik GUSTINI OLGA

BAZOVICA - Ul. Gruden 29 - Tel. 226429

Zaprto ob torkih

SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA

DESPAR VALMARKET

s. d. f.

BAZOVICA - Ul. Gruden 39 - Tel. 226128

JESTVINE

VIDALI

BANI 72
Tel. 211387

Godina

TRST

ULICA CARDUCCI 10
ULICA ORIANI 3

KEMIČNA ČISTILNICA

DOLINA 190

BAZOVICA - UL. GRUDEN

WILMA S. A. S.

IMPORT - EXPORT

DOLINA 190

Tel. (040) 228530 - 228012
Telex: 460142 WILMA I

FOTO

SEDMAK

PROSEK 131
Tel. 225394

Se priporoča

OBUTVE IN
USNJENA
GALANTERIJA

Kralj Alenka

PROSEK 111

DROGERIJA
PAPIRNICA
BIZUTERIJA
PARFUMERIJA

Marina Cibic

PROSEK 114
Tel. 225770

CVETLICARNA

NADJA

PROSEK 131
Tel. 225450

veseli božič
in srečno novo leto

PEKARNA
SLASČICARNA

**Adelajde
Martinuzzi**

PROSEK 138
Tel. 225257

CVETLICARNA

ADA

PROSEK 551

GOSTILNA

»LUXA«

domača kuhinja,
ribje specialitete

PROSEK 539

Tel. 225398

Trgovina čevljev

»SONJA«

PROSEK 6

**Pelliccerie
Alberti**

KRZNARSTVO

TRST - Ul. delle Torri
Tel. (040) 64703

**AGRARIA
MOCILNIK**

TRST - Ul. Udine 18 - Tel. 418878
NADOMESTNI DELI ZA VSE ZNAMKE
MOTORNH ZAG

ZELEZNINA

**Rebula
Bruno**

PROSEK 195

PEKARNA
IN SLASČICARNA

BUKAVEC

PROSEK 160
Tel. 225220

BAR - SLADOLED

POSLOVALNICA
TOTOALCIO
TOTIP
ENALOTTO

PROSEK 140
Tel. 225286

DRAGULJARNA
IN ZLATARNA

Cavallar

TRST
Ul. S. Lazzaro 15

Vošči
vsem svojim cenjenim strankam
vesele božične praznike
in srečno novo leto

TOBAKARNA IN
PRODAJALNA
CASOPISOV

SEDMAK

PROSEK 151

RIBARNICA

**Chiatti
Nicola**

PROSEK 1
Tel. 225225

KRZNARSTVO

**Pelliccerie
Cervo**

Trst - Drev. XX. september 16
(3. nad. - dvigalo) - Tel.: 370818

**PROSEK
162**

Tel. 225160

**Društvena gostilna
na Proseku**

Upravitelj Martin P. in Lilijana J.

PROSEK 280 - Tel. 225039
se priporoča cenjenim gostom

PRVOVRSTNE DOMACE
JEDI

IN DOMAČA VINA
LEPA DVORANA
PROSTOREN VRT
VSREDISCU VASI

ZAPRTO OB CETRTKIH

LA COMBUSTIBILE

DOMJO 38

Veseli božič
in srečno novo leto
voščita

družini Lovrencič in Cergol

hotel - restavracija

Furlan

vesel božič
in srečno novo leto

REPENTABOR
Tel. 327125

TRGOVINA CEVLJEV

Malalan

OPCINE - Narodna Ulica 28 - Tel. (040) 212136

TULLIO COBEZ

od 1902

darila - papirnica
igrače - posoda

Opčine - Narodna ul. 30
Tel. 211284

TABOR

domači mlečni proizvodi

Tel. 040/327092

Zadružna kraška mlekarna
vošči vesele božične praznike

ELEKTRO
GOSPODINJSKI
STROJI
RADIOAPARATI
AVTORADIO

NADOMESTNI DELI ZA AVTO - MOTOR - KOLO

BRUNDULA

34016 OPCINE
Narodna ulica 154 - Tel. (040) 211022

GOSTILNA

»PRI POŠTI«
»ALLA POSTA«

Specialitete: meso, ribe, divjačina
ZAPRTO OB TORKIH
UI.GRUDEN 56 - Tel. 226125 BAZOVICA

BAR

»ALEX«

BAZOVICA
Ul. Gruden 62

pohištvo

Lanza

ob izhodu iz predora
na avtocesti pri Proseku

Telefon 225498 - TRST

TRGOVINA JESTVIN

Guštin Marjan

Tel. 327121

REPENTABOR 43

GRADBENI - IZOLACIJSKI MATERIAL
ZELEZNINA IN LES

USSAI

Križ 9/a - Tel. 220368

RESTAVRACIJA

Lanaro Volnik

prostorna dvorana
za svečane
priložnosti

REPEN 151

Tel. 327349

GOSTILNA

BATIČ

REPNIČ 3 - Tel. 329178

HOTEL -
RESTAVRACIJA
PIZZERIA,
TOBAKARNA

MILIČ

BRISCIKI Tel. 327330

POOBLASČENA
AVTOMEHANIČNA DELAVNICA

»ENZO«

OPCINE
Bazoviška ul. 60 - Tel. 214618

TRGOVINA
JESTVIN

Rebula

SALEZ 60
Tel. 229154

Društvena gostilna

Gabrovec

Najemnici SAVINA IN ANA

želita vesele božične praznike

Tel. 229168

DESPAR service

Maida

vošči vesele praznike

KRIŽ 135 Tel. 220717

Pertot

- podloge
- drobnarije
- velika izbira
blaga
- oblačila
- oprema

TRST

Ul. Ginnastica 22

Tel. 371648

geocem

s. n. c.

SPLOŠNA GRADBENA DELA

NOTRANJA IN ZUNANJA
POPRAVILA

PRODAJA RAZNIH MATERIALOV
IN GORIV

Križ 470/b - Tel. 220755-220779

ADRIA OIL

S.R.L.

TRST - Ul. Lavatoio 4

Tel. (040) 364118

Fax (040) 638099

Telex 460689

Zastopnik podjetja

INA ZAGREB v Italiji

- petrokemija
- kemija
- rezervni deli

ZALOGA VINA- IMPORT EXPORT

KURET MIRAN

Drevored Ippodromo 2/2 - Tel. 396502

Uvaža istrska vina in kraški teran

SAMOPOSTREZNA TRGOVINA JESTVIN

Kukanja

NABREŽINA 106/B - Tel. 200172

TRGOVINA

Kosmina Sergij

TV, radio, gospodinjski stroji
in radioregistratorji
Trgovina je član "ECO ITALIA"

NABREŽINA CENTER - TEL. 200123

GOSTILNA

GRILANC

Najemnik BASTIANCICH LIDIA

SALEZ 59 - Tel. 229113

obdelava
marmorja

Caharija s.n.c.

Nabrežina

Kamnolomi 35/C
Tel. (040) 200115

KAMNOSESKO
PODJETJE

Zidarič

SEMPOLAJ 4/B

vošči vesel
božič in
srečno
novo leto

Gostilna

GRUDEN

Tipična kraška kuhinja

Sempolaj 49 Tel. (040) 200151

zaprto ob ponedeljkih

Trgovina jestvin

Sempolaj 49

GRUDEN

Tel. (040) 200151

AVTOKAROSERIJA

Švara S. & Masten S.

Nabrežina Kamnolomi 69

Tel. 200654, 299768

ZELEZNINA

Rožica Terčon-Pertot

NABREŽINA 124

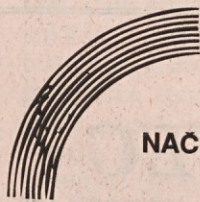
Tel. 200122

POHIŠTVO

PUPIS

IN SESLJAN

POHIŠTVO

ARCOBALENO
DEVIN

NACRTOVANJE INTERIERA
PO MERI

IZBIRA MODERNEGA, STILNEGA
IN RUSTIKALNEGA POHIŠTVA

TRGOVINA
OTROSKIH OBLACIL
IN SPODNJEGA
PERILA

Aleksandra

NABREŽINA 143

TRGOVINA
JESTVIN

Marušič

SALEZ 20
TEL. 229125

TAC

s.n.c.

Terčon A. in Clarici A.

gradbeni
material

SESLJAN 27/A - TEL. (040) 299259

MEHANIČNA
DELAVNICA

VODOPIVEC

ZGONIK 50/A - Tel. 229122

CVETLIČARNA MIKI

sveže cvetje
poročni okraski
cvetlični okrasji za
vse priložnosti

Nabrežina - Trg sv. Roka
Tel. (040) 200286

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Pertot Ivana

NABREŽINA 106/4 - Tel. (040) 200055

Želimo vesele praznike

TEKOČA
GORIVA
ZA
OGREVANJE
VAM
DOSTAVIMO
NA DOM

TRST - Domjo 145 - Tel. 817395 - 824400

- PLINSKO
OLJE ZA
OGREVANJE
- MAZIVNA
OLJA
ZA VSE
VRSTE
MOTORJEV
- Prodaja
na debelo
in na drobno

TECNOMARMI SNC

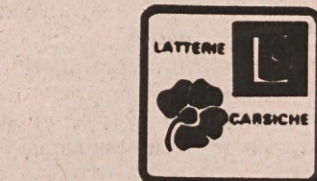
Obdelava
marmorja in
granita

NABREŽINA
Cesta
za telovadnico 11/B
Tel. (040) 200130

TALNE IN
STENKE
KERAMIČNE
PLOŠČICE
SANITARIE

Nabrežina
Kamnolomi 35/c
Telefon in fax
(040) 200371

Vesele praznike vam voščijo

latterie carsiche s.p.a kraške mlekarne

DEVIN 5/f - TRST Tel. (040) 208208 - 208247

ISABEL THOMSON, STOCKHOLM

zarnico. Zato so domovi v tem letnem času resnično domačni, saj se ljudje zelo potrudijo, da so njihova zavetja pred mrazom kar najbolj prijetna.

Kaj se je zgodilo z vsem tistim snegom, ki se ga spominjam iz otroških let? Takrat smo večino časa preživeli v parku, postavljali snežene možice in se neudolno sankali po mokrih ritkah. Očetje so bili zaposleni z nakupovanjem božičnih dreves. Prodajal jih je možak, ki je v svojem plašču iz ovčje kože in z rusko kucmo na glavi ves dan cepetal od mraza. Vedno smo se čudili, kako zdrži, saj temperatura ni presegla -5 stopinj Celzija. Mame so v kuhinjah kuhale karamelo (*knäck*), pekle ingverjeve piskote (*pepparkakor*) in se trudile ustvariti božično vzdušje (*julstämning*). Če zdaj hocete zasneženi Božic, morate bolj na sever.

Vreme se je v zadnjih letih vsekakor spremenilo. Z dvema ali tremi izjemami v

(Vesel Božic). Vrata stanovanj in hiš so okrašena z venčki, zvončki, trakovi, okna razsvetljujejo (električne) svečke, postavljene v narobe obrnjeni V...

Izložbe trgovin tekmujejo, katera bo pritegnila poglede poželjivih, neizprosnih, razvajenih in zahtevnih sedemdesetstletnikov. Ulični plakati z Naomi Campbell v (menda) seksi spodnjem perilu Hennes in Mauritz pa pritegnejo poglede samo nekoliko starejših otrok.

V knjigah Astrid Lindgren so med božičnimi darili pogosto lepo spletene rokavice, nogavice ali pulover za otroke, nova pipa za očeta in predpasnik za mamo. Ta darila so navadno zavita v rjav papir, zapечатena z rdečim pečatnim voskom in opremljena z otročji pesmicami dvomljivih rim. Čeprav je tovrstni papir spet v modi, je vsebina zavojev danes povsem drugačna. Video in računalniške igrice, zelve Ninja, stereo naprave, gorska kolesa in podobna draga darila so, svedski recesiji navkljub, danes edina sprejemljiva. Ko sem že omenila recesijo, moram povedati, da so letošnji Božic zasenčila dnevna poročila o vse večjem številu brezposelnih, vse manjši kupni moči, ki jo je povzročila devalvacija svedske krone, in pesimistične napovedi za prihodnost.

V zraku je cutiti nekaj apokaliptičnega, občutek, da Božic letos ne bo tako zabaven kot nekoč - dnevi varnega blagostanja Svedske se menda bližajo koncu in caka nas negotova prihodnost. Stvari se pač spreminjajo.

Ko sem zadnjič gledala televizijo, sem se na glas smejala nečemu, kar sem si pozneje razložila kot poskus »integracije«. Trinajsti december je dan sv. Lucije, ki je pri nas pomemben predbožični praznik. V bistvu ima isto vlogo kot Božic: razsvetliti temo. Čeprav je Svedska protestantska dežela, ki navadno ne praznuje svetnikov, je povzdignila sv. Lucijo, slepo Siciljanko, ki je, paradoksalno in iz meni še vedno neznanih razlogov, postala svetnica svetlobe. Mislim, da zato, ker je bila mučenica in so ji iztaknili oči.

Na ta dan se otroci v soli oblečejo v bele obleke, okoli pasu pa si ovijejo rdeč

trak, ki simbolizira kri. Deklice nosijo v laseh srebrne ali zlate girlande, dečki pa imajo na glavah stožcaste kape. Oboji nosijo carobne palice z zvezdicami in goreče svečke. Tako oblečeni hodijo v procesiji, prepevajo božične pesmi, majhni dečki, oblečeni v skratke (*tomtar*), pa tekajo naokrog in delijo zafranove kruhke (*lusse-katter*), *pepparkakor* in kavo. Na celu procesije stopa svetlolasa svedsko dekle, ki po svojem videzu spominja

na božanstva iz pravljic. Na glavi nosi krono z gorečimi in cisto ta pravimi svečkami. Spominjam se goreče tekmovalnosti med svetlolasimi in postavnimi sosolkami in kasnejše zavisti, ki smo jo deklice občutile do izvoljene sosolke. Spominjam se tudi, kako so mi zagoreli v cop

speti lasje, ker je deklica za mano nepazljivo mahala s svojo svečko.

Ob starih zjutraj (nikoli mi ni bilo jasno zakaj) obišče Lucijina procesija solske učitelje na njihovih domovih, domove za stare in bolnišnice. Tisti, ki se ne pridružijo procesiji, vso noč popivajo, potem pa gredo in nekoliko »vandalizirajo« po solskih prostorih.

Zdaj pa se zdi, da je celo ta tradicija dojemljiva za spre-

tipično svedskega videza (svetli lasje in modre oči), edina svetlolasa oseba pa je preprosto morala biti finskega porekla.

Najprej sem pomislila, da je zdaj podoba Lucijine procesije blizu resničnosti, saj je morala biti prava sv. Lucija kot Siciljanka vsekakor temnolasa. V naslednjem trenutku me je presinilo, da ta skupinica otrok predstavlja današnjo svedsko družbo. Seveda ne verjamem, da so jih

izbrali namenoma in premišljeno, vendar me ta misel zabava. Kakorkoli, temnolasa Lucija je razburila mene in moje prijateljice, pa ne iz pretrane skrbi za tradicijo, temveč iz preprostega dejstva, da je svetlolasa Lucija zakoreninjena globoko v naši kolektivni zavesti.

Bajte se *lutfiska*! Verjetno je to najstarejša in najbolj čudna navada praznovanja Božica. Če jo kupiš v trgovini, je videti kot velik, ploščat in posušen kos pergamenta, čeprav na žalost ni tako trdna kot pergament, ki bi bil vsekakor prijetno presenečenje glede na tisto, kar se znajde na tvojem krožniku. Navadno uporabijo tipično severnasko vrsto ribe, ki se imenuje *ling*, in jo namočijo v koncentrirano raztopino natrijevega hidroksida (ki menda odurno smrdi) in jo potem posušijo. Ker je posušena, jo je potrebno doma najprej namočiti (pri čemer spet neznosno smrdi) in nato skuhati. Postrežejo jo z »belo omako«, krompirjem (spet!) in grahamom.

Vsem, ki se *lutfisku* ne bi mogli izogniti, svetujem, da ga posteno prelivate z omako, posolite in popopravite. Medtem ko zelatinasta mesanica nekontrolirano polzi po vašem grlu navzdol (in mogoče kasneje tudi navzgor), mislite na kaj bolj prijetnega.

Mnogo okusnejša od te ribe pa je *mumma*, ki ni deodorant, ampak alkoholna pijača, mešanica

Aha! Zdaj pa se malo o hrani. Tradicionalne božične dobrote si Svedi privosčijo že 24. decembra (in ne petindvajsetega, kot je navadi v večini katoliških dežel), pričakujejo pa jih z mešanico veselja in groze. Božične jedi imajo svoje korenine v srednjem veku, morda celo prej. Pravzaprav svedski izraz za Božic, *jul*, izvira iz poganskih časov, ko je označeval dvanajstnevno praznovanje ob približno istem času.

Ko je bila Svedska se pretežno ruralna, so vsako leto ob tem času zrtvovali prasica in od takrat je *julshinka* (božična sunka) najpomembnejši sestavni del božičnega praznovanja. In tudi zelo okusen, če le meso ni preveč suho. Ljudje navadno kupijo kos prasica in ga skuhamo s kožo vred. Sunko pa lahko kupiš tudi že pripravljeno. Postrežejo jo s krompirjem, zelenjavo in sladko gorčico. Za predjed jedo Svedi *sillsallad*, solato s slanikom in rdečim zeljem. To sicer okusno jed potem uničijo z ogabno *lutfisk* (kar v dobesednem prevodu pomeni naslonjena riba).

Bajte se *lutfiska*! Verjetno je to najstarejša in najbolj čudna navada praznovanja Božica. Če jo kupiš v trgovini, je videti kot velik, ploščat in posušen kos pergamenta, čeprav na žalost ni tako trdna kot pergament, ki bi bil vsekakor prijetno presenečenje glede na tisto, kar se znajde na tvojem krožniku. Navadno uporabijo tipično severnasko vrsto ribe, ki se imenuje *ling*, in jo namočijo v koncentrirano raztopino natrijevega hidroksida (ki menda odurno smrdi) in jo potem posušijo. Ker je posušena, jo je potrebno doma najprej namočiti (pri čemer spet neznosno smrdi) in nato skuhati. Postrežejo jo z »belo omako«, krompirjem (spet!) in grahamom.

Mnogo okusnejša od te ribe pa je *mumma*, ki ni deodorant, ampak alkoholna pijača, mešanica

temnega piva in porta, sladka, vendar osvežujoča. Ko smo že pri alkoholu, naj omenim se *glögg*, svedski grog. Postrežejo ga z rozinami in mandlji, ki potonejo na dno kozarca. Ta pijača je zelo popularna in v navado so presle celo posebne zabave *glögg*.

Božično kosilo se na Svedskem zaključuje z *risgrynsgröt*, rizevo kaso s cimetom in mlekom. In to je to. Ob treh popoldne vsi vključijo televizorje in gledajo *Kalle Ankas julafton* (Božični večer Donalda DUCKA). To je uro trajajoča kompilacija odlomkov filmov Walta Disneya, v glavnem tistih z božično tematiko. Ta

Morda ponekod se vedno prirejajo takšne zabave, najverjetneje v

program je na sporedu, odkar pomnim. Postal je del svedskega praznovanja Božica in pred leti so gledalci dvignili nemalo hrupa, ko so ga hoteli ukiniti.

Mogoče je tale opis Božica na Svedskem razočal tiste, ki se vedno sanjarijo o crosbyjevskem Božicu. Vendar je celo v pesmi Sanjam o belem Božicu Binga Crosbyja zaznati nostalgijo in na televiziji.

podezelskem delu Svedske. V glavnem pa tudi v tem severnem predelu Evrope ni bistveno drugače kot v drugih Zahodnih deželah: Božic v glavnem nastopa v izložbah trgovin in na televiziji.

Brez dvoma bodo letos najbolj slavnostno razpoloženi lastniki trgovin, ki bodo iz praznovanja Božica potegnili neslutene dobičke.

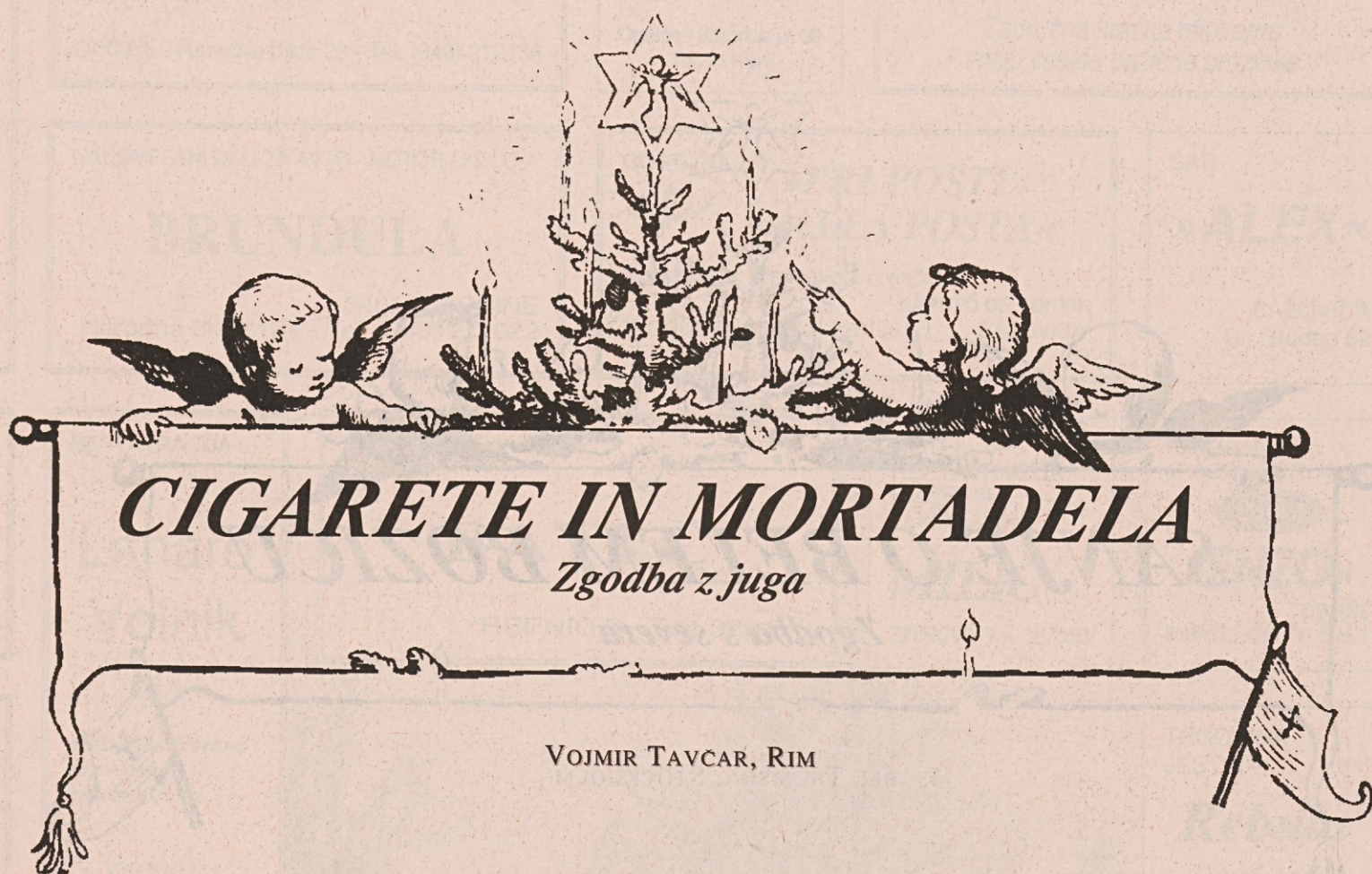
prazniki, pogled uide čez računalniški ekran, skozi okno mojega stanovanja v Stockholmu po ulici navzdol, se ne morem spomniti ničesar bolj mrakobnega.

December je za ta del zemeljske krogle precej trd in neizprosni mesec, saj se zdani sele ob desetih, noč pa pada že okoli treh. Ostanek dneva nas teži turobna in težka mrakoba. Na srečo nas razvaja več kot potrebna ulična razsvetljava, vendar postanejo motni in cemerni zarki svetilk kaj kmalu utrujajoči. Kot bi bili sobne rastline, ki nikoli ne ugledajo sonca in jih dobronamerni oblikovalec prostora postavi pod močno halogensko

80. letih je Božic na južnem delu Svedske »zelen«, čeprav na žalost ne v ekološkem smislu. Ljudje za zelen Božic krivijo ozonsko luknjo in onesnaževanje, pogosto omenjajo tudi črno-bilo sevanje, ki je, zelzni zavesei navkljub, prizadelo tudi te kraje. Kakorkoli že, snežinke bi vsekakor razvedrile ljudi in mestom vdihnile svetlost.

Temačnost, ki se začne že novembra, v mestih preganjajo z mislimi na prihajajoča božična praznovanja. Ulice, rezervirane za pesce, so v Stockholmu in drugih mestih, kjer si to lahko privosčijo, okrašene z veselimi svetilkojčimi se napisi *God Jul*

VOJMR TAVCAR, RIM

proslavimo to srečanje v imenu Lepega.

Vabilo je bilo privlačno, saj med drugim obljublja »sprehod med prizori srednjeveškega in baročnega Rima v spremstvu najpomembnejših Poetovih verzov«. Resnica je manj sarmantna od napovedi: jedkanice se največkrat slabo vidijo, Shelleyevi verzi so nečitljivi, ob izlozbi se zaustavljajo obiskovalci, vendar si bolj ogledujejo blago kot dodatni kulturni posladek.

edini obcasno zavijejo v trgovine. Toda ob bogastvu, ki se sicer manj bohota kot v prejšnjih letih, je tudi veliko znamenj revščine. Priletnih in manj priletnih, ki stegujejo roko in prosijo vbojajme, cigank in cigankov, ki jim je obiskano mestno središče »delovno mesto«, kjer lahko marsikaj izmaknejo iz žepov nepozornih nakupovalcev. In ko luči ugasnejo, ko se ulice izpraznijo, se marsikateri vhod v trgovino spremeni v zacasno prenočišče za reveža, ki prespi ovit v cunje in kartone v tem bornem, podnevi razkošnem, ponoči pa mrzlem zavetišču.

Ta kričeca nasprotja so v Rimu opazna že vrsto let, ob praznikih pa so posebej vnebovpijoča. Toda ob teh »gubah« so se letos pojavile se nove. Tu pa tam so se tudi na te ulice, tudi v te izlozbe prikradli oglasi z napovedjo razprodaj. Ne pri Armaniju ali Valentinu, ampak v trgovinah, ki so le za eno ali dve stopnički nize. Zob krize je dovolj hud, da morajo trgovci v realizacijo že pred prazniki, dober poldrugi mesec pred običajnim casom razprodaj.

In to, na kar lepaki lo razprodajah samo namigujejo, se bolj jasno kaže v hladnih statističnih številkah. Prodaja oblačil je po podatkih rimskih trgovcev v teh dneh padla za 20 odstotkov, prodaja nakita za približno 30 odstotkov, prodava

ja igrač za 20 odstotkov. 150 milijard lir, ki jih je davčni vijak odpihnil iz trinajstih plač Rimljanov, ima svoje posledice.

Samo prodaja zivil je na lanskolletni ravni. Toda ta podatek po svoje zavaja. Količina nakupljenih zivil ni upadla, a kako-

drinjata salama in mortadela. Pa tudi slasice ne gredo več tako v promet: mandorlati, panetoni, potice ostajajo na policah, ker ljudje kupujejo moko, jajca in sladkor, kar je očitno znamenje, da bodo gospodinje za praznike spet pekle same. In včasih ne pomaga niti znizanje

zaenkrat konec.

In pri srednjem sloju je konec tudi dirke za darili, saj zob krize ne prizade ne najbolj premožnih. Umeten ali pristen nakit? Pero ali kemični svincnik s podpisom znanega kreatorja? Osebnadarila? Kravata? Kaze, da se jim Rimljani zaenkrat odpoveduje-

ve. In za enega potrošnikom ni dala navdih kriza, pač pa nekajtedenska stavka uslužbencev državnega monopola, ki oskrbujejo tobakarne s cigaretami. Ze nekaj tednov je zavojček cigaret v Rimu dragoceno in zelo iskano blago, izlozbe tobačnih trgovin pa zalostno prazne. Skoraj na vseh se je pojavilo obvestilo, da zaradi stavke cigaret ni, marsikje pa so že prodali tudi zalogo cigar in tobaka za pipe. In tudi dejstvo, da je dolžnosti stavkajočih zaenkrat prevzela finančna straža, ni prispevalo k izboljšanju položaja. Cigarete so se naprej redkosti.

Odtod marsikomu navdih, da bi ocetu ali mozu kadilcu, zeni ali družici, ki se vdaja opoju tobaka, osladil Božič z dobrim paketom Marlboro ali Winstona. In začel se je lov, iskanje, nakupovanje zavojčka tu, zavojčka tam, da bi le sestavili predpisanih deset paketov za lep, dišec, omamen paket. »Boli kot sami kadilci,« vedo povedati rimski pa tudi milanski prodajalci, »nas v teh dneh oblegajo otroci in sorodniki, ki bi radi polepsali Božič svojim dragim z opojem cigarete«. In pri tem zalostno dodajajo, da ob taki »susi« zal ne morejo zadovoljiti povpraševanja.

Toda Italijani, posebej pa Rimljani, niso ljudje, ki bi se ob težavah vdali kar tako. Če na uradnem tržišču nečesa ni,

obstaja se vedno možnost črne borze, kjer pa je seveda cena cigaret, po zakonu ponudbe in povpraševanja, ustrezno narasla. Od 60 do 80 tisoč lir je treba v teh dneh na boljšem trgu Porta Portese ali na železniski postaji Termini odsteti za paket. A kaj zato, učinek je nedvomno zagotovljen, ker bodo cigarete vzradostile kadilca, za tak denar pa tudi dovolj privlačnega in originalnega darila človek ne bi dobil.

To je bila očitno tudi misel uprave znane avtomobilske tovarne Ferrari, ki je uslužbencem hotela nekoliko pokaditi in jim osladiti grenak prižigek dopolnilne blagajne s tem, da je namesto že klasičnega panetona uslužbencem za Božič podarila paket dišecih marlborkov. Pa ni dosegla svojega cilja, ker so uslužbenci odkrili, da je tudi tej delitvi botrovala diskriminacija. Delavcem le polovica paketa, vodilnemu kadru pa kar petnajst zavojčkov.

Priprave na Božič so v Rimu v teh tednih predvsem v znamenju tarnanja, fotografije zalostnih in brezdelnih Božičkov polnijo strani časopisov kot simbol krize potrošniške družbe. Podatki o recesiji, narascajoci brezposelnosti, vse večjih težavah podjetij prilivajo dodatne grenčice. A tudi v takih razmerah marsikdo ohranja smisel za humor in ironijo.

Take sorte človeka sta nedvomno novinarja Mimmo Cordopatri in Giovanni Serritelli, ki sta znala vnovčiti podkupninski skandal v Italiji tako, da sta ponudila tržišču igro Tangentopoli. Za Božič pa sta si omislila posebne jaslice, v katerih sta vloga novorojenega

Jezusčka zaupala predsedniku republike Oscarju Luigiju Scalfaru, Matere božje pa predsedniku vlade Amatu.

Jaslice, ki naj bi ironično ponazarjale letošnje italijansko politično dogajanje, sta Cordopatri in Serritelli predstavila pred nekaj dnevi v Neaplju v stari kavarni Gambrinus. V tej svoji predstavi italijanskega Božiča sta vlogo sv. Jožefa zaupala samemu radikalcu Marcu Pannellu, na »sveto družinico«, ki se stiska v obnovljenem hlevu, pa pazita angelčka Forlani in Andreotti. Trije kralji imajo poteze tajnika DSL Achilleja Occhetto, voditelja Mreže Leoluca Orlando in socialdemokratskega tajnika Vizzinija, medtem ko je socialistični tajnik Bettino Craxi upodobljen v potezah temnopoltega

zlobneza, ki ga »vojščaka« Bossi in Miglio izganjata iz Severne Italije na Jug.

Nad vsemi bdi dobri pastir s potezami milanskega sodnika Di Pietra, ki v tej predstavi ne spii, ampak s pozornim pogledom opazuje, kako se veletok bankovcev vali iz Milana v Rim, odtod pa odcurlja proti Jugu na pol suh tolmuncek kovancev, pomešan z odpadki.

V trgovinskih izlozbah v Ulici Borgognona v Rimu je v teh dneh med oblekami in čevlji, med prsuti in kavjarjem, med ogrlicami in darili opaziti tudi jedkanice s prizori iz starega Rima in obrabljene in dragocene knjige z verzi romantičnega poeta Percyja B. Shelleya. Razstavo sta skupaj z združenjem trgovcev osrednje rimske ulice, ene najznamenitejših v Rimu, urednicila odbor za turizem dežele Lazio in kulturno združenje Odprta družba.

Zamisel in postavitev razstave temeljita na prepričanju, da je treba dati zgodovinskemu mestnemu jedru novo kulturno vsebino in ga približati občanom z usklajenim naporom kulturnih delavcev in trgovcev. Obenem pa je to nekoliko drugačen, kulturno privlačnejši način praznovanja Božiča in Novega leta. In ulica Borgognona, kjer imajo svoje trgovine vsi uveljavljeni mojstri italijanske mode, je nedvomno med najprimernejšimi, »da

look

S. r. l.

SPEDICIJA IN MEDNARODNI PREVOZI

34170 GORICA - Ul. Cravos 27
Tel. (0481) 531191 - 3 linije r.a. - Fax 532655

TOMAUTO

Stanko Tomažič

ZASTOPSTVO ROVER LAND ROVER

GORICA - Ul. Nizza 15 - Tel. (0481) 533923
TRZIC - Drevoed Verdi 42 - Tel. (0481) 40148

PROIZVODNJA INSTALACIJA KLEPARSTVO

Mučič Mario

GORICA - STANDREZ - Ul. A. Gregorčič 20/2 -
Tel. (0481) 21828

ZLEBOVI - CEVI - STREŠNA OKNA
STRESNI ZRACNIKI IZ POCINKANE PLOČEVINE

europaper

- ♦ proizvodnja
- ♦ trgovina
- ♦ oprema in repromateriali za papirno, predelovalno in grafično industrijo

34170 GORICA Tel. (0481) 20985 - 21975
Ul. dell'Industria 6 Telex 461156 PAPER I
Telefax (0481) 21117

PEKARNA
IN SLASCICARNA

VIATORI

GORICA
Ul. Duca d'Aosta 154
Tel. 531645

TRGOVINA
CEVLJEV

»ALPINA«

GORICA
Korzo Verdi 78
Tel. 531517

TRGOVINA OBUITVE

ČOTAR

GORICA - RASTEL 72 - TEL. (0481) 533667

TVRDKA

Nardin Vojko

Zastopnik za Gorisko:
RADENSKA - ROGASKA - PIVO UNION IN FORST
GORICA - STANDREZ - Ul. del Carso 67 - Tel. 21065

TELEFAX
Popolna izbira
tudi za
navaden papir

RICOH

KOPIRNI
STROJI
vedno
zanesljivi

PISARNISKI
STROJI

AEG
OLYMPIA

TEKNOMEK

GORICA
Korzo Italia 76
Tel. (0481) 81032
Fax (0481) 81032

FOTO

Medeot Silvio

Korzo Verdi 87 - Gorica - Tel. (0481) 533297

fotografije za osebne dokumente,
razvijanje c/b in barvnih filmov, fotografski material

IMPORT - EXPORT

tekno progres

s.r.l.

- Zaščitna sredstva za poljedelstvo
- Kemikalije in bazna kemija
- Tehnična svetovalska služba
- Industrijski inženiring

Sedež: GORICA - Ul. Crispi 2
Tel. (0481) 531600 - Telex 460655 - Telefax (0481) 530008
Filiala: TRST - Ul. Aleardi 1

KAVARNA

Roman Bar

GORICA
Ulica Roma 2

Računalniki stereo HI-FI naprave vseh znamk
elektrogospodinjski stroji - TV

Jožef Kerševani

import export
novi prostori: Ul. Rossini 7/A

GORICA
Tel. 531643

URARNA
ZLATARNA

Bratina

TRZIC
Corso del Popolo 28
Tel. 410674

Veseli božič

Foto Mario Magana

imsa

UVOZ - IZVOZ
ZASTOPSTVA

34070 SOVODNJE (GO) - CASE SPARSE 78
Tel. (0481) 521383
Telex 460639 IMSAGO I - Fax (0481) 521388

- STEKLO ZA GRADENISTVO
IN POHISTVO:
float, refleksno, ornamentalno, izolacijsko,
kaljeno, ogledala itd.
- STROJI IN ORODJE ZA STEKLARJE
- LASTNA PROIZVODNJA:
izolacijska stekla, silikonska tesnila

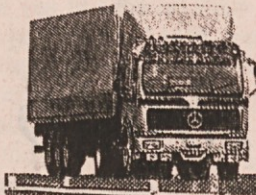
La Goriziana

s.r.l.

SPEDICIJA IN MEDNARODNI PREVOZI

Sedež in uprava:
Ul. Duca d'Aosta 180 - 340170 GORICA
Tel. (0481) 520660 - 520655

Operativni urad:
MMP STANDREZ
Tel. (0481) 22351/2/3/4/5
Telex 460107 LAGORI I
Fax (0481) 520117

TRGOVINA
JESTVIN

Brisko

GORICA
Trg Medaglie d'Oro 12
Tel. 531550

Knjigarna in papirnica

GISS

Ul. Arcivescovado 15
Tel. 531594
GORICA

LEKARNA PRI JEZERU

DOBERDOB - Tel. (0481) 78300

Drogerija - Agrarija
Semenarna

Ferletič Marija

Ul. mučenikov svobode 3
Tel. (0481) 78072 - Doberdob

kolesa in
nadomestni deli

E. ČUK

Lastnika: Cefarin in Saksida
GORICA
Trg Cavour 9 - Tel. 535019

AGOREST

s.r.l.

IMPORT - EXPORT

GORICA
Ul. Sv. Mihaela 334
Tel. (0481) 21711/12
Fax (0481) 20719
Telex 460690 AF GO I

Marzoli & Nanut

UVOZNIK
RADENSKA TRI SRCA
IN PIVA UNION

IMPORT - EXPORT

Radenska

Ul. Trivignano 13
Tel. (0481) 21945
Fax (0481) 22260
Telex 461178 NANUT I
34170 GORICA

GOSTILNA

»PRI SRNJAKU« »AL CAPRIOLO«

DOL - Tel. 78114

gostilna

»Pri Drejšetu«

DOBERDOB
Tržaška ul. 6
Tel. (0481) 78320

l'Agraria

Sergij Zavadlav

*
semena, sadike in
vsi pripomočki za
vrtnarstvo

*
krma in oprema za
domače živali

GORICA
Ul. Trieste 18
Tel. (0481) 520898

PRIMI

S.p.A.

ŠPEDICIJA
IN
MEDNARODNI PREVOZI

Ul. III. Armata 165
34170 GORICA

Telefon (0481) 20111 - 521673
Fax (0481) 520703 - Telex 460694

od leta 1932

barvni fotografski
laboratorij

Altran

Tvoje barvne fotografije
v tridesetih minutah

GORICA

Korzo Italia 41 - Tel. (0481) 533124

Vsem
oglaševalcem
vesele praznike

TRST
Ul. dei Montecchi 6
III. nadstropje.
Oglasna agencija Primor-
skega dnevnika Republike
in izdaj ZIT

gradbeno podjetje

Krašček

SOVODNJE OB SOCI

vam vošči vesel božič

A. MLAKAR s.r.l. import export

Servisna delavnica OM
za popravilo diesel motorjev

GORICA - Ul. Terza Armata 105
Tel. (0481) 20425 - Telex 460484

so. be. ma. s. n. c.

IMPORT - EXPORT

GORICA - Travnik 6 - Tel. (0481) 31034 - 33490
Telex 460330 Sobema I

SKLADIŠČA IN PISARNE - Ul. Case sparse 77
Sovodnje ob Soči (GO)
Tel. (0481) 21213 - 20895
Telex 461207 Sobema I
Telefax 20969

Filiala: Štivan 3/c - Tel. (040) 208798

TEHNIČNI STUDIO

geom POLETTI G.
in BUIATTI A.

RONKE
Ul. Dante 29
Tel. (0481) 777439

ZLATARNA
in URARNA

Šuligoj

GORICA
Ul. Carducci 49
Tel. 535657

GLOBTRADE italiana S.p.a.

Export - Import

SEDEŽ:
34170 GORICA - Largo Culliat 11 - Tel. (0481) 5941
Telex 460555 GLOBTR I - Telefax (0481) 594220

FILIALA:
MILAN - Foro Bonaparte 76
Telefon (02) 31640 - 33214

Vesele božične praznike
vam želijo

GOSTILNA

GUŠTIN

zeli vsem vesel božič
in srečno novo leto

ZGONIK 3/4
Tel. 229123

Kulturne, športne in politične organizacije
vam želijo

vesele praznike

DANEV

PRAZNJENJE GREZNIC
IN CISTILNIH NAPRAV

CISCENJE ODOČNIH KANALOV
Z VODNIM PRITISKOM

VZDRŽEVANJA IN POPRAVILA
CISTILNIH NAPRAV

OPCINE - TRST - Ul. dei Cardì 3/1
Tel. (040) 211336 - 213592
Fax (040) 214802

Koimpex s.r.l.

Oprema in stroji za lesno industrijo

34016 OPCINE (Trst) - Narodna ul. 51
Telefon (040) 211424 - 213992
Telex 460250 KOIMPEX I
Telefax (040) 212255

RESTAVRACIJA

»Pod Tabrom«

COL (Repentabor) št. 8
Tel. 327120

PODJETJE

BIZJAK

prevozi - izkopi

vošči vsem vesel božič
in srečno novo leto

COL 10
Tel. 327149

GOSTILNA

Škabar

Najemnica Milena Zagar

Repen 70
Tel. 327117

»Božični čas odpira naša srca,
strahote vojne,
nasilja in lakote pa nas nagovarjajo,
naj novem letu 1993
zastavimo svoje sile za uresničevanje pristnih
človeških odnosov, sožitja, enakopravnosti
in solidarnosti med nami in v svetu.

Slovenska skupnost
v deželi Furlaniji - Julijski krajini

Vesele
božične praznike
in srečno novo leto
zeli svojim članom,
prijateljem
in simpatizerjem

ŠZ BOR

ŠZ Sloga

zeli
vsem svojim atletom,
članom in podpornikom
veliko sreče in zdravja
ter uspehov
v letu 1993

IMPORT - EXPORT

MESNICA

Albin Bak

PADRIČE 116
Tel. 226184

ZELEZNINA
IN DROGERIJA

TERČON

SESJAN 27/A
Tel. 299220

PEKARNA
SLASČICARNA

Peric

KRIZ 35

Restavracija - Hotel »PESEK«
PESEK 69 (Trst) - Telefon (040) 226294

Velika dvorana za:

- poroke
- poslovna kosila
- slavnosti
- prenočišče
- vrt

Parkirni prostor

Vsem svojim članom
in prijateljem
zeli vesel božič in
srečno novo leto

**DRUŠTVO
SLOVENSKE
UPOKOJENCEV
V TRSTU**

PLAVALNI KLUB

BOR

vošči vesele praznike in srečno novo leto
vsem članom in prijateljem.

miro minelli

RAZSVETLJAVNA
IN RAZNOVRSTNA
DARILA

TRST - Trg Goldoni 8
Tel. 775538

Visual
OPTICA

VASA OPTIKA
ZA
VASE OČI

TRST
Ul. delle Torri 1/c
Tel. 631635

GOSTILNA
Z RIBJIMI SPECIALITETAMI

»Boutique del pesce«

KONTOVEL 97
Tel. 225390

TRGOVINA JESTVIN

**Radovich
Davorin**

NABREZINA
Kamnolomi 78/a
Tel. 200154

SKD Slavec

Ricmanje - Log

vošči svojim odbornikom, pevcem združenega mešanega
pevskega zbora SLAVEC/SLOVENEK, dramski skupini in
članom

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in veliko uspehov v letu 1993

SK DEVIN

zeli
vsem članom,
prijateljem
in podpornikom društva
veselo božično
praznovanje

FOTO VIDEO

EGON

TRST
Ul. Oriani 2
Tel. 766649

GOSTILNA

»La Stalletta«

TRST
Ul. Giuliani 36
Tel. 764543

Vesel božič in
srečno novo leto
vsem članom,
atletom
in simpatizerjem zeli

ŠD Kontovel

SKD in ŠD Primorec

voščita vsem odbornikom,
članom, simpatizerjem in vaščanom
vesele božične praznike srečno novo leto 1993

JADRANSKI KOLEDAR
1993

s knjižno zbirko

Veliko več kot lep božični dar

~~130.000 LIR~~

CENA ZBIRKE SAMO
55.000 LIR

**JADRANSKI KOLEDAR
ZBORNIK 1993**

Življenje na Primorskem in
dogajanje v svetu nekdanj in
danes: problemi in ustvarjal-
nost, kronika dogodkov, por-
treti ustanov in vidnih osebn-
nosti. Stališča, dokumenti,
slike, razvedrilno in koristno
branje. Zbornik z nadihom
morja.
Str. 208.

Pavel Medvešček

**SKRIVNOST
IN SVETOST KAMNA**

Zgodbe o čarnih predmetih in sve-
tih znamenjih na Primorskem so
bogato ilustrirane z barvnimi
posnetki kapelic, predmetov in
krajev, ki se jih še drži stara vera
prednikov. Kulturna dediščina in
navdse zanimivo odkrivanje skriv-
nih moči v našem okolju.
106 fotografij Rafaela
Podobnika, str. 198.

Igor Skamperle

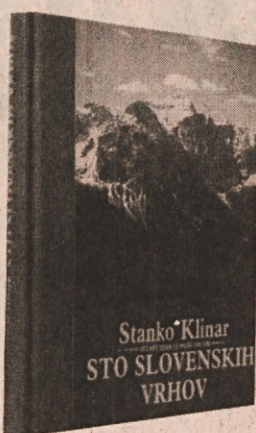
SNEG NA ZLATI VEJI

Roman o mladost-
niškem dozorevanju v
tržaškem predmestju
Sv. Ivan, v Postojni in
Ljubljani. Brstenje lju-
bezni, predvsem pa dra-
matičen dialog z gorami,
s kamnitimi stenami,
zaradi česar je to obe-
nem tudi roman o alpi-
nizmu. Str. 224

**NAMIZNI
JADRANSKI
KOLEDAR
1993**

Da vsega ne
boste nosili v
glavi ali na
begotnih lističih:
praktičen, lepo
oblikovan,
naš v najširšem
pomenu
besede.

Stanko Klinar

STO SLOVENSKEH VRHOV

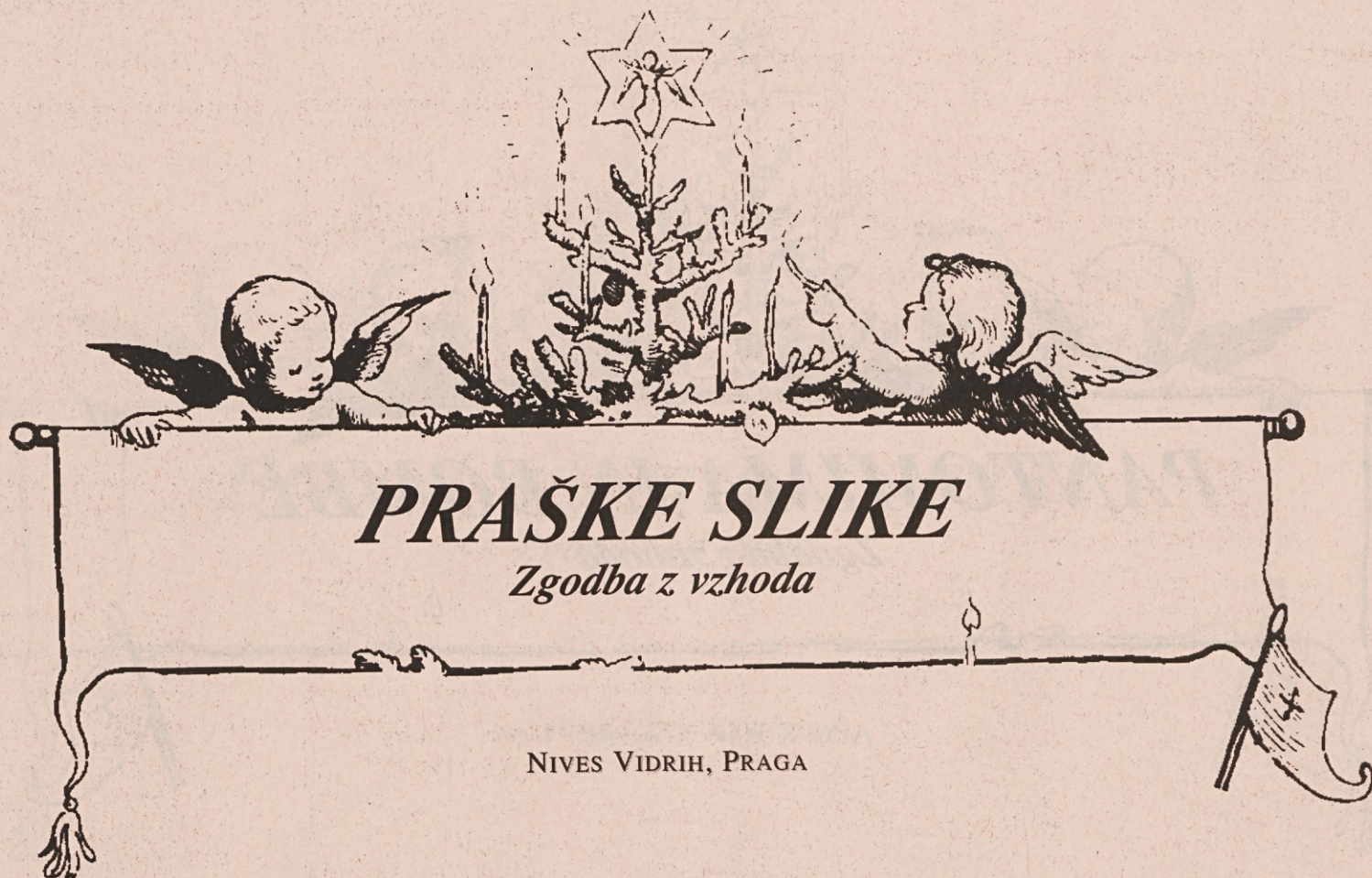
Avtor je v besedi in sliki označil
tako gore v Sloveniji, kot tudi
vrhove na Koroškem in
Primorskem v Italiji, pa tudi
daljna gorstva, ki jih je sloven-
ski človek "obiskal" in osvojil,
npr. Himalajo, Ande. Bogat
vodnik z dragocenimi popotni-
mi, kulturnozgodovinskimi in
naravoslovnimi podatki.
Okr. 140 barvnih slik, 272 str.

Naročila sprejemamo:

- v TRSTU — na sedežu ZTT, Ul. Montecchi 6
- v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Franciška 20, tel. 635969
- v GORICI — na uredništvu Primorskega dnevnika, Ul. 24. maja 1, tel. 53382
- v Katoliški knjigarni, Trg. Vittoria 25, tel. 531407
- v CEDADU — na uredništvu Novega Matajurja, Ul. Ristori 28, tel. 731190
- v SPETRU — v knjigarni Cernetig Francesca, Condominio al Centro
ali po telefonu na št. 727536

- po telefonu od 8.30 do 13. ure, tel. 040/7796420
- preko raznašalcev Primorskega dnevnika

ZALOŽNISTVO TRZASKEGA TISKA

NIVES VIDRIH, PRAGA

Karlovim mostom izbirajo najlepšega Miklavža s spremstvom. Kamor se obrnete, vidite to sliko: zvončkanje, nato belina, kriz, bela krila in črne certe. Potem se slika spremeni: prihaja Božic.

1. slika: Poulična prodaja živih krapov

Česke božične večerje ni brez ocvrtih krapovih zrezkov in krompirjeve solate (ta je bolj podobna tisti, ki jo mi poznamo kot francosko). Solata je pač solata, prodajanje krapov pa je pravi ritual, ki traja kakšen teden in je vreden in deležen številnih literarnih obdelav.

Navsezgodaj zjutraj se na številnih mestih pojavijo prodajalci z velikimi skafi vode in tolstimi ribami v njih. Kupec ima na izbiro dve možnosti: da mu

va) ali pa jo živo odnese domov. V ta namen poleg polivinilastih vrečk najraje uporabljajo plastične banjice za kopanje dojenčkov. To je spet ena izmed slik: prodajalec, skaf, poln gomazečih rib, in nato vrsta kupcev, nekateri med njimi z banjicami v rokah.

Ta njihova potrpežljivost in banjice, to je češka mentaliteta, eden od številnih načinov, v katerem se kaže duh tega naroda. Krap nato preživi svoje zadnje dneve v kopalnici, v veliki banji, tam se se malo očisti in shujša, da ni tako masten. V vsakem primeru pa konca pri sveti božični večerji. (Nisem se slišala, da bi ga kdo iz usmiljenja obdržal kot domačo zival.)

Običaj prodajanja in ubijanja krapov deluje na človeka iz drugih krajev dokaj sokantno in necivilizirano, spominja na poganski obred, vendar je treba nanj verjetno gledati precej pragmatično. Zakaj bi se riba usmradila, če ni treba.

2. slika: Odlivanje svinca

Česka družina se na božični večer zbere okrog lavorja z vodo, segreva svinco nad plamenom in ga po malem spušča v vodo. V vseh mogočih dobljenih oblikah potem s fantazijo iščejo podobe iz konkretnega sveta in jih simbolično razlagajo kot prerokbo za naslednje leto. Odlitke ohranijo vse leto, da lahko kadarkoli preverjajo verodostojnost napovedi.

Koliko pa temu verjamejo, ne vem. V vseh teh običajih je cutiti dolgo tradicijo in morda vsi ne vedo, da na Češkem ta tradicija ni bila pretrgana. Ta intimni družinski praznik je imel tudi v starem režimu uradni blagoslov. Za Božic so imeli in imajo zmeraj dva dni prosto (morajo ju sicer nadomestiti), priprave nanj pa trajajo ves mesec.

Nesamo z nakupovanjem daril (navada je, da

obdarujejo zelo širok krog prijateljev in sorodnikov, pa čeprav le skromno), tudi s posebno duhovno naravnostjo, ki doseže vrhunec stiriindvajsetega zvečer, in konec koncev tudi z generalnim pospravljanjem stanovanj, kajti za čistega duha mora biti čista tudi njegova lupina.

ti; se orehove lupinice dobijo svojo funkcijo, ko so spečene številne sladkarije.

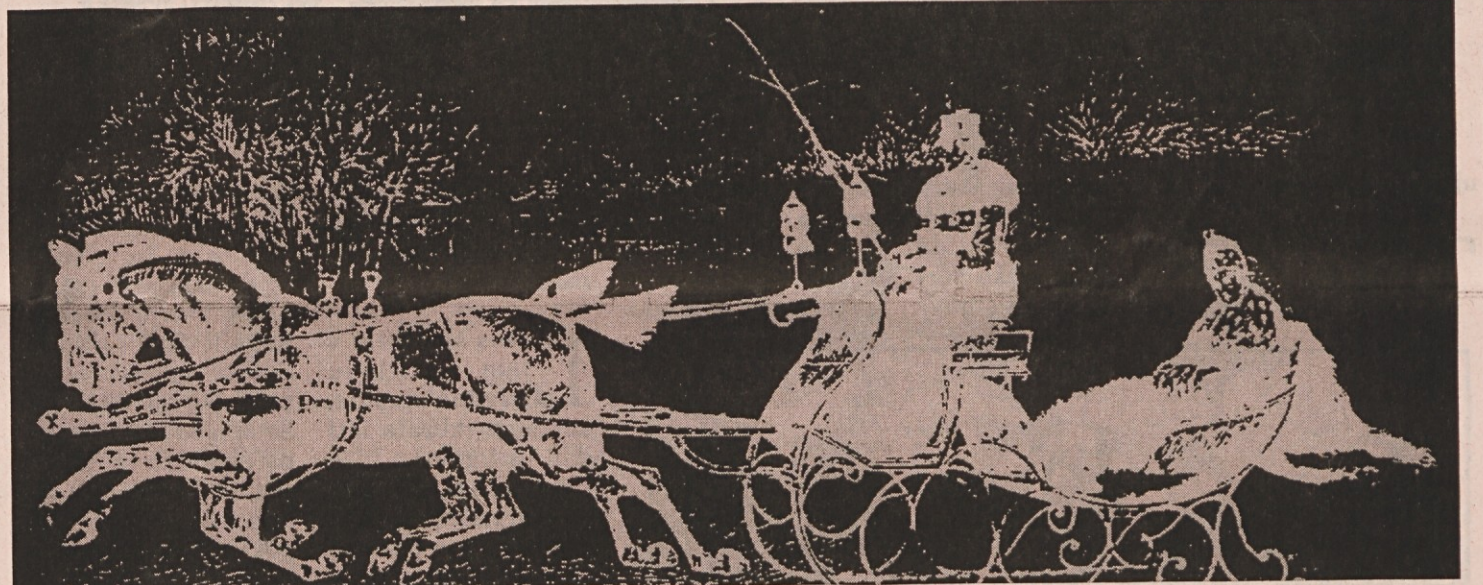
Predvsem je v navadi peka piškotov, in to veliko različnih vrst. Tedni priprav so temeljiti in tudi utrudljivi. V tem je paradoks vsakega praznika kjerkoli:

Naslednji božični običaj je rezanje jabolka počez. Komur se pokaže zvezda (iz semenja), ga čaka sreča, kriz pa pomeni smrt. Kdove, kaj bi se pokazalo Českoslovaški, ce bi si prerezala jabolko. Letošnji Božic ima se ta poseben čar, da je zadnji v skupni državi.

vljati. Marsikateri Ceh je v tej situaciji negotov in tudi za številne turiste v Pragi bi težko rekli, da jim gre hudo do živega usoda prihodnje države, ki tik pred rojstvom nima niti natančno določenega imena. Tujce zanimajo kulturne znamenitosti in poceni nakupi.

danju svetlih in polnih predbožičnih izložb in privlačnih televizijskih reklam.

Praga je v teh dneh mesto luči in komercialne ponudbe. Staromestni trg, ta priljubljeni prostor posvečene tišine, je natrpan s stojnicami.

3. slika: Svečke v plavajočih orehovitih lupinicah

Tudi to se počne na božični večer. Vsak ima svojo majhno ladjico s svečko. V tem, kako se med seboj približujejo in oddaljujejo, vidijo simbolično novega leta. In bognedaj, da se ladjica komu prevrne! S šcepem cinizma bi lahko rekli, da znajo Cehi prav vse uporabi-

hude priprave človeka izmučijo in ko pride težko pričakovani dan, je ves iz sebe od tekanja in znašanja na kup, po nekaj dnevih požrtij pa se spet ne počuti dobro. Božic ima na Češkem svoj imperativ: biti v krogu svoje družine, nikogar pustiti samega doma. Stereotip te tradicije je obvezujoč.

4. slika: Rezanje jabolka

Ali kot pravi moj prijatelj, nič mi ni treba storiti, prvega januarja se bom samo zbudil in novo državo mi bodo dostavili naravnost v spalnico. Samo zelim si lahko, da bi se ta dostava obnesla bolj kot v nam vsem zelo dobro znanem primeru. So si pa nekatere zgodbe iz obeh primerov tako podobne, da bi jih bilo dolgotrajno ponavljati.

Vtem pogledu dobiva Praga vedno bolj videz potrošniškega mesta z izobiljem blaga, vendar je vse to hlastanje za videzom, kajti kvaliteten stvari je se vedno malo in njihove cene so v glavnem dostopne le novemu sloju bogatašev, teh pa ni prav veliko. Cehi s povprečno veliko denarja lahko več ali manj le z očmi uživajo ob gle-

In tam pravzaprav ne moretenajti nič takega, cesar ne bi mogli kupiti v kateremkoli drugem velemestu; tudi Praga se internacionalizira.

Ato je že druga zgodba. Potem pa se bo predbožično vrvenje poleglo in tudi v tem mestu bo nastopilo dolgotrajno in mrtvilo prazničnih dni.

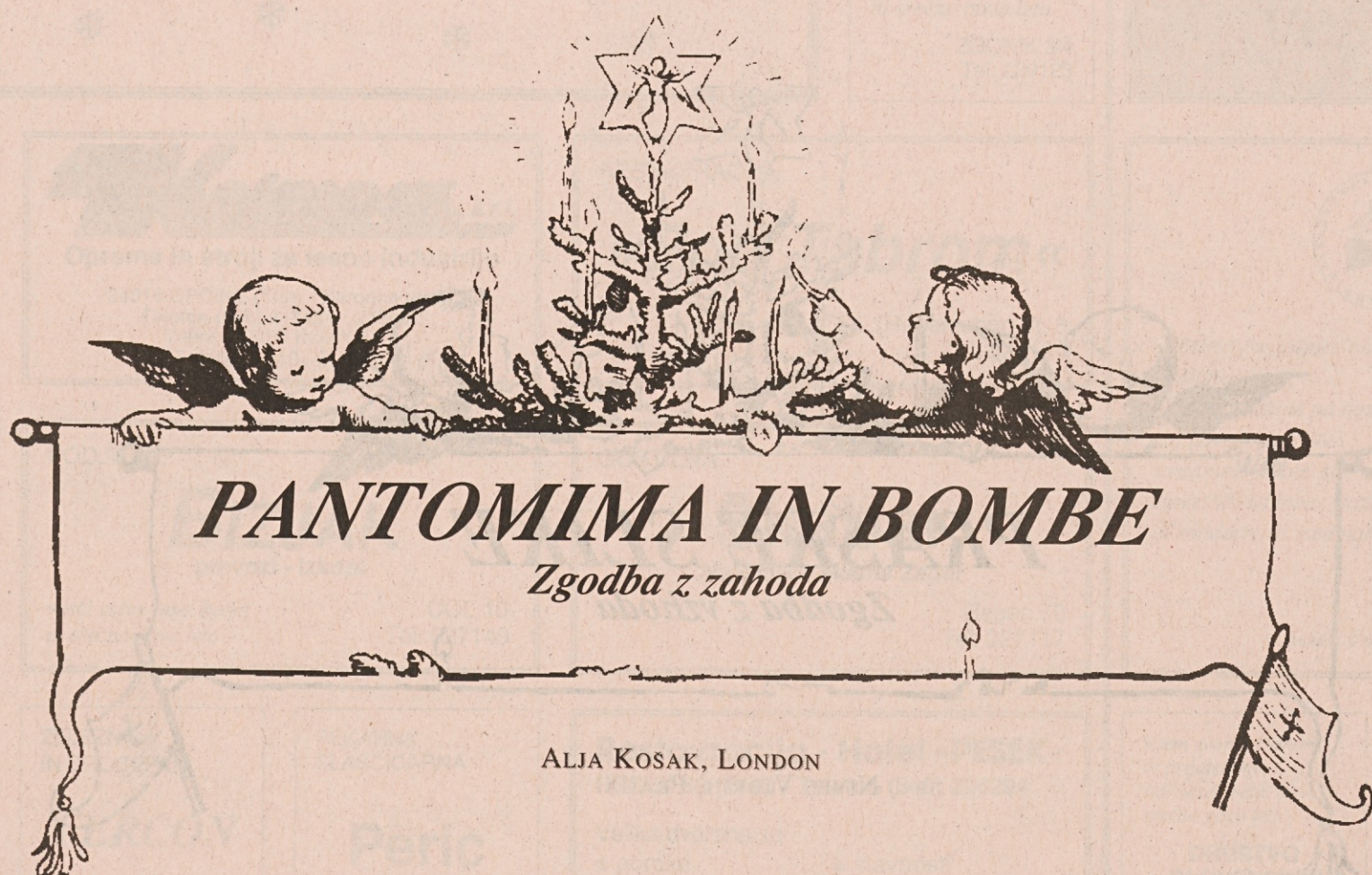

Tema je tisto, kar nas ubija, kar moramo razsvetljevati z močjo luči, s pisanimi lučkami na mestih, kjer se srečujejo človeški pogledi, kjer poteka komunika-

pusta, zato pa na začetku decembra srečujete povsod po mestu sprevede z Miklavžem, angeloma in parkeljnomo; »čert« mu pravijo v češčini. Tam na Kampi pod

mesar izbrano zival na mestu pokonca (kar ni prijeten pogled, kajti krapji so trdožive zivali, mesarji pa so zvečer videti kot pravi rablji: povsod kri, luske, tudi voda je motna in krvava).

Božic je čas dobrohotnosti in ceprav ga vsi ne praznujemo kot verski praznik, je postal slavje družinskega življe-

opravljeno, zbolela. V posebni prilogi nasvetov o organizaciji družinskega božičnega praznovanja, ki ga je letos

nja, da so dolzne izpolniti brezupno nalogo in ob koncu dvajsetega stoletja družini privedi viktorski Božic. Ena sama zenska ne

sti tudi nekaj nakupovalnih pohodov, ki pa so v Britaniji in zlasti v Londonu povezani z nevarnostjo terorističnega napada. Pri tem

prenasati preveliko potrošništvo, ki se kot težko breme obesa na vsakoletna božična praznovanja in pričakovanja.

racune za posebno razsvetljavo in ulične okraske plačuje združenje trgovcev v zavešti, da vse to dodatno vabi v njihove trgovine.

zamejo moski in nasprotno, predvsem pa morajo nastopati znane osebnosti; celo boksar Frank Bruno se je proslavil z nastopi v pantomimah. Tako letos po Angliji nastopa v pantomimah kar 22 zvezd iz priljubljenih avstralskih nadaljevanj, ki jih predvaja britanska televizija.

Letos v Londonu pri prodaji igrac spet prednjačijo elektronske igre, poleg njih pa majhne lutke iz televizijske serije Thunderbirds o vesoljskih pustolovčinah. Serijo so prvič predvajali pred tremi desetletji in jo letos ponavljajo. Prodaje cvetj, trgovci pa se zadovoljni sprisujejo, kdo je bolj navdušen nad to nepricakovano dobro sprejeto igrac: otroci ali njihovi starši?

Pred Božicem Britanci, ce se le da, peljejo otroke tudi v gledališce ali vsaj na solsko gledališko prireditve. Britanska posebnost so v tem casu »pantomime« - vesele in glasne božične predstave za otroke. Gre za pravljice, ki jim dodajajo primesi komedije, jih rahlo posodobijo, glavne ženske vloge prev-

V Londonu sodi k predbožičnemu obredu tudi ogled okrašenih cest z otroki, predvsem Regent in Oxford Streeta, ogromne božične jelke na Trafalgar Squaru, ki jo v spomin na dogodke iz druge svetovne vojne Londončanom vsako leto poklonijo Norvezani, in pa obvezen obisk Božiča v eni od velikih trgovskih his. Seveda so pri tem otroci in starši izpostavljeni skušnjavam in izzivom dragih igrac in drugih daril, kar je, logično, glavni trgovski namen. Tudi

izkušnje nič ne pomenijo, glavno vlogo igrajo srečna ali nesrečna naključja.

Letos sem bila v tem pogledu izredno spretna, ker sem izbrala isti dan in trgovsko hišo kot teroristi. Medtem ko sem nakupovala, je eksplodirala bomba. Ob prvi eksploziji (bomba je eksplodirala v tretjem nadstropju, jaz pa sem bila v pritličju) mi ni bilo jasno, odkod prihaja. Instinktivno sem šla k stranskemu izhodu, proč od glavne ceste, Oxford Streeta, in tudi policisti, ki so se izredno hitro pojavili, so nas vodili v to smer. Tako sem z množico žensk in otrok prišla na stranski trg, kjer je malo zatem eksplodirala se druga bomba. Za britanske razmere so bile to majhne bombe in le nekaj ljudi je bilo laze ranjenih. Zenske so ostale izredno mirne in v skupini, v kateri sem stala, ni bilo nobenega prerivanja ali panike. Ko sem kasneje doma gledala in poslušala poročila o tem, so Angleži spet zatrjevali, da jih teroristi ne bodo preplasil in da bo življenje teklo naprej. Meni pa je izkušnja zbudila razmišljanja o usodi in kljub fatalističnemu nazoru se v to trgovsko hišo zaenkrat se nisem vrnila.

K božičnemu vzdušju steje tudi prepevanje božičnih pesmi v katedralah, solah, na koncertih in na cestah, te melodije pa odmevajo tudi v trgovinah in dvigalih poslovnih zgradb. Prav to spominja in opominja, da ima Božic velik duhovni pomen in pomaga

nja in prijateljstva.

To je temeljno anglesko božično sporočilo o naj-

objavil dnevnik Daily Telegraph, Lesley Garner ugotavlja, da »december vsako normalno žensko spravi

more biti kos pripravam na obred, za katerega sta včasih skrbela in ga skupaj pripravljala služnec in gospo-

vecjem vsakoletnem prazniku in ob tem nam ne preostane drugega, kot da vzklknemo: »O, kako lepo!«

Toda pred nekaj leti, ko sta bila moja otroka se majhna in sem zonglirala med službo in družino, otroskimi božičnimi željami in zmeraj preplitvo denarnico, sem si tiho, toda zelo iskreno želela: »Ustavite ta vrtiljak božičnega direndaja, rada bi izstopila!«

Zdaj sta otroka odrasla, obogatila sem se z življenjskimi izkušnjami in se seveda postarala. Božic ni več tako naporen in z vecjim veseljem ga delim s svojo družino in prijatelji. Celo toliko casa imam, da med pripravami nanj lahko razmislim, zakaj sem nekaj let zapored po prvem januarju, ko je bilo vse praznovanje

pudingom, kar je okusna, visokokalorična slasica iz zmesi posusenega sadja, orehov, lesnikov ali mandelje- nov, različnih dišav in zacimb ter alkohola.

Kosilo naj bi bilo končano do 15. ure, ko kraljica Elizabeta II. po radiu in televiziji svojim podanikom sporoči božično poslanico. In ko je vse to opravljeno, se praznovanje srečno nadaljuje.

Toda veliko je takih, ki so za Božic brez daril in toplega doma. Med njimi je najmanj 1800 otrok oziroma najstnikov, ki živijo na lon-

donskih cestah. Dobrodelne organizacije in prostovoljci na božični večer odpro zanje in za tisoče brezdomcev vrata praznih skladišč ali drugih zapuščenih dvoran in tako med prazniki poskrbi- jo za njihovo prenočevanje pod toplo streho in za hrano.

Ko pa je praznovanje končano, se vrata zapro z oguljenim izgovorom, da ni več denarja. Vsi ti ljudje se znajdejo spet na cestah, v ledeni resničnosti vsakdanjega življenja, njihov žalostni položaj pa je prav tako del božične razglednice iz Londona.

Dvajset metrov visoko okraseno in razkošno osvetljeno božično drevo na trgu v centru Rockefeller se je treslo, gugalo in nagibalo. Vendar se je vrh vsa-kič postavil pokonci.

Newyorčani tega sploh ne bi opazili, če ne bi pi-

in se vrnil na ocean, so nasteli več kot 16 tisoč podrhtih his. Božično drevo pred centrom Rockefeller pa je z vsemi okraski in lučkami obstalo na svojem mestu.

Bogve, koliko Newyorčanov je pomislilo, da ima nebo svoje prste vmes, ko znamenito

36 milijonov jelk.

Jelke bi morali pravzaprav pisati v narekovajih. Za milijardo dolarjev, kolikor Američani porabijo za nakup božičnega drevesca (če ne računamo plastičnih inacic, ki si jih omisli skoraj vsaka druga družina), ponujajo trgovci celo paleta različnih vrst.

vanje po drevescu, ki se lahko pohvali z vsemi temi lastnostmi, hkrati pa je lepe modrozeleno barve in, kar je še pomembnejše, katerega iglice se dalj časa obdržijo na vejicah.

Oregonska državna univerza je sporočila, da so njihovi strokovnjaki za hortikulturo vzgojili kopije genetsko identičnega drevesca.

Na univerzi v Pennsylvaniji so vzgojili novo vrsto božičnega drevesca z mešanjem rastlinskih hormonov neke lokalne in neke spanske vrste. Mesenec se imenuje Penn-Spanish. Vermontska univerza pa je svoje raziskave posvetila vzgoji vrste, ki izredno hitro raste in uspeva tudi na najslabših in nerodovitnih tleh.

Videti je, da je nacionalno združenje gojiteljev božičnih drevesc s prodajo zadovoljno: letos bodo ameriške domove okrasili s skoraj 36 milijoni drevesc, medtem ko so jih leta 1984 le z 32 milijoni. Prodaja vztrajno narašča, manj zadovoljni pa so s ceno. Severno od New Yorka je božično drevesce moč kupiti za povprečno 14 dolarjev, kar je ceneje kot pred petimi leti, ko se je cena gibala med 21 in 26 dolarji.

Oprezen ali celo skup kupec pa v tej božični sezoni ne skrbi samo trgovcev. Zanje to ni nič nenavadnega, saj v teh petih ali šestih tednih praviloma naredijo vsaj tretjino letnega prometa in zaslužijo najmanj polovico celoletnega zaslužka.

Decembra v resnici prodajo veliko več kot druge mesece, drži pa tudi, da imajo opravka z dobro razpoloženim kupcem, ki se ne pogaja za ceno, ko kupuje darila za ožjo in širšo družino in prijatelje.

Cele legije strokovnjakov, tako vladnih kot zasebnih, z velikim veseljem ugibajo, ali bo tudi letosnja božična sezona tako skromna kot

prejšnje tri, in skušajo odkriti, če ameriško gospodarstvo končno res prihaja k sebi.

Božična sezona se navadno začne z nepogrešljivim puranom na Zahvalni dan, ki je tako priljubljen, da so se nekoc porajala celo množična gibanja z idejo, da bi zamenjal nevarnejšo in vsekakor nekoristno ptico, ki krasi ameriški grb. Vendar je orel ostal na grbu, purani pa na vsaki ameriški mizi napovedujejo prihajajoči konec leta.

Veliki trgovci s hrano uporabljajo priljubljeno taktiko, da purana ponudijo za smešno nizko ceno (deset kilogramov dobiš že za, recimo, osem dolarjev) in pri tem računajo, da bodo kupci zapravili več denarja za druge dobrote, s katerimi se bodo gostili v ozjem družinskem krogu.

Izkušnje namreč kažejo, da je Zahvalni dan, ta predigra velike božične sezone, najboljši čas za prodajo več kot petdesetih prehrabnih izdelkov: od čokolade do kokosa.

Tamkajšnja poročila si v New Yorku razlagajo kot slaba: prvih osem mesecev letosnjega leta je prodaja upadala in tudi za december ne kaže kaj bolje. Nejevoljno komentirajo trditve prestižne trgovske hiše Galeries Lafayette, da božična nakupovalna mrzlica nastopi sele teden dni

da bi iz zepov laze potegnili kreditne kartice, se tepe z nenavadnim dejstvom: proizvajalci igrač letos niso lansirali na tržišče nič novega, vsaj nič takega, kar bi izzvalo nekdanjo obsedenost z lutkami, tako grdimi, da so jih lahko vzljubile le matere, s carobnimi zelvmi, ki spremenjajo svojo podobo in

ukvarjajo z zagone-tnim ugibanjem, kaj je naprodaj in kaj le v okras, je promet v primerjavi z lanskim letom narasel za sedem odstotkov. Cika-ska Spears and Roebuck, ena največjih verig trgovskih hiš v Ameriki, poroča, da pričakuje »rekordno« prodajo. Tudi newyorški Masy's, ki se se

bila od nekdaj. Koncertov v cerkvah in dvorinah dobesedno ni mogoče prešteti.

Teško se je odločiti celo za tako preprosto stvar, kot je izbira božičnega kosila, in za vlogo priljubljenih suhih sliv na božičnem jedilniku. Izbirate lahko med slivovimi jedmi, kot so

kasneje. Optimizma ne vlivajo niti podatki iz Italije, kjer je prodaja uspešna v trgovinah s ceneno robo, na primer v Standi, medtem ko v tistih z dražjim blagom trgovcem ne gre vse po masli. Na vseh koncih sveta ugotavljajo isto: kupcev ne manjka, vendar zdaj bolj pazijo na ceno.

Pri tem je svetla izjema londonski Harrods, priljubljena tarča naftnih sejkov in kronanih glav, vendar to potrošniškim družbam v strahu pred kupci, ki so za razmere tega planeta postali varčni, ni v posebno tolažbo. Upanje v otroke, ki naj bi svoje starše prisilili,

za katere so v prejšnjih letih izdali po več kot pol milijarde dolarjev.

Pojavil se je le dimenzionirani iz blaga, vendar le malokdo računa, da bodo starsi za tako igracko porabili povprečno 213 dolarjev, kolikor je znasalo lansko povprečje. Za dokaz varčnih časov pogosto navajajo dečka, ki je pisal Dedku Mrazu: »Prinesi mi karkoli.«

Kljub temu pa naj-novejša poročila dajejo upanje, da bodo letosnji božični nakupi vseeno spominjali na dobre stare čase. Newyorški trgovski hiši Bloomingdale, kjer se letos kupci

vedno baha, da je največja trgovska hiša na svetu, v resnici pa je na robu bankrota, zatrjuje, da mu gre občno boljše, kot so pričakovali. Poročila o kupcih in nakupih nihajo med »previdno optimističnimi« in »razmeroma optimističnimi«.

Nekateri zaslugi za počasen preobrat pripisujejo Billu Clintonu: z novim predsednikom bi moral biti tudi Božič boljši od prejšnjih treh.

Vendar bomo se videli. Medtem je božična sezona v New Yorku veličastno pisana, kot je

francoski buche de Noël, angleški puding, italijanski cotechino, mehška juha ali s suhim slivami nadevan puran. Vse to ponujajo tako restavracije kot kulinarčni svetovalci. Trgovine z reklamami podpihujejo vojno med predelovalci puranov, svinjine in divjadi. In v tem tisti določen strah: nihče namreč ne ve, ali bo povprečna ameriška družina v teh tednih vsaj za hrano porabila več kot skopih 286,66 dolarjev, kot ocenjujejo po lanskoletnem izkupicku.

Stem denarjem pa po ameriških standardih ni mogoče pripraviti pojedine.

hal močan veter, kakršnega v tej metropoli ne pomnijo že več kot sto let, se pravi, odkar ga merijo.

Orkanski veter je divjal s hitrostjo 150 kilometrov na uro, odnasal milje in milje pesčenih plaz, nasipov, ulic in hiš. Stanovalci nekaterih nebotičnikov v kanjonih Wall Streeta so si morali poiskati novo streho, saj so valovi oceana zalili kleti, ugasali luči, računalnike in dvigala. Ko je orkan zapustil kopno

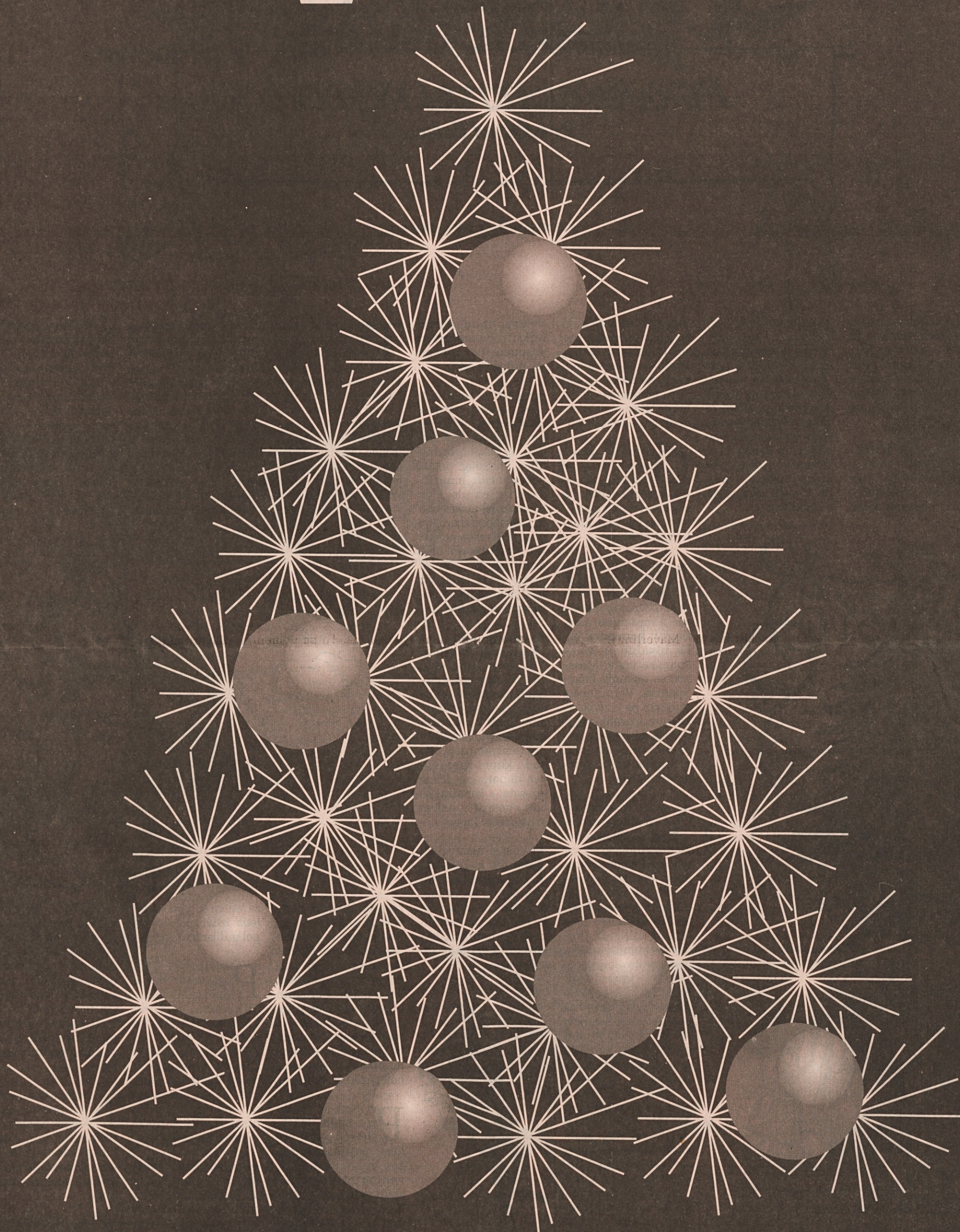
božično drevo ni delilo svoje usode z deset-tisoci dežnikov, katerih ogrodja so se nekaj dni pozneje pobirali po cestah.

In bogve, kaksna usoda je doletela druga božična drevesa, obvezni okras vsaj pred vhodi luksuznih stanovanjskih in poslovnih nebotičnikov.

Pri naravnih nesrečah pač prestopamo pomembnejše stvari. In kdo bi jih sploh štel: na ameriških tleh v božični sezoni prodajo približno

Podjetje Holiday Tree Farms jih ima na izbiro natanko ducat: od standardnega bora do posebne vrste, ki diši po mandarinah. Nekatera podjetja priskrbijo svojim kupcem drevesca, presajena z nekega kanadskega polotoka blizu Vancouvra, ki jih odlikuje izredno bogata krošnja. Mnoga se postavljajo za najnovejši dosežki dolge in premisljene selekcije, s katero se je gojiteljem posrečilo združiti lep videz in visoko odpornost proti škodljivcem. Narasča tudi povpraš-

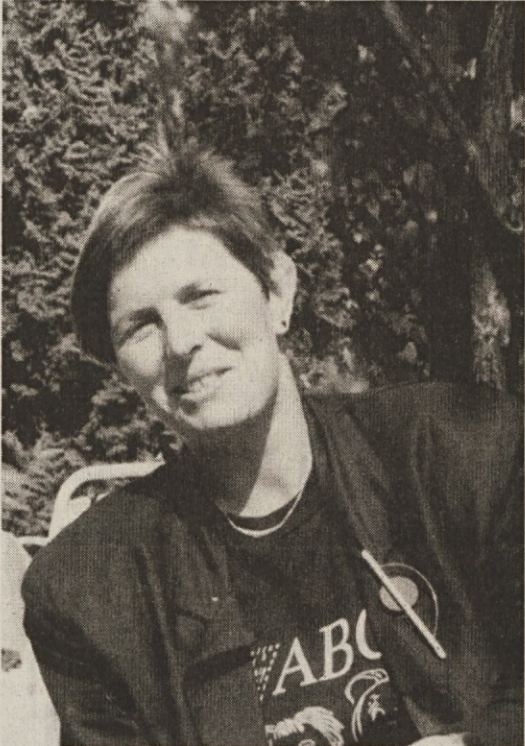
Vesel Božič

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA • KMEČKO -
DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA
V SOVODNJAH • HRANILNICA IN POSO-
JILNICA OPČINE • KMEČKA IN OBRтна
HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABRE-
ŽINI • KMEČKO OBRтна HRANILNICA
DOBERDOB • KMEČKA BANKA GORICA

INTERVJU - TEREZIJA STOJSIČ

Željam manjšin
namenjam
prednost

IGOR SCHELLANDER

Državna poslanka in manjšinska referentka Zelene alternative v avstrijskem parlamentu Tereziya Stojšič je v ekskluzivnem pogovoru za Republiko odgovorila na očitke, ki jih je na njen račun prav tako v pogovoru z našim listom izrazil predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), Matevž Grlic. Slednji je dejal, da je največji udarec za koroške Slovence v zadnjih letih bil konec mandata poslancev v državnem zboru Karla Smolleja, ter »da ga gospa Stojšičeva nikakor ni bila sposobna nadomestiti«.

Vpr.: Gospa Stojšič, kako bi komentirala očitke, da ne razvijate dejavnosti, ki bi zadovoljila - vsaj iz koroško-slovenskega zornega kota - dana pričakovanja?

Stojšič: Mislim, da ni moja najvažnejša politična naloga, da stalno odgovarjam na to, kar pravi dr. Matevž Grlic. Vendar predsednik Narodnega sveta pri svojih očitkih očitno pozablja, da se je v času, odkar sem kot manjšinska referentka Zelenih v avstrijskem parlamentu, med drugim skorajda podvojila finančne podpore za avstrijske narodne skupnosti.

Razen tega moram poudariti, da svoje dejavnosti in naloge kot manjšinska referentka stranke ne merim izključno po tem, kako bi se osredotočila na svojo narodno skupnost in kaj lahko zanjo dosežem. To pa je brez dvoma delal Karel Smolle. Da stvar obrnem: iz časa njegove stirlitne parlamentarne dobe ne poznam dejavnosti ali uspehov, ki bi zadevale katero izmed ostalih narodnih skupin razen koroških Slovencev.

Sama zase ne vidim osnove za Grliceve očitke: odkar sem na tem mestu jaz, je končno vedno zapostavljena manjšina Romov in Sintov - v okviru zakona o narodnih skupnosti - tik pred uradnim priznanjem; ze priznani so med tem avstrijski Slovaki, za katere je zdaj bil ustanovljen narodnostni svet; za gradišćanske Hrvate in Madžare pa je 37 let po podpisu Avstrijske državne pogodbe končno bila ustanovljena dvojezična gimnazija; hkrati je na Gradiščan-

skem v teku intenzivna razprava o novi ureditvi dvojezičnega solstva, pri kateri sem aktivno udeležena.

Vpr.: A na Koroškem?

Stojšič: Na Koroškem se v tem času ni »dosti kaj drugega« dogodilo, kot da sta na začetku moje mandatne dobe bila ustanovljeni dvojezična trgovska akademija, uradna dvojezična osnovna sola v Celovcu in povišanje državnih finančnih podpor za slovensko manjšino. Za vse to sem se vedno z vso močjo zavzela. Nikakor ne trdim, da je vse to izključno moja zasluga. Vendar, da me boste pravilno razumeli: nisem bila jaz tista, ki je uredila dvojezično solo v Celovcu ali ki priznava Rome in Sinte, prav tako malo, kot je Karel Smolle bil tisti, ki je uredil dvojezično trgovsko akademijo. Vse to je le del našega skupnega angazmaja in nalog, in pri tem lahko podajamo kot parlamentarni funkcionarji inicialni vžig.

Vendar je dokaj cudno, če predsednik NSKS trdi, da je to neaktivnost. Kajti potem se moram vprašati: kakšne dejavnosti in dosežke ima predsednik ene izmed obeh slovenskih osrednjih organizacij?

Vpr.: Ocitek je kljub temu mogoče razumeti tako, da za koroške Slovence z vaše strani ni videti toliko iniciativ. Zato bi bilo vsekakor zanimivo slišati, kakšni so Vaši odnosi do slovenskih organizacij na Koroškem?

Stojšič: Če imajo te organizacije relativno malo aktivitet, potem očitkov ne razumem. Glede povišanja finančnih podpor prav gotovo ni tako, da so avtomatično namenjene eni ali drugi izmed osrednjih organizacij, temveč velikemu številu različnih organizacij, ki narodno skupnost bogatijo od sportnega do kulturnega področja z vrsto različnih dejavnosti. V-

DUNAJ / SKRIVNOST OSTAJA SKRIVNOST

Bo treba na novo napisati
zgodbo iz Mayerlinga?

Ukradli krsto s posmrtnimi ostanke ljubice avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa baronice Marie Vetsere

Ivan Lukan in Igor Schellander

Informacija, ki jo je v ponedeljek objavil Georg Markus, novinar avstrijskega bulvarskega dnevnika »Kronen Zeitung«, je bila potrjena. On je trdil, da je bila krsta Mary Vetsere pred stiri leti po nalogu neznanega plemiča in za nagrado 90.000 silingov ukradena, naročitelj je potem odstopil, roparji pa niso vedeli, kam z ukradeno krsto in posmrtnimi ostanke baronice. Naposled naj bi jih kupil trgovec iz Zgornje Avstrije za 30.000 silingov. Trgovec Helmut Flatzelsteiner sam pravi, da je hotel razčistiti skrivnost »tragedije v Mayerlingu«. On sam je navsezadnje podal tudi informacijo novinarju, kateri je po objavi senzacionalnega članka v dogovoru z informantom in njegovim odvetožnikom obvestil policijo.

Se isti dan so dunajski kriminalisti našli v skladišču neke dunajske spedi- cije krsto z domnevnimi kostmi Mary Vetsere. Da so to po vsej verjetnosti res njeni ostanke, je postalo bolj ali manj si-

gurno dan kasneje, v torek popoldne, ko so odprli grobnico na pokopališču pri Sv. Krizu pri Badnu ob Dunaju. Grob je bil res prazen, stari duhovnik pa je celo prepoznal na sliki krsto iz kosti, v katero so leta 1959 položili ostanke baronice. Avstrija je dobila svojo predbožično senzacijo. Kriminalisti trditvam gospoda Flatzelsteinerja sprva niso hoteli prav verjeti. Le-ta pa je že lani dal izdelati dve znanstveni analizi okostja skrivnostno umrle baronice. Strokovnjakom je dejal, da gre za posmrtno ostanke neke tete na Češkem, ki jo je dal ekshumirati. Strokovnjaki so mu v svojih ekspertizah potrdili, da so to res kosti 18-letnega dekleta, umrlega pred 80 do 100 leti.

Afera v zvezi s krajom krste in posmrtnih ostankov bive ljubimke avstrijskega prestolonaslednika pa zdaj se ni zaključena. Kajti zdaj bodo morali do kraja uradno ugotoviti, ali gre res za njene kosti ali ne. To pa pomeni,

Klestil prvi v letu 1992

DUNAJ - Avstrijski zvezni predsednik Thomas Klestil je po anketi priznane- ga instituta za raziskovanje javne- ga mnenja - GAL- LUP - »Osebnost leta 1992«.

Po mnenju skoraj polovice vseh anketiranih je bil zvezni predsednik Klestil tista osebnost, ki je najbolj izstopala in oblikovala politično sceno v tem letu.

Na drugo mesto so Avstrijke in Avstrijci uvrstili novega ameriskega predsednika Billa Clintona, ruski predsednik Jelcin je zasedel tretje mesto, na četrtem mestu pa najdemo najuspešnejšega nogometnega trenerja vseh časov, Ernsta Happla, ki je pred nekaj tedni po hudi bolezn umrl.

BOROVLJE Pri Cingelcu na Trati: ob 14. uri Božičnica SPD Borovlje - nastopa dekliski in moški zbor društva.

Ponedeljek, 28. decembra 1992
TINJE
Dom prosvete: ob 14.30 dnevi iger in petja: Ziv zav za otroke od 8 do 14 leta.

NOVICE

Dravske elektrarne: 700 milijonov za varstvo okolja

CELOVEC - Nadzorni odbor Dravskih elektrarn (ÖDK) je v izjavi za tisk sporočil, da namerava v naslednjem letu vložiti okoli 700 milijonov silingov predvsem za varstvo okolja. Posodobiti hočejo kalorične elektrarne na Koroškem in na Stajerskem, v načrtu pa je tudi povečanje učinkovitosti obstoječih elektrarn. Tako bodo v Zvabeku vgradili še četrto turbino.

Izredno zadovoljno pa je vodstvo ÖDK s svojo podružnico Drau-Consulting, ki se med drugim ukvarja z ekološko sanacijo kalorične elektrarne Soštanj v Sloveniji. Kot znano, se namerava Avstrija tudi soudeležiti pri gradnji slovenskih elektrarn ob Savinji.

Prošnje za podporo je treba oddati do 15. januarja

CELOVEC - Slovenska prosvetna zveza v Celovcu poziva vsa kulturna društva na Koroškem, naj vložijo prošnje za finančno podporo pri Uradu zveznega kanclerja na Dunaju do najkasneje 15. januarja 1993. Prošnje, ki bodo vložene pozneje, ne bodo upostevane, poudarja SPZ. Prošnje je treba utemeljiti s konkretno dejavnostjo, saj so strokovno in dobro pripravljene prošnje osnova za dodelitev subvencij. Društva se v tej zadevi tudi lahko obrnejo na obe osrednji kulturni organizaciji koroških Slovencev v Celovcu.

Zahteva po dvojezičnem napisu

KOTMARA VAS - Joze Wakounig, odbornik Enotne liste, je na zadnji občinski seji v Kotmari vasi predlagal dvojezični napis na soli. Sola namrec nima napisa, tudi ne nemškega. Občinski odbor je razpravo preložil na naslednjo sejo.

Glede načrta za otroški vrtec je zupan Götzhaber sporočil, da se ni odločeno, kateri izmed obeh povabljenih arhitektov bo dobil naročilo, poudaril pa je, da naj bi se gradnja vrtca začela se leta 1993.

Občinski odbor je tudi sklenil podporo v višini 200.000 silingov za tiste kmete, ki so zaradi letošnje katastrofalne suše utrpeli veliko škodo.

Republika

Prvi slovenski dnevnik s koroško stranjo

Časopis lahko kupite v naslednjih krajih na Koroškem:

* Celovec	* Grabštanj	* Rožek	* Šmihelj/Pliberk
* Beljak	* Hodiše	* Selo pri Škocijanu	* Št. Ilj
* Bekštanj	* Kotmara vas	* Svatne	* Št. Primož
* Bilčovs	* Labot	* Šteben	* Struga
* Bistrica ob Zilji	* Loče	* Šentilj	* Tinje
* Brnca	* Ločilo	* Šentjakob	* Velikovec
* Borovlje	* Miklavčevo	* Škocijan	* Vernberk
* Čajna	* Področca	* Šmarjeta v Rožu	* Vrba
* Galicija	* Podgorje	* Šmohor	* Železna
* Globasnica	* Psinja vas		Kapla
* Goselna vas	* Podklošter		* Žrelec

NOVICE

Razjarjena množica v Nigeriji linčala avtomobilsko tatova

Lagos - Razjarjena množica je včeraj v nigerijskem glavnem mestu linčala dva moška, ki sta skušala ukrasti avto. Najprej so ju polili z bencinom, nakar so ju zazgali. Sicer pa avtomobilski tatovi v Nigeriji nimajo lahkega življenja. Od avgusta so so ubili vsaj sto oseb, ki so ali ukradle ali skušale ukrasti kako vozilo.

Useknil se je in se rešil krogle

Chandler (Arizona) - Ne zgodi se vsak dan, da bi se nekdo na oddelku za prvo pomoč, kamor so ga sprejeli, ker ga je v glavo zadela krogla, vseknil in skozi nos v robec izločil kroglo, tako da operacija ni bila potrebna. To se je zgodilo nekemu 25-letniku v arizonskem Chandlerju, ki je med izsiljevanjem prednosti na nekem krizišču vanj streljal razjarjeni avtomobilist.

Iskal je sestro ki je postala brat

Christchurch (New Zealand) - 52-letni Novozelandsčan se je po 41 letih ponovno snedel s svojo sestro in ob tem ugotovil, da je sestra postala brat in da ima sedaj že nekaj nečakov. Njegova sestra je namreč pred 30 letih ugotovila, da je hermafrodit in je zato z operacijo menjala spol.

Bomba v avtobusu

Bangkok - Bomba, ki je eksplodirala v avtobusu bangkokskega mestnega prometa, je včeraj ubila vsaj štiri osebe. Kaze, da so peklenški stroj skrili v vreco, ki so jo pustili v avtobusu.

Na Kitajskem se borijo proti trgovcem z mamili

Peking - V Junanu v južni Kitajski je v teku obsirna policijska operacija zoper trgovce z mamilom, v okviru katere so zaplenili skoraj najrazličnejših mamil, aretirali 854 oseb, ter zaplenili 353 pusk in 10 milijonov juanov. Operacija je trajala celih 80 dni, oblasti pa so unicili zločinsko tolpo, ki je pravzaprav, ki je v bistvu imela nadzor nad vso pokrajino.

Nevame igre

Salerno - Valentino Apicella, 14-letni fant iz Neaplja, je bil delno ob levo roko zaradi eksplozije umetnih ognjev. Nesreči je botrovala nepredvidnost, saj je Valentino pobral s tal neeksplozirano petardo, ko pa ji je približal prižgano vzgalico, je mu je petarda eksplodirala v roki.

MOSKVA / RUSKI ČLOVEK OKUSIL »RADOSTI« LIBERALIZACIJE

Po neuspelem 1992 še več strahu za 1993

Zdravljenje kroničnih bolezni gospodarstva ni lahko

MOSKVA - Leto 1992 je bilo za Rusijo prvo »nekomunistično leto«. Zacelelo se je v znamenju velikih obljub in optimizma, končuje pa se z najbolj crnogledimi izglede za bodočnost. 2. januarja je predsednik Boris Jelcin sprejel sklep, ki je bolj kot prepoved KP SZ pretrgala s komunistično preteklostjo, sprostil je namreč cene, tako da so se prvič po 74 letih cene v glavnem prosto oblikovale. Blago široke potrošnje se je

podrazilo za petkrat in celo za petdesetkrat, podobno se je zgodilo tudi storitvam. Ruski človek se je preko noči znašel v zagati, ker plače niso uspele več dohajati te liberalizacije. Pred tem sklepom je dolar veljal 31 rubljev, sedaj pa je treba za en zeleni bankovec odsteti kar 400 rubljev. V takem položaju so nekateri bogataši, večina pa je bila potisnjena na eksistenčni minimum. Liberalizacija cen pa ni dala predvide-

nega zagona gospodarstvu. Cene se res lahko preko noči sprostijo z navadnim predsedniškim odlokom, z nobenim odlokom pa ni mogoče sanirati kroničnih bolezni nekdanjega sovjetskega in danasnjega ruskega gospodarstva, ki gredo od nizke storilnosti do neurejene distribucijske mreže in se manj urejenega medsebojnega poslovanja med posameznimi obrati in panogami. Da bi bila mera polna, so na obrobju nek-

danjega sovjetskega imperia izbruhnili mednarodni in medetnični spopadi, kar je se dodatno obtežilo celoten položaj.

Navadnemu človeku v Ruski federaciji pa je bilo malo mar, kaj se je dogajalo med Oseti in Gruzijci, Abhazija je daleč, prav tako Tadžikistan, bolj ga je motilo, da ni bilo armenskih marelic, se najbolj, da borna plača ni trajala do konca meseca. Prav zato je s takim zanimanjem sledil sporu Jelcina s parlamentom. Upanje, da bo ta spor izboljšal položaj navadnega človeka, pa je kaj kmalu splahnelo. Na aprilskem zasedanju ljudskih poslancev je Jelcinu nekako uspelo izsiliti svojo voljo, teže je bilo na decembrskem, ko je Jelcin zaman poskušal poslance prepričati v nevarnost »državljanske vojne«, odpovedati se je moral svojemu premierju Gaidarju, 24. januarja pa naj bi ljudje na referendumu odločili, če podprejo njega, ali pa parlament.

Odlocitev ne bo lahka, ker se ljudje dobro zavedajo, da je položaj skoraj brezupen in da bo treba še precej let, preden bo gospodarskemu padcu sledila nova rast. Vsekakor se to ne bo uresničilo leta 1993.

ZDA / PROTEST

Politični ujetnik

Amie Scheider protestira proti obsodbi Jonathana Pollarda, ki je posredoval zaupne informacije iz ZDA izraelski vladi (AP)

Na Mississippiju

Djokica Milčić je eden od mornarjev treh jugoslovanskih ladij, ki jih je mednarodni embargo zatekel v ZDA, točneje na reki Mississippi in ki so zdaj tam blokirani (AP)

TRIPOLIS / ŠE VEDNO NI URADNE VERZIJE O STRMOGLAVLJENJU BOEINGA 727

Ali bodo letalsko nesrečo v Libiji oblasti izrabile za ublažitev sankcij OZN po atentatu v Lockerbieu?

To pa je lahko skrajno nevarno, ker lahko povzroči pravi preplah med tujci, ki še vedno delajo v Libiji

TUNIS - Včeraj je bil v Libiji prvi od treh dni žalosti, ki so jih proglasile libijske oblasti po torkovem strmoglavljenju boeinga 727 letalske družbe Libyan airlines, v katerem je življenje izgubilo 158 oseb. Oblasti o vzrokih letalske nesreče se vedno molčijo. Trditve, da je potniško letalo kakih šestdeset kilometrov pred tripoliskim letališčem trčilo v neko vojaško letalo, niso potrdili, a niti zanikali. Ocividci se vedno vztrajajo, da je do tega trčenja res prišlo in da se je posadka vojaškega letala rešila s padali.

Molk oblasti v Tripolisu si lahko razlagamo z dejstvom, da bodo te poskušale izrabiti nesrečo za ublažitev embarga OZN proti Libiji. Pred slabim mesecem je namreč drugi libijski človek po Gadafiju Abdel Salam Dzalud v bistvu že napovedoval tragedijo, ko je v nekem intervjuju povedal, da bi morali prekiniti polet letal družbe Libyan airlines. Po njegovih takratnih besedah je vsak polet zaradi pomanjkanja nadomestnih delov in nepopolnega vzdrževanja pravi izziv smrti. Te Dzaludove besede so v glavnem potrdili vsi, ki so se v zadnjem obdobju peljali z libijskimi letali. Po besedah nekega italijanskega inženirja, ki je v nedeljo poletel iz Bengazija v Tripolis, je stanje na libijskih letaliških dobesedno ubupno. Njegovo letalo je imelo zaradi »tehničnih pro-

blemov« skoraj tri ure zamude. Emanuele Codacci Pisanelli je povedal, da klimatska naprava sploh ni delala, da je bil letalski pod majav, sam izgled letala je bil grozljiv, ker bi letalo moralo v odpad, a je se vedno letelo.

Za tujce in vse, ki morajo službeno iz Bengazija v Tripolis, so taka letala edino prevozno sredstvo. Te velja tudi za vse, ki se iz Bengazija in drugih libijskih krajev vračajo domov. Do Tripolisa morajo z letalom od tu po kopnem v Tunizijo, kjer jih čakajo neoporečna letala.

Po včerajšnjih trditvah libijske tiskovne agencije Jana je libijsko civilno letalstvo v izredno težkem položaju, ker nima več nadomestnih delov in vsega materiala za redno in izredno vzdrževanje letal. Jana je včeraj sporočila, da je bilo med žrtvami boeinga 727 tudi več tujcev, med katerimi neki britanski državljani, nekaj pa iz Malte, Koreje, Bolgarije in Bangladeša. Agencija je se dodala, da so bili na krovu tudi državljani iz sedmih arabskih držav (Egipt, Sudan, Sirija, Jordanija, Irak, Alžirija in Tunizija) in nekaj Palestincev. Ta podatek se dodatno potrjuje trditve, da ta letala prevajajo predvsem tuje delavce. Morebitna propagandna izraba sedanje letalske nesreče bi bila torej za Libijo skrajno nevarna, ker bi se bolj odvrnila tujce, da si poiščejo delo v Libiji.

Boeing B 727 je najbolj razširjeni trimotornik v dvajsetih letih so izročili kar 1.831 teh letal

RIM - Boeing 727, ki je v torek strmoglavil v Libiji, je med najbolj razširjenimi potniškimi reakcijskimi trimotorniki na svetu in je drugi po boeingu 737 med najbolj razširjenimi potniškimi letali. V dvajsetih letih (od leta 1963 do 1984) so

prodali kar 1.831 primerkov tega letala. Obrat Boeing je s svojim B 727 potolkel tudi rekord v enoletni proizvodnji, saj so leta 1968 izdelali in prodali kar 160 primerkov.

Prva različica B 727 je lahko na krov sprejela od 100 do 131

potnikov, kasnejša izpopolnena različica »200« je povečala zmogljivost na 189 potnikov. Akcijski radij tega letala je 4.260 kilometrov, optimalna hitrost 917 kilometrov na uro. Drugi tehnični podatki so naslednji. Razpon kril 33 me-

trov, dolžina pa 46, 5 metra. Ob vzletu z največjo obremenitvijo (gorivo, potniki in prtljaga) lahko tehta 86 ton. Ob vsem tem je popolnoma jasno, da je bil B 727 prava uspešnica, vse do leta 1983, ko so prekinili proizvodnjo.

JAPONSKA /

Tokijsko vlado skrbi porast alkoholizma

TOKIO - Japonska se sooča z zelo razširjenim pojavom alkoholizma. Za boj proti temu socialnemu zlu porabi tokijska vlada vsako leto 6600 milijard jenov, kar predstavlja 9 odstotkov vseh javnih izdatkov predvidenih za leto 1993. Medicinska fakulteta tokijske univerze je med leti 1985 in 1990 izvedla zelo obsirno raziskavo o odnosih med alkoholizmom, javnim skrbstvom, prometnimi nesrečami, odsotnostjo na delu in manjši storilnosti na delu. Ugotovili so, da je odsotnost z delovnega mesta med alkoholiki zelo visoka in da je tudi njihova storilnost odločno manjša, se zlasti v dnevih po izdatnejšem popivanju. Zaradi

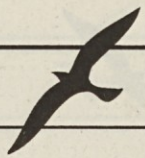
alkoholizma so japonska podjetja vsako leto ob 4400 milijard jenov, pojav pa zadeva 10 odstotkov moškega in 2 odstotka ženskega prebivalstva. K temu je seveda treba pristeti stroške za zdravljenje tipičnih bolezni, kot so ciroza in pa za odpravo posledic prometnih nesreč. Stroški za zdravljenje znašajo še nadaljnjih 8 do 10 tisoč milijard jenov.

Kljub temu ugotavljajo, da Japonci na splošno gledajo na pitje nekako dobrohotno, saj to pomaga pri odpravi stresa in krepi prijateljstva med delovnimi kolegi. Najbolj pa skrbi japonske oblasti dejstvo, da pojav alkoholizma narasca, medtem ko drugod po svetu upada.

Jezus in Marija iščeta prenočišče

VIAREGGIO - Mlad, revni palestinski par, ona je noseča, isče sobo: vendar v tem prebožnem času, prav tako kot pred 2000 leti, zanje ni prostora nikjer. To je rezultat raziskave, ki so jo naredili novinarji florentinskega dnevnika »La Nazione« v vseh toskanskih obmorskih letovišnih krajih. Obsli so celo vrsto hotelov, ugotovili pa so, da so vsi hoteli zasedeni ali pa da so sobe predrage za plitve zepe mladega palestinskega para. Zaccada pa ni bilo nobenega problema, ko se je 10 minut kasneje predstavil v istih hotelih gospod Bianchi iz Milana: sob je bilo na pretek in po najrazličnejših cenah. Nekateri hotelirji so obema Palestincema jasno in glasno rekli, da Palestincev pac ne sprejemajo iz varnostnih razlogov. Saj veste, terorizem...

Končno pa sta le dobila sobo: v Camaio-reju so jima oddali sobo po res božični ceni, 40.000 lir.

FIZIKA / POSPEŠEVALNIKI SO NAPRAVE ZA POSPEŠEVANJE NAELEKTRENIH DELCEV - ZGRADBE SNOVI NE MOREMO RAZISKATI BOLJ NEŽNO

Kako sta si domova ameriškega parlamenta prišla navzkriž o financiranju pospeševalnika

Enaindvajset Nobelovih nagrajencev je pozvalo politike, naj ponovno premislijo svojo odločitev

JANEZ STRNAD

Na začetku letošnjega poletja je zasló tudi v naše časopise nekaj poročil o tem, da sta si domova ameriškega parlamenta prišla navzkriž o pospeševalniku SSC. Predstavniški dom je glasoval za to, da pospeševalnika ne bi postavili v proračun za leto 1993, senat pa je odobril za nacrt v istem letu dobre pol milijarde dolarjev. Naprava naj bi v celoti stala osem in četr milijarde dolarjev in bi bilo mogoče na njen račun zmanjšati ameriški proračunski primanjkljaj. Nato je več kot dva tisoč fizikov, med njimi enaindvajset Nobelovih nagrajencev, podpisalo pismo, v katerem so politikom predlagali, naj ponovno premislijo svojo odločitev. Zadeva je zanimiva s političnega in znanstveno-političnega vidika. Vendar se v to ne mislimo spuščati. Raje poskusajmo preprosto pojasniti fizikalno ozadje zadeve in se nekoliko pomudimo ob pospeševalnikih.

Pospeševalniki so naprave za pospeševanje naelektrenih delcev. S hitrimi naelektrenimi delci fiziki raziskujejo zgradbo snovi. Preprosta prispodoba pospeševalnika je naprava za zabijanje pilotov. Kladivo dvignejo in spustijo, da ga težno polje Zemlje pospeši navzdol in po trku s pilotom malo porine v tla.

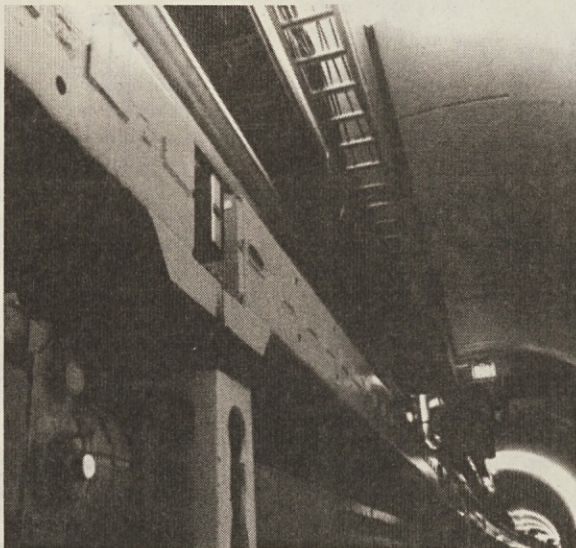
Zgradbe snovi ne moremo raziskovati nežneje. V tarčo iz snovi streljamo hi-

tre izstrelke in opazujemo izstrelke ali druge delce, ki izhajajo iz tarče. Po njih sklepamo, kako je snov sestavljena. Prve poskuse te vrste so naredili Ernest Rutherford in sodelavci pred prvo svetovno vojno v Manchesteru. Tedaj so uporabili kot izstrelke naelektrene delce, ki so se sprostiti pri radioaktivnem razpadu. Ugotovili so, da je pozitivni del naboja v atomu zbran v atomskem jedru sredi atoma. V atomu so se negativni elektroni, ki imajo skoraj dvatisočkrt manjšo maso od najlažjega - vodikovega - atoma. Atomi so zelo majhni: če bi jih postavili v vrsto deset milijonov, bi dobili komaj nekaj milimetrov dolgo črto. Po tem, kako so se odklonili izstrelki na zelo tankih kovinskih lističih, so sklepali, da je jedro, v katerem je zbrana domala vsa masa atoma, se dobrih desettisočkrat manjša od atoma.

Ali bi lahko o jedrih zvedeli še kaj več? Seveda, navodilo že poznamo: obstreljujmo jih z izstrelki. Z izstrelki iz radioaktivnih snovi je E. Rutherford obstreljeval jedra in ugotovil, da so se spremenila v jedra drugega elementa. To je bila prva jedrska reakcija. Bolj uporabni kot izstrelki iz radioaktivne snovi so bili izstrelki iz pospeševalnika. Prve so zgradili na koncu dvajsetih let. Delovali so kot omenjeno kladivo, le da niso uporabljali težnega po-

lja, ampak električno. V navpični cevi, iz katere so izsesali zrak, je bil na vrhu izvir protonov, to je jeder vodikovega atoma, spodaj pa elektroda, ki je bila proti izviru na visoki negativni napetosti. Na začetku tridesetih let so dosegli napetost 0,6 megavolta. Protoni kot izstrelki so imeli kinetično energijo 0,6 megaelektronvoltov (MeV). V enoto za napetost vrinemo besedo elektron, ki nas opozarja, da gre za delec z enako velikim nabojem kot elektron, pa dobimo enoto za energijo.

Pri podobnih poznejših pospeševalnikih je bila pospeševalna cev neprijetno dolga. Ali lahko kaj pomaga magnetno polje, ki ukrivi pot naelektrenih delcev? Pač. Magnetno polje sicer ne pospeši delcev, a z njim lahko pripravimo delec do tega, da bo večkrat preletel napetost. V izsesani posodi elektrodi z obliko črke D - kot bi skatlico kreme za čevlje prerezali na dvoje - damo med pola elektromagneta in na elektrodi priključimo izmenično napetost. Poskrbeti moramo le se za to, da se napetost med elektrodama D spremeni pravi čas in je elektroda pred pozitivnim delcem vselej pozitivna. S takšnim pospeševalnikom je bilo mogoče protone pospešiti več kot deset MeV. Tezava je bila v tem, da je moral biti elektromagnet velik: najprej je imel delec majhno

Tevatron - zgoraj je obročasta cev z navadnimi, spodaj pa cev trkalnika s superprevodnimi magneti.

energijo in se je gibal po delu majhnega kroga; ko ga je napetost pospeševala, pa je postajal krog vse večji.

Bolje je bilo narediti pospeševalno cev v obliki obroča in postaviti elektromagnete samo okoli cevi. S tem je bilo prihranjenega mnogo zeleza. Na pot naelektrenih delcev so postavili pospeševalne celice z elektrodama, na kateri so priključili izmenično napetost. Naraščajoči tok po elektromagnetih pa je poskrbel, da so se delci med pospeševanjem gibal ves čas po ozki obročasti cevi. Takim pospeševalnikom so rekli sinhrotroni, ker sta se frekvenca električne napetosti na pospeševalnih celicah in tok po elektromagnetih spreminjala ubrano. Za

protone so dosegli po tej poti energijo okoli 500 GeV, za elektrone pa okoli 10 GeV. Pri tem je G okrajšava za giga, ki pomeni tisoč milijonov, 1000 M, to je milijardo. Protoni so imeli torej tolikšno energijo, kot da bi jih pospešila napetost 500 milijard voltov. Delci z vse večjo maso so vse bolj kratkoživi in jih lahko raziskujemo samo, če sproti nastajajo pri reakcijah med delci. V svetu delcev je namreč mogoče ustvariti nove delce. Treba je le z izstrelki dovesti energijo, ki jo imajo ti delci zaradi svoje mase. Toda streljanje protonov z veliko energijo v mirujočo tarčo, kjer trkajo z domala mirujočimi protoni v atomskih jedrih, je razmeroma neučinkovito. Pomislimo

na avtomobil, ki se zaleti v enak mirujoč avtomobil, in na avtomobil, ki celno trci v enak in enako hitro nasproti vozeč avtomobil. V prvem primeru je za krivljenje pločevine na voljo samo polovica kinetične energije gibajočega se avtomobila, v drugem pa skupna kinetična energija obeh avtomobilov. Vem, bralec bo negodoval nad primerami. Najprej streljanje, in to v teh casih, in nato se avtomobilske nesreče. Primeri sta zares krvoločni, vendar razmišljanje nikogar zares ne poskoduje. Pri protonih z energijo 500 GeV je razpoložljiva energija samo 6 odstotkov, ne pa 50 odstotkov. Pri zelo veliki hitrosti namreč odpove mehanika, ki velja za avtomobile. Če lahko pri nekem pojavu izkoristimo samo 6 odstotkov vlozene energije, začnete iskati boljše kupčijo. Tu smo jo že nakazali. Treba je doseči, da delci celno trkajo drugi z drugimi: eni se gibljejo proti desni, drugi pa z enako energijo proti levi.

V Evropskem laboratoriju za jedrska raziskovanja CERN v Ženevi so zgradili sekajoca se nakopičevalna obroča. V enega so uvajali iz pospeševalnika protone s kinetično energijo 28 GeV, da so se v izsesani cevi v magnetnem polju gibali na desno naokrog, v drugega pa protone, da so se s tolikšno hitrostjo gibali na levo naokrog. Tam, kjer sta se obroča krizala, je bilo na voljo 56 GeV za nastanek novih delcev. Toda pri nakopičevalniku, ki smo ga

opisali, potrebujete dve obročasti pospeševalni cevi z elektromagnetni. Ali obstaja kakšna cenejša rešitev? Dokler primerjamo protone ali elektrone z avtomobili, ne vidimo drugega izhoda. Toda pri delcih se tak izhod ponuja kar sam, to so antidelci. Tudi ti nastanejo pri trkih med delci, če je na voljo dovolj energije. Vsak delec ima svojega dvojnika, kot da bi imel vsak človek svojega dvojnika z zrcalno podobo. Ta dvojnik - antidelec - se od delca razlikuje po znaku naboja, ima pa enako maso kot delec.

To je rešitev! V malo debelejšo obročasto vakuumsko cev v magnetnem polju najprej iz pospeševalnika uvajamo protone na desno okrog in nato se njihove antidelce - negativne antiprotone - na levo okrog. V magnetnem polju se delca z enakima hitrostima v nasprotni smeri in enako velikima nasprotnima nabojema gibljejo po enakih tirih. Gruče protonov se v delu pospeševalne cevi gibljejo nad gručami antiprotinov. Na določenih mestih cevi z magnetnim poljem spravimo protone na spodnji tir, antiprotone pa na zgornjega, in tam pride do medsebojnih medsebojnih celnih trkov. Pri tem so v grčah delci seveda bolj redki kot v trdni mirujoči tarči. Zato so reakcije med delci pac redkeje kot v primeru, ko bi delci zadeli tarčo in je treba meriti dalj casa.

Narediti moramo samo še en korak. Nakopičevalniki, v katere so uvajali delce

in antidelce iz pospeševalnikov, so bili v rabi le kratke cas. Zdaj je čas trkalnikov, anglesko colliderjev. Raznika ni velika. V trkalnik uvedejo gruce delcev in antidelcev v majhno energijo, da se gibljejo v nasprotnih smereh. Potem vključijo pospeševalne celice, da delce in antidelce pospešijo do končne energije, in nato začnejo opazovati trke. Proti gruč v obročasti izsesani cevi v magnetnem polju, tudi njihovo pospeševanje, prepustimo v urejanje velikemu računalniku.

Nazadnje je vredno narediti pregled največjih trkalnikov na svetu. V Fermijevem pospeševalniškem središču v Batavii blizu Chicaga deluje največji protonski trkalnik z energijo dvakrat 600 GeV. To da 1, 2 TeV. Tera je okrajšava za bilijon, 1 = 1000 G, zato mu pravijo trkalniku tevatron. Za trkalnik so uporabili kar predor, v katerem je že bila obročasta cev protonskega sinhrotrona z obsegom dobrih 6 kilometrov. Namesto navadnih elektromagnetov so za trkalnik uporabili superprevodne. V njih pri temperaturi okoli -269 °C, dobre stiri stopinje nad absolutno ničlo, dosežejo, da toka po tuljavah magnetov ni treba poganjati z zunanjim izvirom napetosti. Po domače recemo, da je električni upor zlitine, iz katere so narejene tuljave, enake nič. Nekaj prihranjenega energije moramo porabiti za hlajenje. V CERN deluje trkalnik LEP, veliki trkalnik za elektrone in njihove antidelce

pozitrone. Obročasta cev ima obseg dobrih 26 kilometrov in v njej je pri trkih na voljo energija dvakrat 60 GeV.

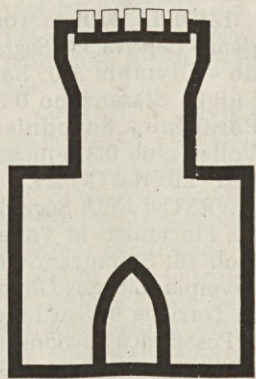
Trkalnik HERA v laboratoriju DESY blizu Hamburga je tik pred začetkom dela. V napravi z obsegom obročaste cevi dobrih 6 kilometrov elektroni z energijo 26 GeV trkajo s protoni z energijo 820 GeV. Tukaj sta potrebni dve obročasti cevi, ena za elektrone in ena za protone. Morda se bo kateri bralec vprašal, zakaj dosežejo elektroni pri enakem obsegu obročaste cevi manjšo energijo. Stvar je v tem, da se hitrost elektronov z manjšo maso manj razlikuje od hitrosti svetlobe kot hitrost protonov z večjo maso in zato elektroni v odklanjanju v megnetnem polju izgubljajo več energije s sevanjem kot protoni.

Tako smo se dokopali do nacrtov za SSC - superprevodni supertrkalnik. Trkalnik za protone in antiprotone naj bi dosegel energijo dvakrat 10 TeV. Obročasti cevi z obsegom okoli 86 kilometrov naj bi deset tisoč superprevodnih magnetov vodilo gruce delcev. Dolocili so že, da naj bi stal blizu kraja Waxacachie v Texasu.

Stari in novoizvoljeni predsednik sta nacrtu naklonjena. Tako vse kaže, da bodo največjo raziskovalno napravo na svetu prej ali slej začeli graditi. Fiziki se nadejajo, da jih kakaj presenetljiva spoznanja, ko bo začela delovati.

In potem !?

MDCCCLXXXIV

SLOVENICA

zavarovalniška hiša d.d.

Še ena zavarovalnica?

Čez čas bo ta stavek enako nesmiseln, kot če bi rekli, da je Coca Cola ena izmed osvežilnih pijač ali Volvo le ena izmed avtomobilskih znamk.

Danes se z imenom Slovenica predstavljamo kot novinci, kar pa ne pomeni, da smo novinci tudi profesionalno in kapitalsko.

Ker ne damo veliko na besedno prepričevanje, Vas vljudno vabimo na informativni ali poslovni obisk.

Sprejeli vas bomo

v Ljubljani na Celovški 91 (telefon: 556 754),

v Kopru na Ljubljanski 3 (telefon: 32 541),

v Mariboru na Slovenski 21 (telefon: 23 781)

in v Novi Gorici na Gregorčičevi 11 (telefon: 24 211).

Kakorkoli že, verjetno se vidimo šele v naslednjem letu. Zato nam dovolite, da Vam voščimo svečane božične, zabavne novoletne praznike in zadovoljno leto 1993...

... ko previdnost postane modrost.

NOVICE

Konjske dirke

1. dirka (Neapelj): Prozna in hitra kobila Navratilova (skupina 2) bi bila skoraj nepremagljiva, če bi takoj po startu prevzela vodstvo. Seveda, paziti se bo morala tekmečka skupina X Mita di Jesolo, ki pripada višji tekmovalni kategoriji. Zanimariti ne smemo niti člana skupine 1 Nibullo, ki bo startal iz ugodnega položaja.

2. dirka (Neapelj): če po startu ne bo zagolopiral, bi dirko utegnil osvojiti Lanciere Pl (skupina X). Zdi se nan namrec, da je precej boljši od ostalih udeležencev dirke. Od skupine 1 je treba upoštevati konja Nemesi Red, ki starta iz ugodnega položaja. Od skupine 2 je treba omeniti hitrega Magic Bi.

3. dirka (Firence): tu se ponuja možnost baze s skupino 2 in njenim predstavnikom Marcignyem. Od skupine X naj omenimo sprinterja Lalli de Cor. Od skupine 1 pa nam je najbolj vsec regularni Nazzari.

4. dirka (Firence): Fiocco Gis (skupina 2) je znan po svojih silovitih startih. Če bo tudi tokrat »potegnil« kot je treba, ga bo zelo težko premagati. Od skupine X se bo skušal vrniti med prve Libiamo, ki je na zadnjih dirkah pokazal lep napredek. Če bo naletel na ugoden dan, bi lahko vseh pregazil Mister Betty (skupina 1).

5. dirka (Trst): naš favorit je na tej dirki konj skupine X Mindao, saj je v dobri formi, vrh tega pa ima ugodno startno številko. Od skupine 1 si našo omembo zasluži Namburuan, če že zaradi drugega ne, pa vsaj zaradi dobre forme. Suslja se, da bi se lahko uveljavil Nardoz (skupina 2).

6. dirka (Treviso): nedavni zmagovalec podobne sheme Espalino (skupina 1) bi se lahko uveljavil tudi tokrat. Najbolj se mu bo menda upirala kobila Melodia RL (skupina X), ki je izredno hitra na startih. Za prva mesta se bo prav gotovo potegoval tudi Elisir Pap, pripadnik skupine 2.

Dirka tris

V Rimu bo na startu dirke tris 20 konj (nagrada Girolamo Menichetti, 54.300.000 lir nagradnega sklada).

Naši favoriti so: st. 4 Hispanic, st. 5 Fighting Iris, st. 20 Scottish Stream. Za sistemiste: st. 17 Hey Dude, st. 13 King of Gully, st. 12 Alatir Martos.

Totip

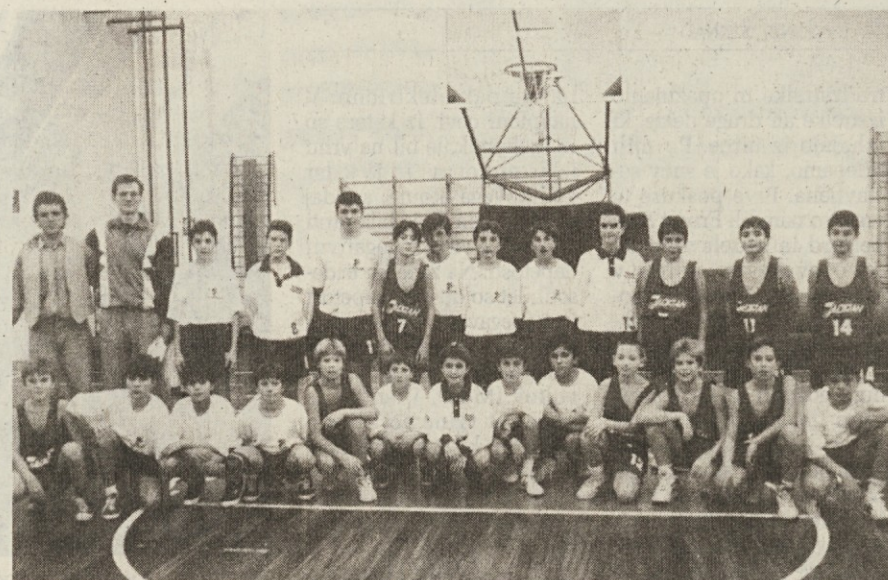
1. — prvi	2
1. — drugi	X1
1. — prvi	X
1. — drugi	12
1. — prvi	2
1. — drugi	X1
1. — prvi	2
1. — drugi	X1
1. — prvi	X
1. — drugi	12
1. — prvi	1
1. — drugi	X2

Otroci iz BiH navdušeni nad sprejemom pri naših družinah

Turnir je prepričljivo osvojil tržaški Stefanel pred Jadranom in Postojno

Posnetek s polfinalnega srečanja med Jadranom in Bosno. (Foto Ferrari)

Igralci Bosne in Jadrana s trenerjema Rustićem in Vremcem. (Foto Ferrari)

»Hvala vsem nastopajočim ekipam, hvala Jadranu, hvala vsem tukajšnjim slovenskim družinam, ki so nas tako srčno in gostoljubno sprejeli in hvala državi Italiji, ki omogoča tem otrokom, da so nameščeni v Cervinjano, kjer imajo najnujnejše.« je ob nagrajevanju dejal spremljevalec skupine otrok iz BiH, ki se je udeležila Jadranskega turnirja, Omer Rustić.

Jadranski mladinski košarkarski Božični turnir za igralce letnika 1980 in mlajše je gotovo dosegel svoj namen. Da je premocno zmagal tržaški Stefanel pred Jadranom in Postojno ter Bosno, je postranskega pomena. »Pomembno je predvsem to, kot je poudaril na nagrajevanju glavni pobudnik tega turnirja Andrej Vremec, »da so otroci iz BiH pocutili v naši sredi kot vsi srečni otroci v tem prazničnem obdobju.«

Otroci iz BiH, ki so v zatocišču v Cervinjanu, so bili navdušeni nad sprejemom pri naših družinah. Kot nam je povedal njihov spremljevalec in trener Omer Rustić, so otroci nameščeni v kasarni v Cervinjanu, kjer obiskujejo italijansko solo, imajo poskrbljeno za hrano, spanje in tudi za zabavo. Domotozje pa je neizmerno ...

Sedaj, ko je Jadran vzpostavil prve stike s Caritasom iz Cervinjana, je bil storjen prvi korak za še tesnejše so-

delovanje. Cimprej bo novo srečanje med skupinama letnikov 1979.

Glede ostalih ekip na tem turnirju, naj omenimo, da je Stefanel po kakovosti igre in tudi telesnih sposobnostih razred zase, da ekipo Postojne sestavljajo perspektivni igralci in da so jadranci za bližnje prvenstvo »propaganda« kar dobro pripravljeni.

POLFINALE

Jadran - Bosna 91:81 (42:39)

JADRAN: Stefancic 15 (1:1), Mura (0:1), Spacapan 2, Corbatti 9 (3:3), Brundula (0:2), Kocijancic, Hrovatin 32 (2:2), Lakovic 18 (2:7), Kalc, Zobin 3 (1:2), Taucer 2, Gustin 10, trener Vremec.

BOSNA: Music 25 (3:5), Alessi 31 (5:10), D. Lejlic, Kovakovic, Mehmedic 4 (0:1), Seferovic, D. Lejlic 2, Pehlic 19 (1:3), Tolo, Kreso, Hadihajdarevic, trener Rustic.

Stefanel - Postojna 77:48 (36:27)

STEFANEL: Bruscin 4, Suerzi 4 (2:6), Stabile 4 (2:4), Bianchi 9 (5:11), Babich 5 (3:8), Pangos 4 (2:2), Miccoli 13 (3:9), Feruglio 4 (2:2), Sidari 6 (0:2), Deschman 6 (0:1), Lassini 8 (2:3), Ciacchi 10 (2:7), trener Cumbat.

POSTOJNA: Kofce 2 (0:2), M. Sajovic 3 (1:5), Kle-

men 5 (1:2), Gregorc 2, Duric 10, G.Sajovic 8 (2:4), Posega 2 (2:4), Subotic, Kobe 3 (1:5), Petrovic 4 (2:2), Kljajic 5 (1:2), Rudez, Muric 4 (2:4), Zeleznik, trener Filipcic.

FINALE ZA 3. MESTO

Postojna - Bosna 62:58 (30:22)

POSTOJNA: Korce 8 (0:2), M. Sajovic 5 (1:2), Klemenc 10 (2:3), Gregorc 9 (1:2), Duric, G. Sajovic 4 (0:2), Posega 4, Subotic 2, Kobe 2, Petrovic 4 (0:2), Kljajic 6, Rudez 4 (0:1), Zeleznik 2, Muric 2, trener Filipcic.

BOSNA: Music 12 (2:4), Alessi 21 (5:11), D. Lejlic, Kovakovic, Mehmedic, Seferovic, D. Lejlic, Pehlic 25 (3:11), Tolo, Kreso, Hadihajdarevic, trener Rustic.

FINALE ZA 1. MESTO

Stefanel - Jadran 98:42 (58:25)

STEFANEL: Bruscin 4, Bacci 4 (2:2), Lassini 32 (2:4), Miccoli 11 (3:5), Bianchi 6, Stabile 6 (2:4), Breccelli (0:2), Luiba 1 (1:2), Pangos (0:2), Babich 4, Suerzi 2, Feruglio 9 (1:4), Moratto 17 (1:2), Sidari 6 (0:2), trener Cumbat.

JADRAN: Stefancic 21 (7:8), Kocijancic, Mura, Gustin 2 (0:2), Lakovic 2 (0:2), Corbatti 2, Kalc 2, Taucer 2 (2:2), Spacapan, Brundula, Hrovatin 11 (1:4), trener Vremec. (bl)

KOŠARKA /

Prehuda kazen za mladince Cicibone

59 točk razlike

Servolana Latte Carso - Cicibona Radenska 103:44 (44:20)

CICIBONA: Punis 7 (1:1), Krizmancic 15 (0:1), Barini 11 (5:13), I. Bajc 4, Umer, Skabar 4, E. Bajc 3 (1:2); trener Jogan.

PM: 7:17. SON: 14. 3T: Krizmancic 1.

Nadaljuje se porazno prvenstvo ciciboninih mladincev, ki so proti eni izmed boljših postav trzasko skupine visoko zgubili.

Cicibonasi so se predstavili le v sedmih, saj je Rudez poskodovan, Filipcic pa je svoje soigralce že nekajkrat pustil na cedilu in se ni predstavil. Kakorkoli že so naši igrali zadovoljivo vse do enajste minute prvega polčasa (23:15 za domaco postavo), vstop na igrišče visokega in tehnicno talentiranega Monticola pa je takoj povesila tehtnico na stran Servolane, ki je z delnim izidom 21:5 končala polčas z visoko prednostjo.

V drugem polcasu smo bili končno prica boljši igri belozelenih, ki so se zlasti po zaslugi bojevih Barinija in Krizmancica dalj časa skoraj enakovredno borili (74:39 v 31'), zal pa so našim v zadnjem delu tekme povsem zmanjkale moči, iztok Bajc pa je bil tokrat le senca na igrišču in domačini so z izidom 30:5 previsoko zmagali. (VJ)

ODBOJKA / POKRAJINSKA PRVENSTVA NA GORIŠKEM

»Mini« derbi 1. divizije pripadel Valpraporju po petih nizih in dramatičnemu tie breaku

Med dečki absolutna premoč združene ekipe Soča Valprapor Posojilnica Sovodnje - Po obetavnem začetku je »deklicam« Soče zmanjkalo moči - Polovičen uspeh naraščajnic Doma Imsa

1. MOSKA DIVIZIJA

Skupina A
Soča Valprapor Posojilnica Sovodnje - Valprapor Vini Pintar 0:3 (6:15, 8:15, 12:15)

SOCA VALPRAPOR: Makuc, Radetti, Bonan, Muzic, Gravnar, devetak, Plesnicar, S. in M. Cernic, Sobani, Pintar.

VALPRAPOR VINI PINTAR: Ursic, Ferfolja, Devetak, Korecic, Kovic, Gravnar, Populin, Maraz.

Bolj izkušeni člani Valpraporja so brez težav premagali mlado združeno postavo »dekcev«. Valpraporovci so vrh tega zaigrali tudi dokaj dobro, posebno v obrambi, a pri Soči je precej pešal sprejem servisa. Tekma se je tako razvila sele v tretjem setu, ki je bil izenačen vse do rezultata 8:8, delno tudi zaradi dolocene padca zbravnosti pri Valpraporju.

Valprapor Vini Pintar - Olympia 3:2 (13:15, 15:5, 10:15, 15:4, 17:15)

VALPRAPOR: Ursic, Ferfolja, Devetak, Kovic, Gravnar, Populin, Maraz. OLYMPIA: Dornik, Bensa, Breganti, Lutman, Hlede, Braini, Seni, Mitja in Marko Cevdek, Pintar, Komjanc, Spacapan.

Glede na to, da je članska ekipa Valpraporja napredovala v C-1 ligo, je bil goriski derbi »z veliko

Deklice Soče igrajo v svojem prvenstvu spremenljivo (Foto Jarc)

zacetnico« tokrat v 1. diviziji, ogledalo pa si ga je lepo stevilo gledalcev, ki so prisostvovali lepi, na koncu pa tudi zelo napeti tekmi.

Za Olympia je tokrat stopil na igrišče tudi trener Rinaldo Dornik, ki je svojim vili precej samozvesti, navsezadnje si Olympia po porazu z mladinci Soče Valprapor ne more privoščiti več dosti spodsrlajev, ce se zeli uvrstiti v play off. In res Olympia je zacela resnicno zelo pozrtvovalno in je z odlično obrambo onesposobila boljši nasprotnikov napad. V dru-

gem in cetrtem setu je prevladal servis gostiteljev, a 3. set je bil spet podoben prvemu. Prišlo je tako do logičnega razpleta, igranja tie breaka. Ta se je začel v znamenju vodstva Olympie, ki je ob zamenjavi igrišča se vodila z 8:6, a valpraporovci so jo ulovili pri osmi točki. Odtlej se je bil boj za vsako zogo in do konca si nobena ekipa ni priigrala pomenljive prednosti.

IZIDI 4. KOLA: Acli Ronchi - Intrepida 0:3, Soča Valprapor - Valprapor Vini Pintar 0:3, Mossa - Caldini 1:3, Fincan-

tieri - Olympia odločena. IZIDI 5. KOLA: Valprapor Vini Pintar - Olympia 3:2. VRSTNI RED: Valprapor Vini Pintar 8, Fincantieri 6, Olympia, Soča Valprapor in Caldini 4, Mossa in Intrepida 2, Acli Ronchi 0.

Skupina B
IZIDI 4. KOLA: Torriana - Fossaloni 3:1, Nasprapor - Corridoni 3:0, Libertas Turriaco - Cormons 3:2, San Luigi ni igral.

VRSTNI RED: San Luigi Banca Agricola in Nasprapor 6, Cormons in Libertas Turriaco 4, Corridoni in Torriana 2, Fossaloni 0.

1. ZENSKA DIVIZIJA

IZIDI 2. KOLA: Cormons - Azzurra 3:1, Villesse - Olympia 3:0, Farra - Lib. Gorizia 0:3, Pieris - Corridoni 2:3, Acli Ronchi - Morarese neodigrana.

VRSTNI RED: Lib. Gorizia 4, Farra, Olympia, Morarese, Acli Ronchi, Azzurra, Cormons, Corri-

doni, Pieris in Villesse 2.

MLADINKE
IZIDI 11. KOLA: Torriana - Capriva 3:0, Sagraado - Olympia 3:0, San Luigi - Staranzano 0:3, Posojilnica Sovodnje - Volley club 0:3, Fincantieri - Libertas GO 3:1.

VRSTNI RED: Sagraado 20, Fincantieri in Volley club 18, Staranzano 16, Olympia, Libertas Gorica in Torriana 8, San Luigi 2, Posojilnica Sovodnje 0. (Staranzano ima dve tekmi manj, Fincantieri in Sagraado imata tekmo manj)

DEČKI

IZIDI 8. KOLA: Acli Ronchi - Valprapor 3:2, Libertas Cormons - Torriana 0:3. Soča Valprapor ni igrala. VRSTNI RED: Soča Valprapor 12, Torriana 10, Acli Ronchi 4, Valprapor Soča 2, Libertas Cormons 0.

DEKLICE

Skupina A
Soča - Libertas Villesse 1:3 (10:15, 15:12, 7:15, 10:15)

SZ SOCA: Volk, Mozeatic, Florenin, Devetak, Pellegrin, V. in E. Cernic.

Tokrat so naše dobo zacele in vse je kazalo, da bodo dosegle tretjo zmago. Na zalost pa so nasprotnice v nadaljevanju tekme zelo dobro zaigrale. Socanke so dobro napadale in tudi branile, toda blok nasprotnic je bil res nepremagljiv. Tekma je trajala skoraj dve uri in to dokazuje, da sta si bili ekipi enakovredni. (S.P.)

IZIDI 8. KOLA: Azzurra - Acli Ronchi 3:1, Soča - Villesse 1:3, Libertas Cormons - Fincantieri 0:3.

VRSTNI RED: Fincantieri 14, Azzurra 12, Villesse 10, Soča in Acli Ronchi 4, Pro Romans 2, Libertas Cormons 0.

Skupina B

IZIDI 8. KOLA: Sanson - Dom Imsa 2:3, Staranzano - Grado 3:1, Mossa - Intrepida 3:1.

VRSTNI RED: Dom Imsa 12, Staranzano 8, Grado, Intrepida, Volley club in Mossa 6, Sanson 4.

NARASČAJNICE

Staranzano - Dom Imsa 2:1 (15:12, 15:11, 8:15)

Dom Imsa - Libertas Gorica 3:0 (15:4, 15:8, 15:3)

DOM IMSA: Pavio, Kovic, Humar, Batistic, Kocijancic, Ursic, Musina, Zuccarino.

Narascajnice Doma Imsa so tokrat odigrale dve tekmi, pri čemer so dosegle polovičen uspeh. Proti Staranzanu so morale porazene z igrišča, vendar so nastopile brez tih bolnih standardnih igralcev, pomembno pa je tudi, da so osvojile vsaj set, saj vsak set prinaša točko.

Vec uspeha je Dom Imsa imel z Libertasom, ki ni bil dorasel nasprotnik. Za prepričljivo zmago je zadostalo ze dobro serviranje, domovke pa so se izkazale tudi z dobro igro v polju.

IZIDI 4. KOLA: Libertas Gorica - Fincantieri 3:0, Staranzano - Dom Imsa 2:1, Pizzeria Italia - Cormons 3:0, Sagraado - Farra 0:3, Mossa - Grado 0:3.

VRSTNI RED: Grado, Farra in Dom Imsa 11, Staranzano in Pizzeria Italia 9, Sagraado 6, Lib. Gorizia 3, Fincantieri, Mossa in Ronchi 0.

NOGOMET / PRVENSTVO NAJMLAJŠIH

Mladost pri zgornjem delu razpredelnice

Zaradi slabega vremena premalo vadbe

Tudi po zadnji prvenstveni tekmi v letosnjem letu doberdobska Mladost ostaja na več kot solidnem tretjem mestu, ki si ga še vedno deli z enajsterico iz Mosa. Do konca prvega dela prvenstva sicer manjka še eno kolo, ki pa bo na sporedu sele 9. januarja prihodnjega leta.

Ce pogledamo lestvico in ce v drugem delu ne bo prislo do kakih nepredvidljivih zasukov (kar pa je malo verjetno), moramo končnega zmagovalca iskati izključno med stiri vodilnimi moštvi, kamor seveda spada tudi doberdobska Mladost. Kar smo lahko gledali v tem delu, so vse preostale ekipe le statisti, ki v nobenem primeru niso v stanju, da bi se vpletle v

boj za prva mesta. Nedvomno bodo odločujoči medsebojni dvoboji med stirim moštvi, ali pa kak nepredviden spodsrlaj enega izmed njih.

»Ekipa zadnje case igra malo pod svojimi sposobnostmi, verjetno zato, ker ima premalo treningov na pravem igrišču. Zaradi slabega vremena moramo namreč vaditi v majhni telovadnici v Doberdobi, kjer pa pogojeve za treniranje praktično ni,« dejal je trener ekipe Dario Frandolic. In dodal: »Prvenstvo je zelo naporno, saj nastopa kar 16 ekip, kar je, po mojem, odločno preveč. Velika društva, ki imajo tudi veliko število igralcev, seveda nimajo težav, da odigrajo kar 30 srečanj.«

IZIDI 14. KOLA
Corno - Lucinico 2:0, S. Sergio - Pro Romans 0:0, Opicina - Romana 9:0, Mladost - Sanrocchese 8:1, S. Marco - Mossa 0:9, Monfalcone - Pieris 3:1, Aris - Staranzano (neod.), Isontina - Gradesse 7:0.

VRSTNI RED
Opicina 23, Isontina 22, Mladost 21, Mossa 21, Corno 14, Pieris 13, Monfalcone 13, S. Sergio 12, Pro Romans 11, Gradesse 9, Lucinico 7, S. Marco 6, Aris 6, Staranzano 5, Sanrocchese 3, Romana 1. (Vili Princic)

Breg - Domio 2:2
V včerajšnji zaostali tekmi 2. AL sta Breg in Domio igrala neodločeno 2:2 (1:1).

TRADICIJA / NA ZAVODU STEFAN

Profesorji so ugnali dijake

Družabnost, ansambel in nabiralna akcija za begunce iz BiH

Poklicni zavod »Stefan« je na stadionu »1. maj« organiziral tradicionalno odbojarsko tekmo med profesorji in dijaki, ki se je letos zaključila s 3:2 v korist ekipe profesorjev. Srečanje je popestril tudi solski ansambel, ki je zaigral nekaj veselih melodij. Med prireditvijo, ki se je zaključila z družabnostjo, je potekala nabirka za begunce iz Bosne, nameščen v zbirnih centrih v Sloveniji. Nabrano vsoto so izročili Rdecemu križu Slovenije.

Elegantno in ekskluzivno vzdušje v kavarni

Elvio Ferigo - Caffè Garibaldi

Pričakujemo vas ob odlični italijanski kavi

GORIZIA - GORICA - Korzo Italija 49

ZAPRTO OB SOBOTAH

(0 zvestobi)

Pred vašim pragom, navsezgodaj zjutraj, v dežju ali snegu, najdete lahko le najzvestejše prijatelje. Primorski dnevnik je prav gotovo eden od teh. Če se naročite, bo brez vsakega dodatnega stroška, skozi vse leto prihajal k vam domov, vsak dan v tednu. Še naprej bo zvesto beležil življenje naše zamejske stvarnosti, s sodobnim, kvalitetnim in popolnim informativnim pristopom.

Cena celoletne naročnine za 360 števil je 300.000 lir.

Se naprej vam bomo brezplačno nudili male oglase in čestitke. Naročnino lahko poravnate do 31. januarja 1993 na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici, pri raznašalcih časopisa ter pri slovenskih denarnih zavodih na sledičih tekočih računih:

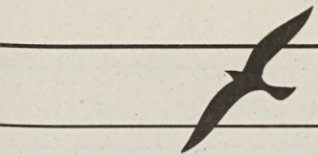
Kmečka Banka Gorica, t.r. 67696 • Kmečko-delavska hranilnica in posojilnica v Sovodnjah, t.r. 504/6 • Kmečko obrtna hranilnica Doberdob, t.r. 1910/2

Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica v Nabrezini, t.r. 800141/9 • Hranilnica in posojilnica Opčine, t.t. 10730 • Trzaska kreditna banka, t.r. 6986/92

Poravnate jo lahko tudi v treh štirimesečnih obrokih po 105.000 lir.

Primorski
D N E V N I K

Naš veliki dnevnik.

Gledališče

Slovenija LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V PRIHODNIH DNEH: 28. in 29. decembra romantični balet Adolpha Adama Giselle v izvedbi SNG Opera in balet Gallusova dvorana. Vstopnice 750 in 550 SIT, studentje 200 SIT.

31. decembra Leticija in Lustrek v Stihovi dvorani. Vstopnice 800 SIT. Prijave na tel. 061/222-815.

DRAMA SNG LJUBLJANA

V PRIHODNIH DNEH: 28., 29. in 30. t.m. ob 19.30 J.B.P.Molière: Svatba po sili (za abonamje in izven - konto).

29.t.m. ob 20. uri (Mala drama) W.Allen: Zaigray se enkrat, Sam.

31. t.m. ob 19. uri J.B.P.Molière: Svatba po sili. Razprodano!

31.t.m. ob 19. uri (Mala drama) W.Allen: Zaigray se enkrat, Sam. Razprodano. Informacije in rezervacije na tel. 061/221-511.

OPERA SNG LJUBLJANA

JUTRI: ob 16.30 Strauss: Netopir.

V PRIHODNIH DNEH: 26. t.m. ob 19. uri Verdi: Nabucco. 28. in 29. t.m. ob 19. uri (CD) Adam: Giselle. 30. in 31. t.m. ob 19. uri Strauss: Netopir.

Blagajna je odprta med 11. in 13. uro in od 16. do 19. ure, rezervacije na tel. 331-950 samo med 9. in 11. uro.

MESTNO GLEDALISCE LJUBLJANSKO

DANES: Ob 10.30 M.Frayn: Hrup za odrom. Zaključena za solo.

V PRIHODNIH DNEH: 28.t.m. ob 19.30 E.Kishon: Bil je škrlanec.

29. t.m. M.Frayn: Hrup za odrom. 30.12. ob 16.30 M.Dekleva: Mi se ne damo. Gostuje prešernovo gledališce iz Kranja.

Silvestrska predstava - obiskovalce prosijo, da rezervirane vstopnice dvigneje najkasneje danes do 12. ure. Po tem roku rezervacije ne veljajo več! Tel. 061/ 210-852.

KLUB B-51 (Gerbičeva 51)

DANES: ob 22. uri Urania. Projekt reskega Poet teatra. Specifčen način predstavitve druge knjige reskega pesnika Igorja Vercerine, ki je hkrati tudi režiser in eden izmed igralcev v predstavi.

GLEDALISCE GLEJ + GRAPEFRUIT

DANES IN JUTRI: ob 21. uri parapolična zabebancija Balkan Santa Claus. Predstavi sta že razprodani.

SENTJAKOBSKO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: 30. t.m. ob 19.30 Levstik - Jovanovic - Partljič: Martin Krpan (za izven).

31.t.m. ob 19.30 Dumas - Stojan: Trije musketerji (silvestrska - za izven)

2.t.m. ob 16. in 19.30 Levstik - Jovanovic - Partljič: Martin Krpan (za izven).

MARIBOR

SNG DRAMA

V PRIHODNIH DNEH: 26. in 27.t.m. ob 20. uri Buchner: Vojske.

27., 28. in 30. t.m. (Mali oder) As Time Goes By - Kabaret 20. stoletja. Nastopa Darja Svajger.

29. t.m. ob 19.30 in 31. t.m. ob 18. uri Carmen - popoldan na robu evropske zgodovine. Informacije na tel. 062/211-461.

SNG OPERA

JUTRI: ob 17. uri in 26.t.m. ob 19.30 uri P.I.Cajkovski: Hrestac.

V PRIHODNIH DNEH: 26.t.m. ob 19.30 uri Čajkovski: Hrestac.

27. t.m. ob 16. uri Puccini: La boheme (za res upokojenci in izven)

KRANJ

V PRIHODNIH DNEH: 27., 29. t.m., 30. in 31. t.m. ob 19.30 uri Ray Cooney: Zbeži od zene. Informacije na tel. 064/222-681.

ORMOŽ

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 27. t.m. ob 19. uri Ray Cooney: Zbeži od zene. Gostovanje prešernovega gledališca iz Kranja.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE ROSSETTI

NAPOVEDUJEMO: od 5. do 10. januarja 1993 gostovanje gledališke skupine Teatro di Sardegna z delom A. Brofferio Il Vampiro. Režija Beppe Navello. V glavni vlogi Giustino Durano. Predstava v abonmaju: odrezek 2B (alternativno). Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasa gledališču Rossetti.

DVORANA TRIPCOVICH

NAPOVEDUJEMO: od 12. do 24. januarja 1993 Čajkovski - balet Hrestac (Lo schiaccianoci). Balet in orkester gledališca Verdi, dirigent Guerrino Gruber. Koreografija Giuliana Barabaschi.

GLEDALISCE CRISTALLO

NAPOVEDUJEMO: v soboto, 2. januarja 1993, ob 20.30 gostovanje gledališke skupine Teatrithalia Elfo Portaromana As-sociati Compagnia Teatro dell'Elfo z delom R. W. Fassbinderja po Goldoniju La bottega del caffè. Režija Ferdinando Bruni in Elio De Capitani.

TRŽIČ

NAPOVEDUJEMO: v četrtek, 7. in v petek, 8. januarja 1993 gostovanje gledališke skupine Teatrithalia Elfo Portaromana As-sociati Compagnia Teatro dell'Elfo z delom R. W. Fassbinderja po Goldoniju La bottega del caffè. Režija Ferdinando Bruni in Elio De Capitani.

GEDAD

GLEDALISCE RISTORI

NAPOVEDUJEMO: v ponedeljek, 18. januarja 1993 bo Zadruga Gruppo Gitiese predstavila J. Keserigovo delo »Arsenik in stare cipke« z G. Glejesenom, Iso barzizzo, Marino Suma in Regino Bianchi. Režija Mario Monicelli.

VIDEM

GLEDALISCE LUIGI BON

NAPOVEDUJEMO: 15. in 16. januarja 1993 gostovanje gledališca Teatro delle Briciole z delom Il grande racconto.

Karoska

DOBRLA VAS

Kulturni dom

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 26. t.m., ob 14.30 - Igra: Smeh v zrcalu, gostovanje igralske skupine SPD Borovlje.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

JUTRI: 25. decembra ob 18. uri Božični koncert z orkestrom Slovenske filharmonije v Gallusovi dvorani. Program: Schubertova Nedokoncana in Masa v Es-duru. Vstopnice 400 in 250 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 31. decembra ob 20. uri Silvestrski koncert: The Classic Bussers (Velika Britanija) in Witz Orchestra (Italija). Gallusova dvorana, vstopnice 1000 in 800 SIT.

1. januarja 1993 ob 18. uri Novoletni koncert Orkestra Slovenske filharmonije (Gallusova dvorana). Dirigent: Tadeusz Wojciechowski; solist: Andrzej Ratusinski, klavir. Program: Enescu, Chopin, Chabrier, de Falla, Loewe, Gershwin, Bernstein.

Vstopnice 800 in 650 SIT. Prijave na tel. 061/222-815.

CERKEV sv. JAKOBA

DANES: ob 17. uri Otroška polnočnica, ki so jo pripravili otroci sv. Jakobske župnije in pri kateri bo prepevala skupina New Swing Quartet.

Ob 19. uri bo slavnostni božični koncert skupine New Swing Quartet, ki bo skupaj s pevko Alensko Godec praznično vzdusje pricalar s prepevanjem slovenskih in angleških božičnih pesmi. Koncerta potekata v organizaciji Društva za oživljanje kulturne podobe starega mestnega jedra. Vstopnine ni.

MARIBOR

KAZINSKA DVORANA

JUTRI: ob 16.30 uri Najlepše božične pesmi - solisti in zbor mariborske Opere bodo predstavili izbor najboljših božičnih pesmi tujih narodov.

CELJE

NARODNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 26. t.m. ob 19.30 Novoletni koncert Celjskega godalnega orkestra.

KOPER

OS A.UKMAR

V PRIHODNIH DNEH: 26. t.m. ob 18. uri Novoletni koncert občinskih PZ in Pihalnih orkestrrov.

VELENJE

DOM KULTURE

V PRIHODNIH DNEH: 27. t.m. ob 17. uri Preč je zdaj to staro leto. natop kolednikov iz Kroke, Edija gaspersica, koledniškega instrumentalnega tria in solistov Zlate in Dragise Ognajnovič. Vstopnina je 200 SIT.

ROGAŠKA SLATINA

KRISTALNA DVORANA

JUTRI: ob 17. uri Božični koncert crnskih in duhovnih pesmi drugih narodov z New Swing Quartetom in Alenko Godec.

V PRIHODNIH DNEH: 27.t.m. ob 17. uri Koncert božičnih pesmi z mešanim pevskim zborom Sveti Križ.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 27. t. m., ob 21. uri XIV Festival trzaskes pesmi. Festival organizira Fulvio Marion pod pokroviteljstvom trzaskes občine, trzaskes pokrajine, Letovišcarske ustanove, Stalnega gledališča FJK, dnevnika Il Piccolo in družbe Insiel Spa. Izkupicek je namenjen Združenju AIRC (Italijanska ustanova za rakasta obolenja). Na festivalu bosta nastopila tudi ansambla Happy Day in Lojze Furlan.

NAPOVEDUJEMO: v ponedeljek, 11. januarja 1993 ob 20.30 koncert Trzaskesega koncertnega društva. Nastopil bo Michele Campanella.

25. januarja 1993 koncert Francesca De Gregorija;

26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminijem;

29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberja.

ŠTIVAN

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 28. t. m., ob 20.30 bo v štivanski cerkvi koncert francoske pianistke Christelle Holleville. Na programu Beethoven, Liszt, Debussy, Chopin in Albenitz. Koncert organizira Glasbena sola Punto musicale iz Sessljana s podporo Dezele FJK, izkupicek večera pa je namenjen Združenju AGMEN. Vstop prost.

TRŽIČ

OBČINSKO GLEDALISCE

NAPOVEDUJEMO: v sredo, 13. januarja 1993, ob 20.30 koncert orkestra Radiotelevizije Slovenije pod vodstvom Antona Nanuta, pianist Francois Joël Thiollier. Na programu Rimskij-Korsakov, Prokofiev, Šnitke, Skrijabin.

Karoska

ŽELEZNA KAPLA

Farna dvorana

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 26. t.m., ob 14.30 - Božični koncert z Ljubljanskim oktetom.

Razne prireditve

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V PRIHODNIH DNEH: 26.t.m. ob 20. uri (Gallusova dvorana) Sprtnik '92. Razglasitev najboljših sportnic in sportnikov v Sloveniji v letu 1992. Vstopnina je 200 SIT. 31. t.m. ob 20. uri (Kosovelova dvorana) Boemsko življenje, film režiserja akcija Kaurismakija. Vstopnina je 300 Sit. Informacije na tel. 061/222-815.

KUD FRANCE PRESEREN

JUTRI: ob 21. uri spektakularna prednovoletna zabava z ljubljanskimi rock jazzerji Lolita, gledališčem Ane Monro ter gosti iz Zagreba, skupino Disco gobe/Daddy Mellow. Tel. 061/332-288.

KLUB K 4

JUTRI: ob 22. uri Xmas Machines. Tehno Božič - Terminator se vrača.

V PRIHODNIH DNEH: 27.t.m. ob 22.00 uri The Show Must Go On. Wild Boys and Amazonas. 28.t.m. ob 21.00 uri Satiricni novoletni kabaret društva Yam - zakuska, zur in ples. 29.t.m. ob 22. uri Balkanci vseh dežel... Jugo rock, saksofonisti, Romi in ekshibicionisti. 31.t.m. ob 22. uri Novoletna telovadba. Vroci telefon 061/113-282.

KOPER

GLEDALISCE KOPER

V PRIHODNIH DNEH: 28. t.m. ob 19. uri nastop folklorne skupine San Justo iz Argentine.

29. t.m. ob 19. uri Kulturno zabavni večer. Informacije na tel. 066/21-027, 21-287.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SRECKA KO-SOVELA

V PRIHODNIH DNEH: 28. t.m. ob 16. uri Novoletni show. Nastopajo: plesna skupina Urška, skupina za izrazni ples Mehki cvetlji, Andrej Sifer in dedek Mraz. Tel. 067/73-355.

BOVEC

HOTEL ALP

Do 26. t. m. poteka festival Folkfest 92 (zimski del novega festivala etno glasbe) s projekcijo video filmov o preteklih festivalih. Informacije in rezervacije: Turistično društvo Bovec, tel. 065/86-332.

Za najmlajše

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 10.00 uri (VI-a) Ko frči perje, risani film

Od 10. do 12. ure (Valvasorjev prehod) Frizerstvo Frkolin.

Ob 14. uri (Kosovelova dvorana) Haydn. Pogorela hiša, lutkovna opera. Cena vstopnic 250 SIT. Ob 16. uri (VI-2) Potovanje v Melonijo, risani film.

Do 30. t. m. bo vsak dan od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 19.00 ure v Valvasorjevem prehodu potekal praznični Živ-zav z igralnico, kjer bodo otroci pod strokovnim vodstvom sestavljali kocke, z razstavo otroške in mladinske literature Mladinske knjige, s slasticami slasticarne Biskvitek in frizerstvom Frkolin.

JUTRI: ob 10. uri (VI-2) Potovanje v Melonijo, risani film.

Ob 11. uri (Stihova dvorana) Trnjulčica - cena vstopnic 200 SIT, lutkovni balet Freyer teatra. Ob 15. uri (Kosovelova dvorana) J. Haydn: Pogorela hiša, lutkovna opera. Ob 16. uri (VI-2) Ko frči perje, risani film.

POJUTRISNEM: ob 10. uri (VI-2) Ko frči perje, risani film.

Ob 11. uri (Stihova dvorana) Trnjulčica. Ob 16. uri (VI-2) Potovanje v Melonijo, risani film. Od 17. do 19. ure (Valvasorjev prehod) Frizerstvo Frkolin.

V PRIHODNIH DNEH: 27. t. m. ob 16. uri in 28. t. m. ob 14. uri (Stihova dvorana) Trnjulčica - lutkovni balet Freyer teatra. Informacije na Tel.: 061/222-815.

LUTKOVNO GLEDALISCE

JUTRI: ob 19. uri (za izven) Svetlana Makarovic: Gal med lutkami.

Vsak dan do 28. decembra ob 17.30 uri (Krekov trg) Novoletne lutkovne igrarije.

V PRIHODNIH DNEH: 28., 29. in 30. t. m. ob 18.30 uri spreved dedka Mraza - od Lutkovnega gledališča do Prešernovega trga. Dedek Mraz vabi vse otroke, naj se pridružijo njegovemu spremstvu. Napravijo se lahko v karkoli hočejo - zivalice, pravljicna bitja; ali pa ostanajo kar taksi kot so.

Informacije na tel. 061/314-789, 314-966.

SENTJAKOBSKO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: 26. t.m. ob 11., 13., 15. in 17. uri. Suhadolcan - Ovsec: Medvedek na obisku, zaključene predstave.

27. t.m. ob 16. uri Medvedek na obisku (za izven, zadnjic). Cena vstopnic od 150 do 200 SIT.

3. januar ob 16.00 Partljič -Golija: Srce igrač (za izven).

Informacije na tel. 061/312-860.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

DANES: ob 8., 9.30 in 11. uri Andersen-Lainscek: Snezna kraljica. Predstave so zaključene.

KUD FRANCE PRESEREN

V PRIHODNIH DNEH: 26.t.m. ob 17. uri novoletni otroški živzav z obiskom dedka Mraza. Vstop je prost.

MARIBOR

KAZINSKA DVORANA

V PRIHODNIH DNEH: 26. t.m. ob 17. uri, in 27. t.m. ob 10. in 11.30 uri Macja godba z Neco Falk.

KOPER

GLEDALISCE

DANES: ob 10.00 in 11.30 - ponovitev Andersenove pravljice: Cesarjeva nova oblacija. Informacije na tel. 066/21-287.

CERKNICA

KNJIZNICA JOZETA UDOVICA

DANES: ob 16.30 uri igralna ura s knjigo.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE ROSSETTI

DANES: ob 16.30 bo na sporedu predstava s Podreccovimi lutkami. Predstava izven abonmaja. Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti. Brezplačna vstopnina za otroke do 6. leta starosti. Zadnja ponovitev v soboto, 26. t. m., ob 16.30.

GLEDALISCE CRISTALLO

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 27. t. m., ob 11. uri »Povem ti pravljico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica La monetina d'argento (Srebrni kovanec) v izvedbi gledališke skupine La Contrada.

FELETTU UMBERTO

OBČINSKI AVDITORIUM

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 26. t. m., ob 15.30 predstava ciklusa L'Accordeon. Na sporedu bo pravljica Kaspar, il pulcinella Boemo z lutkami Thomasa Jelineka.

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

NARODNA GALE-RIJA

Do 31. decembra je odprta razstava Metamorfoze. Razstava otroških glinastih kipev, ki so nastali po vzgledu gotске plastike iz stalne zbirke Narodne galerije. Galerija je odprta od torška do sobote ob 10. do 18., v nedeljo pa od 10. do 13. ure.

Vstopnina je 100 SIT, za studente, dijakе in upokojence 60 SIT, za učenecе v skupinah pa 30 SIT. Informacije na tel. 061/219-716.

MESTNA GALERIJA

Do 6. januarja je na ogled pregledna studijska razstava slušateljev ljubljanske Akademije za Likovno umetnost v stud. letu 1991/92. Galerija je odprta vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 18. ure, v nedeljo od 10. do 13. ure. Tel. 061/212-896.

GALERIJA NA MEST-NEM TRGU

Na ogled je razstava Podo-be ljubljanskih meščanov Galerija je odprta od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 13. ure, ob ponedeljkih zaprta.

MEDNARODNI GRA-FICNI LIKOVNI CEN-TER

Do 17. januarja je na ogled pregledne razstave grafik Andreja Jemca (več kot 100 grafik, ki jih je umetnik ustvaril v letih 1961-1992). Tel. 061/319-752.

GALERIJA CD

Na ogled je razstava Carinzia/Venezia, Topografia Superiore, avstrijskega slikarja in grafika Arnulfa Rainerja. Razstava je odprta vsak dan, od 12.00 do 20.00 ure, v nedeljo od 15.00 do 18.00 ure. Vstopnina 100 SIT, za studente 50 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

JELOVSKOV LIKOV-NI SALON

Na ogled je prodajna razstava unikatnega nakita (Jure Kodre), starih idrijskih cipk (Barbara Kobal), adventnih vencev cvetličarice ELI in lepih starih kotnih vitrin (Janko Mlakar).

Skrivnost
poslovnega uspeha
je v tem,
da narediš manj napak
kot konkurenca.

Vesel Božič in srečno Novo Leto
vsem ljudem na zemlji, ki so
dobre volje

SMELT

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

09.30	Video strani
10.00	Program za otroke:
09.40	Jakec in carobna lucca, 11. del angleške risane nani-zanke
09.50	Civ civ, se dolgo bom živ, 2. del
10.00	O praznikih: Novo leto, 3. oddaja, ponovitev
10.15	Koncert za Unicef
11.05	Po poteh do sebe, izobraževalna oddaja
11.25	Trije decembrski dobri možje
11.35	Pismo brez pisave
12.00	Porocila
16.00	Sportna sredi, ponovitev
16.00	DP v hokeyu na ledu: Olimpija-Hertiz - Acroni Jesenice
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Silas, 2/12 del nemske nadaljevanke
17.35	Živ zav
18.20	Tam stopi pa hlevček
18.35	Ze veste..., svetovalno izobraževalna oddaja
19.05	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Slovenski Božic
20.45	Božic v Evropi 1992
22.00	TV dnevnik 3, vreme, sport, VPS 2150
22.20	Zlatarna, ameriško/italijanski film, VPS 2220
23.55	Vesolvo: Polnočnica, prenos, VPS 2355
01.15	Video strani

SLOVENIJA 2

16.25	Video strani
16.35	Sova, ponovitev:
16.35	Radio FM,
13., zadnji del ameriške nanizanke	
16.35	Majski cvetovi,
6/7 del angleške nanizanke	
18.00	Slovenska kronika
18.10	Regionalni programi - Koper
19.00	Videolestvica
19.30	TV dnevnik Koper - Capodistria
20.00	Stiri v vrsto, tv igrica
20.30	Zelena ura
21.20	Tednik
21.20	SOVA:
22.15	Dragi John, 36. del ameriške humoristične nanizanke
22.45	Majski cvetovi, 7., zadnji del angleške nanizanke
23.35	Video strani

KANAL A

10.25	Astroloska napoved
10.30	RIS, risanke in spoti
11.00	Drugacen svet, 58. del ameriške nadaljevanke, ponovi- tev
18.15	Napoved sporeda in vreme
18.30	BMX: Tone in Simon, 8. del
19.00	Ninja zelve, 13. del risanke
19.40	MCM
20.00	Risanka
20.32	Slovenski pred Božicem
21.10	Kanaliziranje, ameriški dokumentarni film
20.00	Dance Session, 11. oddaja o plesu
22.30	Drugacen svet, 59. del ameriške nadaljevanke
23.15	Vreme
23.17	Dnevnoinformativni program
23.30	Porocila v angleščini: Deutsche Welle
23.50	Astroloska napoved
01.00	Surova pogodba, ameriški film

KOPER

18.00	Slovenska kronika
Studio 2	

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomatti- na, vmes dnevnik
10.05	Film: Un magico Nata- le (fant., ZDA '85), vmes (11.00) dnevnik
11.55	Vremenska napoved
12.00	Variete: Servizio a do- micilio, vmes (12.30) dnevnik 1
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Variete: Prove e provi- ni a Scommettiamo che..?
14.30	Aktualno: Primmisima
14.45	Otroska oddaja
15.15	Nanizanka
16.10	Mladinski variete: Big
18.00	Dnevnik 1
18.10	Aktualno: Italija, na- vodila za uporabo
18.45	Variete: Ci siamo?
19.50	Vreme in dnevnik
20.40	Variete: Partita doppia
22.30	Caffè italiano
23.00	Glasha: L'attesa
23.45	Razmisljanje o božicu
23.55	Masa iz Sv. Petra
2.00	Dok.: Ali di Natale
2.30	Film: Fiat voluntas Dei

RAI 2

7.00	Otroski variete
9.30	Ristorante Italia
9.45	Film: L'albero di Nata- le (dram., Fr. 1969)
11.25	Nan.: Lassie
11.50	Kratke vesti
11.55	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, Nonsoloner
13.55	Sto ključev za Evropo
14.10	Nad.: Quando si ama,
14.40	Santa Barbara
15.25	Film: Amore di strega (kom., ZDA '89)
17.15	Dnevnik iz Milana
17.25	Nan.: Jackie in Mike, nato sport
18.20	Nan.: Hunter, vreme
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.30	Variete: ... e venne una stella
22.30	Aktualno: Natale con i tuoi
0.30	Filmske novosti
0.40	Film: Colpo grosso (kom., i. F. Sinatra)

RAI 3

6.30	Danes y kiosk
6.45	Dok.: L'altrarete
12.00	Kratke vesti iz Milana
12.15	Proza: Baci perduti
14.00	Dezelne vesti
14.20	Popolanski dnevnik
15.15	Dok.: I segreti del bel canto
15.45	Samo za sport
17.20	Sportna rubrika Derby
18.00	Dok. oddaja: Geo
18.30	Risanka: Blobcartoon
19.00	Vreme in dnevnik
19.30	Dezelne vesti
19.45	Risanka: Blobcartoon
20.05	Variete: Blob
20.30	Film: Guerre stellari (fant., '77, i. H. Ford)
22.35	Film: Una commedia sexy di una notte di mezza estate (kom.)

RETE 4

6.30	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.00 dalje vsakih 30 min. vesti
10.00	Nan.: Amore in soffit- ta, Druzina Addams, Guai in casa Lambert
11.25	Variete: A casa nostra
11.40	Kratke vesti
13.00	Nad.: Sentieri
13.30	TG 4 vesti
14.00	Variete: Buon pome- riggio
14.05	Nad.: Sentieri
15.00	Film: Gli occhi che non sorrisero (dram., '52, i. L. Olivier)
17.30	TG 4 vesti
17.40	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.00	Kviz: La cena è servita
19.00	TG 4 vesti
19.30	Nad.: La signora in ro- sa (i. J. Rodriguez)
20.30	Film: Le campane di Santa Maria (dram., '45, i. I. Bergman)
23.00	Kviz: Io, tu e mamma
23.45	TG 4 nočne vesti

CANALE 5

7.00	Na prvi strani
8.35	Nan.:Druzina Addams
9.00	Film: Piccola stella (kom., ZDA 1934)
10.30	Nan.: Alla conquista del West
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.20	Film: Il tirgitto (kom., '56, i. J. Chandler, Lo- raine Day)
15.30	Nan.: I Robinson
16.00	Otroski variete
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Kviz: Tutti per uno (vodi M. Bongiorno)
22.30	Film: Non siamo ange- li (kom., ZDA '55, i. H. Bogart, Aldo Ray, Pe- ter Ustinov)
24.00	TG 5 vesti
1.00	Nan.:Druzina Addams

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
9.15	Variete: J. Lewis Show
9.45	Nanizanka
10.45	Film: I due sergenti del generale Custer
12.45	Odprti studio
13.00	Nan.: Lepotica in zver
13.45	Otroski variete
16.00	Variete: Unomania
16.05	Nan.: Ultraman
16.35	Variete: Twin Clips
17.00	Nan.: Gli Acchiappa- mostri
17.30	Variete: Mitico Natale
17.55	Film: L'avventura deg- li Ewoks (fant., 84)
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Nan.: Beverly Hills 90210
22.30	Filmi non stop: Star- man, Incontri ravvici- nati del terzo tipo, itd.

TMC

8.30	Tecaj angleščine
8.45	Nad.: Doppio imbro- glio, 9.30 Potere
10.00	Rubrika: Zenska TV
11.40	Nan.: Doris Day Show
12.10	Variete: Kosilo z Wil- mo
13.00	TMC News - Sport
14.00	Film: L'incredibile si- gnor Blunden (kom., 1972, r. L. Jeffries)
15.50	Risanke: Snack
16.35	Variete: Amici mostri
17.35	Film: Sogno di Natale (ZDA 1973, i. Hari Rhodes), vreme
19.30	Vesti: TMC News
19.55	Pravljica
20.00	Nan.: Maguy - Il cuore di Pierre
20.40	Film: State buoni se potete (kom., It. '83, r. Luigi Magni, i. Johnny Dorelli)
23.30	Posebna oddaja o božicu
24.00	Film: Cammina cam- mina (dram., It. 1983, r. Ermanno Olmi, i. Alberto Fumagalli)
1.45	Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30	Risanke
12.00	Nad.: Cara a cara
13.45	USA Today News
14.00	Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita
15.45	Dezelni programi
17.30	Sette in allegria
19.15	News Line
19.30	Nan.: Mississippi
20.25	Il sasso nella scarpa
20.30	Film: Dove vai sono guai (kom., ZDA 1963, r. F. Tashlin, i. Jerry Lewis, Jill St. John)
22.30	Vesti: News Line
22.45	Film: Louis De Funès e il nonno surgelato (kom., Fr. 1969, i. Louis De Funès)
0.30	Filmske novosti
0.45	News Line - Vesti

TELEFRIULI

16.55	Kratke vesti
17.00	Starlandia
18.00	Nan.: Lewis in Clark
18.30	Nad.: Destin
19.00	Večerne vesti
19.30	Rubrika: Parliamone
20.30	Film: Un Natale da ri- cordare (kom., ZDA '78, i. J. Robards)
22.30	Nočne vesti
23.00	Rubrika: Belo in crno

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)	
Lastne oddaje:	
Kronika in komentar	
Dogodki in odmevi	

Koper

13.00	Harry O, ameriška tv nanizanka
13.50	Sok moderne umet- nosti, ameriška doku- mentarna serija
14.20	Vohuna, ameriška na- nizanka
15.15	Carobna svetilka
16.00	Božična zvezda, nor- veški mlad. film
16.00	TV novice
17.40	Arhitektovi nasveti, ponovitev
18.00	Slovenska kronika, Studio 2
19.00	TV dnevnik
19.25	Harry O, ameriška tv nanizanka
20.15	Dragan, ameriška tv nanizanka
20.40	Meridiani, aktualna tema
21.20	Dolgo iskanje, angle- ska dokumentarna se- rija
21.50	TV dnevnik
22.00	Juke box, glasbena od- daja v živo
24.00	Božična sveta masa, prenos iz koprke stol- ne cerkve

AVSTRIJA 1

6.00	Teletext
9.00	Ponovitve: Robin Ho- od, risanka
11.45	Carodejna raca, pra- vljica
14.45	Eretak, finski otroški film
15.05	Tiha noc, angleški film
16.05	Kralj iz Narnije
16.30	Volkovi iz Willobyja, angleški film
18.00	Evangelicanska večer- nica
19.00	Sanjski svet lutk
19.55	Luc v temi
20.15	Diamant kralja duhov, pravljici tv film
21.55	Božična zgodba: Oh, smreka!
22.50	Božic v St. Geroldu
23.40	Božje srečanje: skri- vnost božične ikone
00.00	Polnočnica, prenos iz Marijella
01.30	Ex Libris
01.40	Tisoc mojstrov

AVSTRIJA 2

08.00	Božic 1991
20.15	Iščemo starega očeta, ameriški tv film; igra- jo: Robert Mitchum, Jarrad Paul, Jessica Player in drugi
21.50	Cas v sliki
21.55	Vohunski poker, ame- riška vohunska kome- dija; igrajo: Walter Matthau, Glenda Jac- kson in drugi
23.35	Specialista, francoski akcijski film; igrajo: Bernard Giraudeau, Gerard Lanvin in drugi
01.05	Jason King, Prvič, dru- gič...
02.05	Porocila; Tisoc moj- strov

Hrvaška 1

7.00	Porocila; Zgodbe iz Monticella, 29. del
10.00	Porocila
10.05	Lepo je biti dober: Za hrvaske otroke
10.10	Mali božični koncert
12.00	Porocila; Svet se vrti naprej, 29. del am. na- daljevanke
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.20	Srečen Božic, dok. od- daja
15.15	Kristus iz Nazareta, pon. 1. dela
16.00	Porocila
16.05	Ucimo o Hrvaski
16.45	Božic dveh Sneguljic, risani film
17.30	Sezamova ulica, 1. del otroške serije
18.35	Santa Barbara, 282. del ameriške nadalje- vanke
19.30	Dnevnik 1
20.20	Hrvaske ljudske boži- čne pesmi v zagreb- skih cerkvah
20.40	Srečen Božic
21.25	Božic v Evropi, 1. del
22.30	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
22.50	Josipa Lisac
23.50	Prenos polnočnice iz zagrebške Katedrale
01.35	Porocila
01.45	Sanje brez meja

Hrvaška 2

17.10	TV koledar
17.20	Božične pesmi za hr- vaske otroke
17.50	Božični večer, ameri- ški film
19.30	Dnevnik
20.20	Sport
20.30	Za hrvaske otroke
20.30	Kristus iz Nazareta, 2/8 del nadaljevanke
21.30	Dragi John, 10. del ameriške humoristi- čne nanizanke
22.20	Božična zgodba, ame- riški film
23.55	Neal Diamond: The Christmas Special
00.55	Horoskop

MADŽARSKA

06.10	Dobro jutro
8.05	Matineja pravljicnih filmov
11.00	Pred prazniki
11.20	Prvi Madžari na olim- pijadi
14.00	Tekmovanje koreo- grafov
14.30	Božična posta
16.00	Alice v deželi čude- zev, ameriški film
17.50	Božična posta
18.00	Priziganje svec
19.00	Pravljice, risanke
20.00	Sosedje, 148. del
20.30	Pozdrav angelov, pes- niški privid
20.45	Annie, ameriški film
22.50	Biblijske podobe, bi- blijski citati
23.10	Literarni program
23.55	Polnočnica, prenos iz katedrale v Vacu

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 22.20

Po romanu papeža
Karola WojtyleZlatarna,
ameiško italijanski film

Sedanji papež je v predpapeških casih živel dokaj razgibano življenje. Bil je vsestransko dejaven mož, ki se je med drugim ukvarjal tudi s pisanjem proze in poezije.

V svojem romanu, ki je deloma tudi avtobiografski, je glavni junak duhovnik Wojtyle, zgodba pa obravnava obdobje njegove mladosti in študentskih let. Po filmu sicer ne moremo soditi o literarni vrednosti romana, Karola Wojtyle, ugotovimo pa lahko, da se avtor ni izogibal družbeni problematiki in obravnavanju odnosov v družini. Njegov pristop je oprt na izkušnjo pozornega opa-

zovalca življenja in usod ljudi, ki jim življenjske okolščine niso naklonje-
ne, zato morajo zbrati veliko moči in znanja, da izborijo bitke svojega življenja.

Po romanu Zlatarna je scenarij za film napisal Jeff Andrus, režiral pa Michael Anderson. Filmsko dogajanje se začne tik pred drugo svetovno vojno v Krakovu na Poljskem, ko je Nemcija napadla Poljsko. Vojna razdruži preneka-
tera prijateljstva in zveze ter usodno poseže tudi v življenje studentov.

Pravkar poročena Teresa izgubi moža, zato s sinom emigrira v Kana-
do. Tam živi skupaj z

Anno in Stefanom in vsi se vsak po svoje skušajo vziveti v novo okolje, hkrati pa hrepenijo po svoji domovini. Anna, glasbenica, sanja o svojih koncertih na Poljskem. Njen sin se zaljubi v hčerko iz prijateljske družine. Zakon Terese in Andrewa ni najbolj srečen, a tudi njuni odnosi se bodo sčasom uredili in izgledali. Anna v resnici doživi svoj veliki koncertni trenutek v Krakovu. Njen sin pa se zaroči s prstanom iz približno enake Zlatarne, tako kot sta se pred leti zaročila njegova mama in oče.

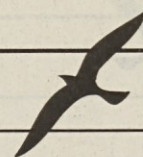
Vlogo duhovnika igra Daniel Olbrychski.

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4 MHz; od 16.00 SV 918 kHz)
4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski na-
sveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 iz tujega tiska; 14.05 Po-
slovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 18.30 Var-
nostna kultura; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Čerkev večer; 21.05 Literarni večer; 22.30 Glasbena podoknica; 23.05 Literarni no-
ktur; 23.15 Božični prihod.

Slovenija 2

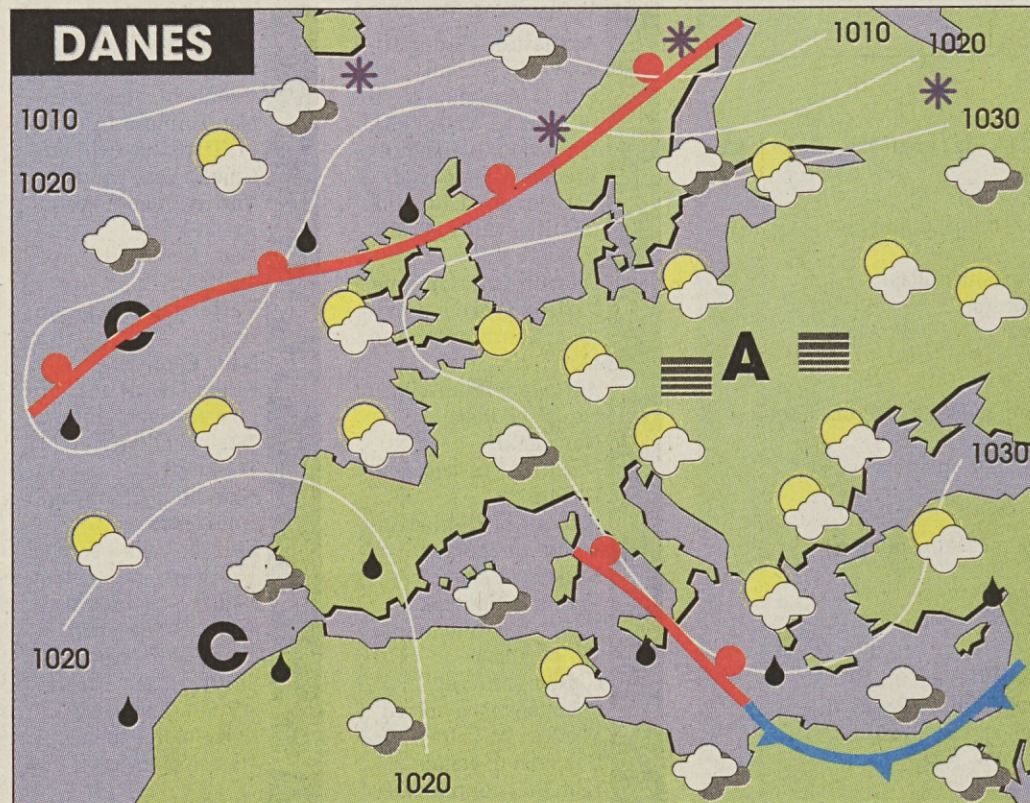
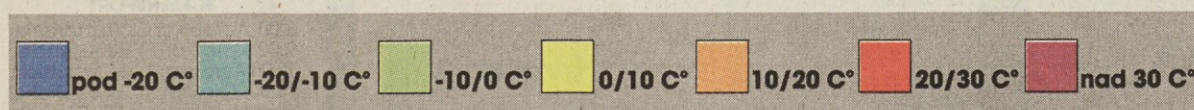
(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9 MHz)
6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Ju-
tranja kronika; 8.00 Strakovnjak
svečije; 8.40 Koledar prireditve; 10.40 Kompasovo turistično
oko; 10.50 Primorski val; 11.15 Izjava tedna; 12.00 Opoldne; 12.40 Štajerski val; 13.00 Dan

EVROPA / V SREDOZEMLJU NEKAJ DEŽJA

TEMPERATURE OB 13. URI

VREMENSKA SLIKA
Nad većim delom Evrope je obsežno območje visokega zračnega pritiska. Ob se-

verovzrodnih vetrovih priteka v višjih zračnih plasteh nad naše kraje nekoliko bolj suh zrak.

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vstalo ob 07.43 in zašlo ob 16.21. Dan bo dolg 8 ur in 38 minut. Luna bo vstala ob 07. ur 55 minut in zašla ob 16. ur 57 minut.

PLIMOVANJE
Danes: ob 3.14 najnižje - 8 cm, ob 8.50 najvišje 46 cm, ob 15.50 najnižje - 66 cm, ob 22.39 najvišje 35 cm. Jutri: ob 3.51 najnižje - 8 cm, ob 9.21 najvišje 43 cm, ob 16.19 najnižje - 64 cm, ob 23.10 najvišje 36 cm.

TEMPERATURE

PO SVETU

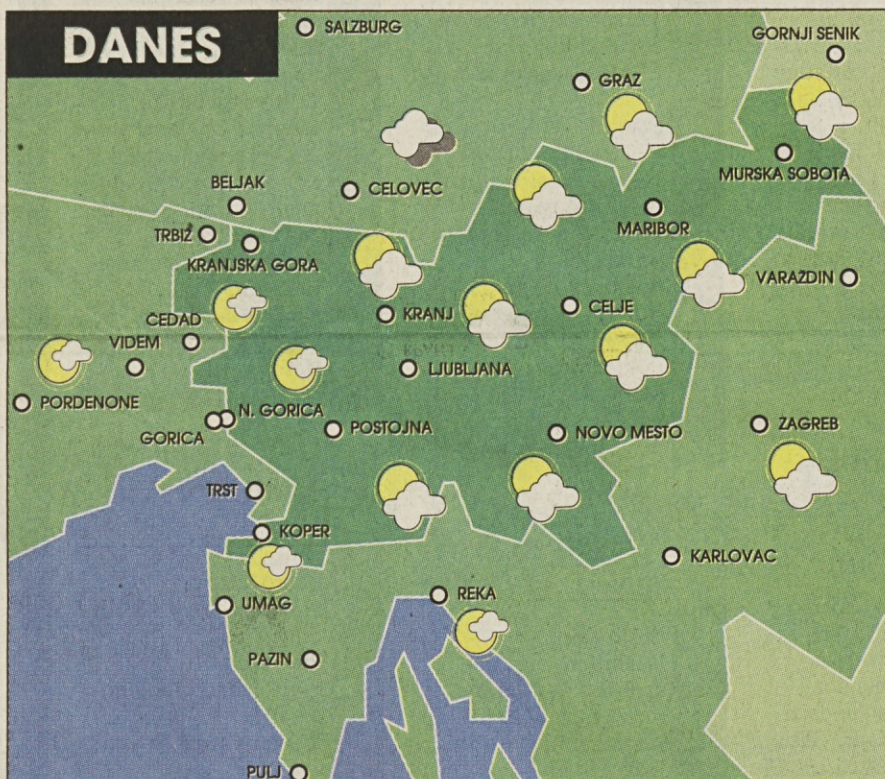
HELSINKI	-4/-2
OSLO	-11/-10
STOCKHOLM	-6/-4
KØBENHAVN	0/3
MOSKVA	-14/-
BERLIN	-3/1
VARSAVA	-7/-1
LONDON	-1/6
AMSTERDAM	3/4
BRUSEL	3/4
BONN	4/6
FRANKFURT	5/6
PARIZ	0/6
DUNAJ	-1/1
MÜNCHEN	0/4
ZÜRICH	0/5
ZENEVA	-1/7
RIM	8/15
MILAN	4/7
BEOGRAD	-2/1
NICA	9/15
BARCELONA	8/13
BUKAREŠTA	-4/2
CARIGRAD	-1/6
MADRID	7/13
LIZBONA	12/14
ATENE	8/16
LARNAKA	5/15
TUNIS	7/17
ALŽIR	5/20
MALTA	11/19
JERUZALEM	5/8
KAIRO	-4/2

ALPE-JADRAN / OBLAČNO BO IN ZAMEGLJENO

TEMPERATURE

VČERAJ OB 7. IN OB 13. URI

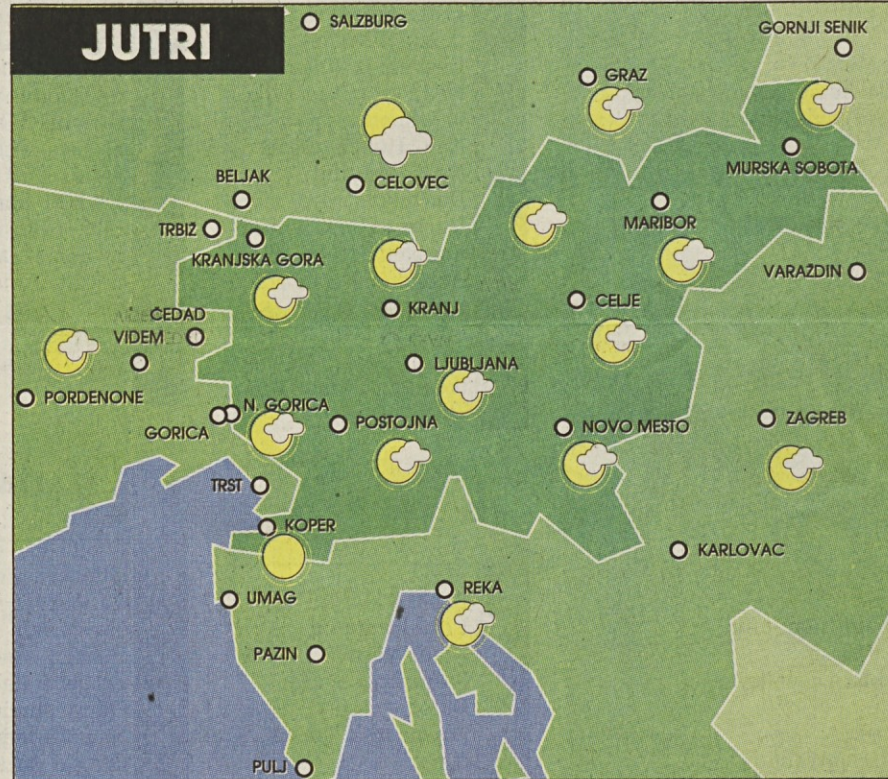
LJUBLJANA	1/1
TRST	7/-
CELOVEC	-2/-
BRNIK	0/1
MARIBOR	0/0
CELJE	1/0
NOVO MESTO	0/0
NOVA GORICA	6/8
MUR. SOBOTA	0/0
PORTOROŽ	4/10
POSTOJNA	0/1
IL. BISTRICA	-3/5
KOČEVJE	0/0
ČRNOMELJ	1/1
SL. GRADEC	-2/0
BOVEC	-1/3
RATEČE	-4/3
VOGEL	-5/4
KREDARICA	-6/1
VIDEM	6/-
GRADEC	0/-
MONOSTER	-1/-
ZAGREB	1/1
REKA	5/10

V SLOVENIJI: V višjih legah in ponekod na Primorskem bo precej jasno, po nižinah pa se bo zadrževala nizka oblačnost. Najvišje dnevne temperature od -1 do 3, na Primorskem do 10°C

SOSEDNJE POKRAJINE: Oblačno bo in zamegljeno. V višjih legah in ob severnem Jadranu bo precej jasno.

OBLACNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	MEĞLA
nad 10 m/s	

V SLOVENIJI: V petek bo delno jasno, s tem da se bo po nižinah zadrževala međa ali nizka oblačnost.

OBETI: Sedanja vremenska dogajanja kažejo, da v soboto še ne bo večje spremembe vremena.

ONESNAŽENOST ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	66
Maribor	127
Celje	115
Trbovlje	112
Hrastnik	51
Zagorje	—
Šoštanj	36

Kritična 24 ura koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:

Mura, G. Radgona:	128
Drava HE Dravograd:	—
Sava Radovljica:	61
Sava Sentažob:	—
Radeče:	156
Sora Škofja Loka:	117
Ljubljana Moste:	110
Savinjska Laško:	120
Krka Podbočje:	97
Kolpa Radenci:	101
Soča Solkan:	—

HOROSKOP

Piše: Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/20-4: Ceprav vas bo mikalo, da se tudi sami ze pustite prazničnemu vzdušju, si tega se ne morete privoščiti, saj morate prav sedaj dati vse od sebe.

BIK 21-4/20-5: Potovanje in preživljanje praznikov s sorodniki se vam bo zdelo kot prelepa nagrada po daljšem in napornem obdobju. Predlagali vam bodo službeno pot, ki pa ni priporočljiva.

DVOJČKA 21-5/21-6: Mimogrede in nenaravno boste zapravili celo malo bogastvo za tisoč in eno drobno stvar, vendar pa bo ljubljena oseba za darilo več kot le hvaležna.

RAK 22-6/22-7: Vse je ze skoraj nared za praznovanje, ki je pred vami. S partnerjem pa bosta zadnji trenutek ugotovila, da sta izpuštila bistveno podrobnost.

LEV 23-7/23-8: Partner vam bo očital predolgo zadrževanje v službi. Noben izgovor vam tokrat ne bo pomagal, saj mu je jasno, da so zabave tiste, ki vas zadržujejo.

DEVICA 24-8/22-9: Mikalo vas bo kupiti se nekaj, kar si ze dolgo želite, pa si ne morete privoščiti. Drobna lepota napaka vas bo na srečo zadnji trenutek odvrnila od tega.

TEHTNICA 23-9/22-10: Vse priprave ste prepustili partnerju in doma se boste prikazali tik pred zdajci, dobre volje in zacudeni nad negodovanjem domačih.

SKORPIJON 23-10/22-11: V krogu družine boste odkrili, kako lepo je, ko ste vsi skupaj in kako zelo so otroci zrasli in postali zreli. Jasno vam bo postalo, da bi morali biti več doma.

STRELEC 23-11/21-12: V največjem drenu boste ob množici drugih ljudi zadnjo minuto hlastali po ustreznem darilu, ceprav sploh ne veste, kaj bi bilo najbolj primerno.

KOZOROG 22-12/20-1: Zdaj, ko se vsi drenjajo po trgovinah, tržnicah, lokalih..., se vi najbolj pocutite za volanom, saj vam to daje občutek, da niste del te ponorele množice.

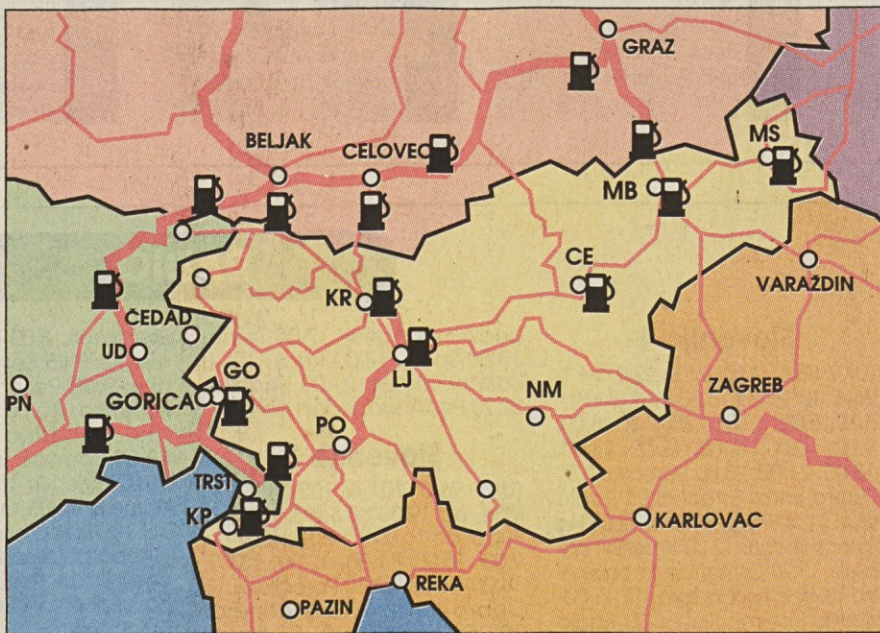

VODNAR 21-1/19-2: Večer bo primeren, da odmisлите vse razlike, ki obstajajo med vami in sorodnikom. Toda ce ne boste prvi ponudili roke, s spravjo ne ob nič.

RIBI 20-2/20-3: Nora želja po cistem luksuzu vas bo zapeljala v nakup popolnoma nepotrebne stvari, ki pa vam bo kljub vsemu naredila izredno veselje.

CESTE / VEČINOMA MOKRE IN SPOLZKE

Zaradi občasnih padavin so ceste po Sloveniji večinoma mokre in spolzke. Kljub temu promet v notranjosti poteka tekoče in brez zastojev. Tudi na mejnih prehodih ni daljšega čakanja za prestop meje, razen v Dolgi vasi, kjer tovorna vozila čakajo blizu 12 ur za prestop meje.

Iz cestnih podjetij ni poročil o zaporah ali ovirah na posameznih cestah.

SNEŽNE RAZMERE (v cm)

SLOVENIJA	FURLANIJA-JK	KOROŠKA
Kope	40/40	Cimolais
Vrhe	50/50	Claut
Lontovž	35/40	Piancavallo
Stari vrh	10/30	Zabnice/Ovčja vas
Rogla	30/30	Raibl
Kanin	30/150	Forni Avoltri
Cerkno	30/30	Forni di Sopra
Soriška planina	30/30	Paluzza-Timau
Vogel	30/30	Paularo
Kobla	10/30	Pontebba
Mariborsko Pohorje	40/70	Pradibosco
Kranjska gora	20/20	Prato Carnico
Pokljuka	20/20	Zoncolan
Rog - Črmošnjice	30/40	Sauris
Prvine	35/40	Sella Chianzutan
Jezerko	20/20	Nevejsko sedlo
Ulovka	20/20	Višarje
Krvavec	-/-	VENETO
Zelenica	20/40	Sappada

ZASTOJI
X ZAPRTA CESTA
POPRAVILA NA CESTIŠČU
POLEDICA
SAMO Z ZIMSKO OPREMO
SPORTNA PRIREDITEV
GOSTA MEĞLA
BENCINSKE CRPALKE 24 UR

V VEDNOST

Vpliv vremena na ljudi

Meteorotropni učinek vremena se od biotoplotnega, zračnokemičnega in učinka sončnega obsevanja razlikuje po tem, da se pred njim praktično ne moremo zavaruovati, ker njegov vpliv sega tudi v zaprte prostore. Pogosto večino dneva preživimo v zaprtih prostorih, v katerih lahko učinkovito uravnavamo toplotno stanje in kvaliteto zraka. Tako se obvarujemo pred pretoplim ali prehladnim naravnim okoljem, pred preveč onesnaženim zrakom, vetrom, premočnimi sončnimi žarki. Meteorotropnim vplivom vremena pa se ne moremo izogniti, in to daje meteorotropnemu učinku posebno mesto pri proučevanju vremenskih vplivov na ljudi.

Na podlagi meteoroloških analiz in napovedi ter medicinsko-meteoroloških dogajanj lahko določimo moč meteorotropnega učinka vremena na ljudi v nekem času in prostoru. Tovrstna napoved je pomemben sestavni del javne (včasih jo označujemo tudi z izrazom splošna) in interne (namenjene samo zdravnikom) bioremenske napovedi. Poleg javne in interne bioremenske napovedi poznamo še posebne napovedi, ki so namenjene določenemu krogu ljudi, na primer voznikom.

Statistično je bil meteorotropni učinek ze velikokrat neoporečno dokazan. Razmeroma dobro so opredeljeni učinki nemotenih vremenskih procesov, manj pa so raziskani vplivi tistih dogajanj, ki jih določajo lokalni dejavniki. V Sloveniji je vpliv Alp na gibanje zračnih gnot in razvoj vremenskih procesov odločilnega pomena. To se posebej velja za nastanek sekundarnih vremenskih tvorbo. Doslej opravljene raziskave kažejo, da je moč meteorotropnega učinka največja takrat, ko sta običajen razvoj in pomikanje vremenskega dogajanja motena zaradi orografije.

Tanja Cegnar